

Aposel si gwelen

Yom whê bapia dindec sa-nga

Luk to inj ndê buku tilu-nga dindec, ma gic têku yom nanj inj to yêc inj ndê ñawaê ñayham. Alic yom ñatô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê ñawaê ñayham sa-nga.'

Yêc buku dindec, Luk to yom pi lêng nanj ñawaê ñayham sa tiapa yêc gameñ nanj lau Rom-nga sem gôliñ. Sêsam buku dindec bu 'Aposel si Gwelen,' magoc lau ñatô sêsôm bu 'Ñalau Dabuñ ndê Gwelen.' Nahu bu gêñ hoñ nanj aposel sêkôm, nanj sêkôm ña Ñalau dau ndê ñaclai. Têñ ndoc Yisu bu hu nom dindec siñ ma mbu pi undambê ndi, nanj sôm têng inj ndê lau bu sêhu malac Jerusalem siñ dom, e sêtap mwasiñ nanj Anötö gic bata têng ñac, nanj sa. Yom dau hêganônj inj ndê Ñalau Dabuñ (1:4). Ma tiñambu inj sôm têng ñac bu sêhoc yom ñandô asê pi inj yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga ma gameñ Samaria-nga, e yom dau sa têng nom ñagameñ hoñ (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêñ dalô daêsam bu puc ñac si yom dôñ, tu bu lau sêlic ti sêngô, ma sêkiñ whiñ Yisu-nga. Ma inj to yom daêsam pi Saul, nanj tiñambu sêsam bu Pol, ma pi ñalêñ nanj Anötö gêm inj kwi, ma kêyalin inj sa bu hoc ñawaê ñayham asê têng lau gameñ apa-nga nanj lau Israel dom.

Yisu gic bata Nalau Dabuŋ

¹ O Tiopilas, yêc aneŋ buku ŋamata-ŋga aö gato yom pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôn têŋ lau. ²⁻³ Aneŋ yom naŋ gato, naŋ meŋ têŋ bêc naŋ Anötö kôc iŋ su pi undambê gi. Iŋ hôc ŋandê ma mbac ndu su, ma tiŋambu tisa ma hoc dau asê têŋ lau †aposel naŋ iŋ kêyalin ŋac sa su. Tôm bêc 40 iŋ mbo whiŋ ŋac ma tôc dau têŋ ŋac sêlic, e sêŋyalê pi ŋandô bu iŋ tisa ma mbo tali tiyham yom ŋandô. Têŋ ŋasawa dinaŋ Yisu whê yom sa têŋ ŋac pi †Anötö ndê gôlin ma pi gwelen naŋ bu sêkôm-ŋga, ma Nalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ yêc ŋac si ŋalôm.

⁴ Têŋ bêc daŋ iŋ gêŋ gêŋ mbo whiŋ ŋac, ma iŋ kêŋ yatu ŋac bocdec bu, “Mac ahu Jerusalem siŋ dom, magoc ahôn e atap mwasiŋ naŋ Damaŋ gic bata bu kêŋ meŋ, naŋ sa. Aö gasôm yom pi mwasiŋ dau muŋ su. ⁵ Muŋ-ŋga Jon kêku lau ŋa bu, magoc bêc meŋ kêpiŋ bu Anötö êŋku mac ŋa Nalau Dabuŋ.”

⁶ Têŋ têm daŋ Yisu mbo whiŋ ndê aposel, ma sêndac iŋ bocdec bu, “Pômdau, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-ŋga su yêc lau Rom-ŋga si gôlin ŋapu, ma ti kiŋ ma nem gôlin yac, me mba?” ⁷ Ma iŋ ô yom ma sôm, “Gêŋ bocke naŋ bu hôc asê lau Israel-ŋga, ma ŋatêm ti ŋabêc, naŋ Damaŋ Anötö ti ŋadau ma kêyalin sa su, ma iŋ oc tôc asê têŋ mac dom. ⁸ Magoc têŋ ndoc Nalau Dabuŋ meŋ ma nem mac ahuc, dec oc kêŋ ŋaclai têŋ mac, ma mac oc ahoc yom ŋandô asê pi aö yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ

Judia-nga ma gameŋ Samaria-nga, e yom dau tiapa nem nom ŋagameŋ hoŋ ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁹ Yisu sôm yom dinaŋ su, goc Anötö kôc iŋ sa pi lôlôc gi e sôc dao ŋalôm, dec sêlic iŋ apu.

¹⁰ Iŋ pi gi ma ŋac tatac umbonj sêlhac, ma sep eŋ ŋac lu ti ŋakwê sêsêp sêmeŋ sêlhac sêwhiŋ ŋac. ¹¹ Ma iŋlu sêsôm, “Mac laŋgac Galili-nga. Tu ake-nga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tiŋambu iŋ oc mbu meŋ tiyham ŋalêŋ tigeŋ tôm naŋ alic iŋ pi gi.”

Sênyaliŋ Matias sa ti aposel ô Judas su

¹² Dinaŋ su, goc sêhu Lôc Olib siŋ ma sêmbu sêtêŋ Jerusalem si. Lôc dau kalhac kêpiŋ Jerusalem, seŋ ŋasawa gitôm kilometa tigeŋ.*

¹³ Têŋ ndoc sêhóc asê su, naŋ sêtêŋ ŋac si andu sêmbu-nga si, ma sêpi ŋalôm ŋahô-nga si. Lau dau si ŋaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atuŋgac naŋ ndê ŋaê Jems, ma Saimon (naŋ sêsam bu ‘Ŋgac †Selot’), ma Jems† atuŋgac

* **1:12** Yom naŋ Luk to, naŋ sôm bu seŋ naŋ yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ŋasawa, naŋ gitôm seŋ †Sabat-nga daŋ. Lau andô Israel-nga sêmasaŋ ŋagôliŋ daêsam naŋ hêganôŋ yomsu bêc Sabat-nga, bu tôle asê gêŋ naŋ lau Israel-nga gitôm bu sêkôm têŋ bêc Sabat-nga, ma gêŋ bocke naŋ sêlic bu gwelêŋ. Ŋagôliŋ Sabat-nga daŋ sôm bu lau sêtôm bu sêŋsêlêŋ sêsa seŋ ŋasawa gitôm kilometa tigeŋ têŋ bêc Sabat-nga. Lau bu sêŋsêlêŋ sêhóc gêlêc kilometa tigeŋ, dec ŋac oc sêsôm bu sêkôm gwelêŋ, ma sêŋgili yomsu Sabat-nga. † **1:13** Luk to ŋaê Jems tidim tôle, magoc ŋaê dau ŋac tigeŋ ndê dom, ŋac lau tôle.

Judas. ¹⁴ Yisu dinda Maria, ti in̄ ndê asii, ma lauwhê ñatô sêmbo sêwhin̄ ñac. Ñac hon̄ sêpin̄ dau dôn̄ ti ñalôm tigen̄, ma sêten̄ mbec sêwhin̄ dandi tôm bêc hon̄.

¹⁵ Têñ bêc dan̄ lau sêkên̄ whin̄-nga gitôm lau 120 sêkac sa sêmbo sêwhin̄ dau. Ma Pita tisa kalhac ñalhu, ma sôm, ¹⁶⁻¹⁷ “O asidôwai hac. Mac anyalê Judas, ñgac nan̄ wê lau nan̄ sêkôc Yisu dôn̄. In̄ yac lau aposel 12 mba dan̄, ma wêkain̄ gwelen̄ whin̄ yac. Mun̄-nga andô, Ñalau Dabun̄ hoc yom asê sa akên̄ Dawid whasun̄, nan̄ hêganôn̄ Judas. Ma yom dau gic waê bu ñandô sa.”

¹⁸ (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-nga, dec lau semlhi in̄, ma in̄ kôc ñaôli dau ma gi gêmlihi nom dan̄. Yêc dinan̄ in̄ peñ sip gi, e gambo hôc kôc ma ñatac wê. ¹⁹ Lau Jerusalem-nga sêngô ñawaê, ma sêsam nom dau yêc si awha-nga bu Akeldama, nan̄ danem kwi bu ‘Nom ti Dac.’)

²⁰ “Yom nan̄ Dawid hoc asê pi Judas, nan̄ sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *‘In̄ ndê gameñ tigasan̄ man̄, ma lau dan̄ oc sêmbo dom.’* Ma sêto dan̄ tiyham bocdec bu, *‘Ñamalac dan̄ oc ti ñgac bata ma kôc in̄ ndê gwelen̄ ô in̄ su.’* ²¹ Sêto yom dau yêc bocdinan̄, dec aô gauc gêm bu yac tan̄yalin̄ ñgac dan̄ sa ô Judas su. Gauc nem lau hon̄ nan̄ sêmbo sêwhin̄ yac tôm bêc hon̄ nan̄ Pômdau Yisu mbo yac ñasawa. ²² Lau nan̄ sêmbo têt̄ Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê têt̄ e meñ têt̄ ndoc Yisu pi undambê gi. Yac tan̄yalin̄ ñac si dan̄ sa, bu hoc Yisu tisa ñawaê asê whin̄ yac.”

²³ Goc sênyalinŋ ŋgac lu sa, danŋ ndê ñaê Matias, ma danŋ ñaê Josep, nanŋ sêsam inŋ ndê ñaê danŋ bu Basabas, ma inŋ ndê ñaê danŋ tiyham bu Justus. ²⁴ Ma sêtenŋ mbec bocdec b u, “O Pômdau. Am kêyalê ñamalac honŋ si ñalôm. Tôc ŋgac lu dau si asa nanŋ am kêyalinŋ sa su, nanŋ asê têtŋ yac. ²⁵ Inŋ oc kôm gwelenŋ nanŋ am kêŋ sip lau aposel amba, nanŋ Judas hu sinŋ ma kôlhô têtŋ gamenŋ nanŋ gic inŋ ñawaê, nanŋ gi.” ²⁶ Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma bocdinaŋ inŋ ti aposel danŋ whinŋ ñac lau 11.

2

Ñalau Dabuŋ sip meŋ

¹ Têtŋ Om †Pentikos ñac honŋ sêmbo sêwhinŋ dau. ² Ma ñagahô eŋ ñakêcsia gitôm mbu puc ñadinda meŋ akêtŋ undambê, ma gêm andu nanŋ ñac sêndöc, nanŋ ahuc. ³ Ma sêlic gêtŋ gitôm yawahô meŋ ma whê dau kôc-kôc, goc gi sac ñac ñagôlônŋ têtŋtêtŋ gitôm ya ña-êmbala. ⁴ Ma Ñalau Dabuŋ gêm ñac honŋ ahuc e sêsôm lau apa awha nanŋ sênyalê muŋ su dom, tôm Ñalau Dabuŋ hôc ñac awha sa.

⁵ Têtŋ têtŋ dinaŋ lau daêsam sêmbo Jerusalem, nanŋ sêmeŋ akêtŋ nom ñagameŋ honŋ. Ñac lau Israel-ŋga nanŋ sem akinŋ Anötö ma sêtoc inŋ sa. ⁶ Ñac sêngô lau nanŋ Ñalau Dabuŋ gêm ñac ahuc, nanŋ sêsôm ñac awha têtŋtêtŋ, goc sêsö ñandô ma sêkac sa sêtigasuc. ⁷ Ñac sêhêdaê ñandô, ma sêsôm têtŋ dandi, “Aluê! Ñac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, nanŋ lau Galili-ŋga me? ⁸ Ma bocke dec danŋgô ñac sêsôm yac awhanŋ têtŋtêtŋ, tôm dinaŋi

sêkôc yac ma dasôm? ⁹ Yac lau nañ dambo dec, nañ amej a kêñ Pata, Midia ma Elam, ma akêñ Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia, ¹⁰⁻¹¹ ma akêñ Prigia ti Pampilia, Isip ma Libia kêpiñ Sairin, ma akêñ Krit ma Arabia ma akêñ malac Rom. Yac lau Israel-nga, ma lau apa nañ sêñkuc lau Israel-nga si sakiñ tu sênem akiñ Anötö-nga. Bocke ma kwahic dec danğô lau Galili-nga dindê sêsôm yom asê yêc yac daun awhañ têtêtêñ, pi gêñ dalô nañ Anötö kôm!” ¹² Gêñ dau kôm ñac sêhêdaê ti gauc gêm yom daêsam, ma sêndac dandi, “Gêñ dindêc ñahu bocke?” ¹³ Magoc lau ñatô sêsu lau aposel susu ma sêsôm, “Mboe sênôm wain ma kêñiñ ñac.”

Pita whê Nalau ndê gwelen sa

¹⁴ Têñ dinañ Pita ti aposel 11 sêtisa ma inñ hóc awha sa ma sôm têtêñ lau daêsam dinañ, “Mac lau Israel-nga ti mac hoñ nañ andöc Jerusalem. Akêñ danam ñapep ma aö wawhê gêñ dindêc ñahu sa têtêñ mac. ¹⁵ Mac lau ñatô gauc gêm bu wain kêñiñ lau dindêc, a? Aö wasôm têtêñ mac bu mba! Bu ac kwahic pi meñ. ¹⁶ Magoc yom nañ propet Joel to muñ su, nañ dec ñandô sa. ¹⁷ Joel to Anötö ndê yom dau bocdec bu:

Tiñambu aö wakêñ anej Nalau sip lau hoñ si ñalôm, e atômñgaci ti atômwêi sêsôm yom asê sêtôm lau propet. Nalau oc kôm mac nem balêkoc wakuc tandô kaiñ dan sa e sêlic gêñ ñagatu, ma Nalau dau oc suñ mbê têtêñ lau andô. ¹⁸ Têñ têtêñ dinañ aö wakêñ anej Nalau têtêñ anej lau akiñ awhê ma ñgac hoñ. Ma ñac oc sêsôm yom asê

sêtôm propet. ¹⁹ Aö wakôm gêṅ dalô yêc umbonj ma yêc nom bocdinaṅ, gêṅ dalô dac ti ya ma yawasu-ṅga. ²⁰ Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc nditôm dac. Ma tiṅambu bêc atu oc meṅ sa, naṅ Pômdau mbu meṅ ti ṅawasi atu. ²¹ Ma têṅ dinaṅ lau hoṅ naṅ sêta Pômdau ndê ṅaê, naṅ Anötö oc nem ṅac si.”
[Joel 2:28-32]

²² Goc Pita sôm, “Mac lau Israel-ṅga, aṅgô aneṅ yom dindéc pi Yisu Nasaret-ṅga. Inṅ ṅgac naṅ Anötö whê sa têṅ mac ṅa gêṅ dalô tidau-tidau. Mac aṅyalê su, bu inṅ kôm gêṅ dau yêc mac aṅôm-ṅga. ²³ Ma tu lêṅ naṅ Anötö gauc gêm tidôṅ gwanaj su-ṅga, dec Judas hoc Yisu asê ma kêṅ inṅ sip mac amam. Ma mac akêṅ inṅ têṅ lau Rom-ṅga naṅ sêsôc Anötö ndê yomsu ṅapu dom, bu sêndic inṅ pi a gicso dau, dec tôm mac daôm ac inṅ ndu. ²⁴ Tigeṅ gitôm dom bu ṅaclai dambac ndu-ṅga ku inṅ dulu. Anötö kôc inṅ ndê ṅandê mbac ndu-ṅga su yêc inṅ, ma uṅ inṅ sa akêṅ lau batê-ṅga. ²⁵ Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:

Aö galic Pômdau kalhac aö aṅôṅ-ṅga ṅapanj. Aö oc wantitec dom, bu inṅ mbo aö amanj andô-ṅga. ²⁶ Tu dinaṅ-ṅga dec aö atac ṅayham sa, ma gasôm yom ṅayham-ṅayham. Aö gauc gêm aneṅ ṅamlic, ma gakêṅ batanj ²⁷ bu am oc tec aö wayêc sêhô ṅapanj dom. Mba! Am oc tec am nem ṅgac dabuṅ e inṅ ṅamlic tibalê dom. ²⁸ Am tôc seṅ wandöc tanli-ṅga asê têṅ aö, ma oc kêṅ aö walhac am aṅôm-ṅga ti atac ṅayham atu.
[BW 16:8-11]

²⁹ O asidôwai hac. Aban Dawid sôm yom dinan pi in dau dom. Yac tanjalê bu in mbac ndu su ma sênsuhun in. Ma in ndê sêhô yêc gameŋ dindec e meŋ têŋ kwahic dec. ³⁰ Magoc Anötö gic bata têŋ in bu kêŋ in ndê wakuc dan ndöc in ndê pôn kin-nga. Dawid dau kêyalê yom dinan tidôn, nahu bu in propet dan. ³¹ Ma gêŋ nan oc hôc asê tinambu-nga, nan in kêyalê gwanan su. Tu dinan-nga in sôm yom dinan pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö oc tec in yêc sêhô dom, ma in ndê ŋamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. ³² Anötö un Yisu sa mbo tali tiyham, ma in ndê lau yac alic su dec asôm asê. ³³ Kwahic dec Anötö toc in sa ndöc in amba andô-nga, ma in kêŋ Nalau Dabuŋ têŋ yac tôm Damba gic bata. Gêŋ nan mac alic ti aŋgô têŋ acsalô lec, nan Nalau dau ndê gwelen ŋa-ŋandô.

³⁴ “Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc in to yom yêc bocdec bu, ‘Anötö sôm têŋ aneŋ Pômdau, “Am ndöc aö aman andô-nga ³⁵ e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu.” ’ ³⁶ In to yom dau hêganôn Yisu. Bocdinaŋ mac lau Israel-nga hon aŋgô. Anyalê pi ŋandô, bu Yisu nan mac ac in ndu pi a gicso dau gi, nan Anötö toc in sa ti Pômdau, ma töt asê bu in Mesaya dau.”

³⁷ Pita ndê yom hon dinaŋ kuŋ lau dau si ŋalôm ŋandô, dec sêsôm têŋ in ti lau aposel ŋatô bu, “O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?” ³⁸ Ma Pita ô yom ma sôm, “Mac hon anem nem ŋalôm kwi ma aliŋ sanŋu tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-nga, tu bu Anötö suc mac nem sac kwi-nga. Ma

mac oc akôc mwasiŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ Nalau Dabuŋ dau. ³⁹ Bu iŋ gic bata Nalau Dabuŋ gic waê lau hoŋ naŋ Pômdau yac neŋ Anötö kêgalêm ŋac sa. Gêŋ dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau hoŋ naŋ kwahic dec sêmbô ahê ma tiŋambu oc sêkêŋ whiŋ Yisu naŋ.”

⁴⁰ Tiŋambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la ŋac, ma kac ŋac bocdec bu, “Anem daôm kwi têt Anötö bu nem mac si, dec mac oc andiŋam awhiŋ lau sac naŋ kwahic dec sêmbô nom, naŋ dom.” ⁴¹ Ma têt bêc dau dinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêliŋ busaŋgu.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêt

⁴² Tôm bêc hoŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêpiŋ dau dôŋ ti sêkêŋ daŋga yom naŋ aposel sêndôhôn têt ŋac, ma ŋac sêteŋ mbec ti seŋ gêŋ sêwhiŋ dau. ⁴³ Aposel sêkôm gêŋ atu-tu ti gêŋ dalô daêsam, e lau Jerusalem-ŋga hoŋ sêhêdaê. ⁴⁴ Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ sêndôc tigeŋ ma sêyob si gêŋ hoŋ sêwhiŋ dau. ⁴⁵ Ŋac si lau ŋatô bu sêpônnda dau, dec asidôwai ŋatô oc sêkêŋ si wapa ŋatô ti gêŋ têt lau semlhi, goc sic sam ŋa-awa bu sênem lau naŋ sêpônnda dau, naŋ sa. ⁴⁶ Tôm bêc hoŋ sêkac dau sa sêmbô lôm dabuŋ ŋabatêmdö, ma yêc ŋac si andu ŋac seŋ gêŋ sêwhiŋ dau ti atac ŋayham, ma sêsôc Anötö ŋapu ti si ŋalôm sambuc. ⁴⁷ Ŋac sêmpiŋ Anötö ma lau hoŋ sêlic ŋac ŋayham dec sêtoc ŋac sa. Ma tôm bêc hoŋ Pômdau kôm lau wakuc sêkêŋ whiŋ, dec kôm gôlôwac dabuŋ Jerusalem-ŋga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ñgac bôlinj ñayham sa

¹ Têñ béc danj Pita lu Jon sêñsêlêñ bu sêtêñ lôm dabunj sêndi, têñ acgatu gitôm 3 kilok telhanga, nanj lau Israel si têm sêteñ mbec-nga danj. ² Ma ñgac danj mbo, nanj dinda kôc inj tigahi tigolonj. Tôm béc honj lau sêmbalanj inj si, sêkêñ inj ndôc lôm dabunj ñagameñ kêpinj gatam danj nanj sêsam bu Gatam Ñayham, ma inj teñ gêñ têñ lau nanj sêsôc sêsa. ³ Têñ ndoc inj gêlic Pita lu Jon sêmeñ bu sêsôc sêndi, nanj inj teñ mone têñ injlu. ⁴ Pita lu Jon tahê inj, ma Pita sôm têñ inj, “Tamhê alu.” ⁵ Dec ñgac dau tahê injlu, ma kêñ bata bu oc sêkêñ gêñ têñ inj. ⁶ Goc Pita sôm têñ inj, “Aô neñ awa silba me gol bu wakêñ têñ am-nga mbasi, magoc gêñ nanj yêc aô, nanj oc wakêñ. Tu Yisu Kilisi Nasaret-nga ndê ñaê-nga aô wasôm têñ am bu êmsêlêñ!” ⁷ Ma Pita kêm inj têñ amba andô-nga, keñ inj sa, ma ñagahô ñambwa inj ndê hapa ti hagwam ñayham sa. ⁸ Inj pwê gi kalhac e kêsêlêñ, goc sôc lôm dabunj ñabatêmdö whinj injlu gi. Ma inj kêsêlêñ ti pwê-pwê ma kêpinj Anötö. ⁹ Lau honj nanj sêlic inj kêsêlêñ ti kêpinj Anötö, ¹⁰ nanj sênyalê bu inj ñgac teñ gêñ-nga nanj muñ-nga ndôc lôm dabunj ñasactô yêc gatam nanj sêsam bu Gatam Ñayham. Ma sêhêdaê ti sêseñ amba ñandô tu inj ñayham sa-nga.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabunj ñabatêmdö

¹¹ Pita lu Jon sêlhac lôm dabunj ñabatêmdö yêc gameñ nanj sêsam bu Solomon ndê Batêm,

ma ngac tenj gêñ-nga dau sap injlu dôñ napan. Ma lau honj nanj sêlic gêñ dau sêsö, ma sênti sêtênj injlu si. ¹² Pita tahê ñac ma sôm, “Mac lau Israel-nga! Tu sake-nga mac asö tu gêñ dindêc-nga ma tamhê alu ñanğa? Mac gauc gêm bocke? Alu mba ñaclai ti mêtê gitênj dec kôm inj ngac dinañ ñayham sa ma kêsêlênj, a? Wasôm tênj mac, mba! ¹³ Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neñ abañi si Anötö, kôm gêñ dindêc tu bu po inj ndê ngac akiñ Yisu ndê waê sa. Mac daôm akênj inj sip lau Rom-nga amba bu sêndic inj ndu. Pailot dau gauc gêm tidônj bu êngapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê tênj Pailot bu mac atec Yisu. ¹⁴ Inj ngac dabunj ti gitênj, magoc mac atec inj, ma atenj Pailot bu êngapwêc ngac nanj gic ñamalac ndu, nanj su tênj mac. ¹⁵ Magoc ngac nanj ti yac neñ dandöc tanli-nga ñahu, nanj mac ac inj ndu. Tigenj Anötö unj inj sa akênj lau batê-nga. Yac alic inj tisa su, dec asôm asê bu yomandô. ¹⁶ Alic ngac dindêc. Mac anyalê bu muñ-nga inj ngac bôlinj. Kwahic dec inj gahi ñayham sa tu Yisu ndê ñaê-nga, ñaê nanj yac akênj whinj. Yomandô! Inj ñayham sa sambuc tu Yisu ndê ñaê-nga ma tu yac akênj whinj Yisu-nga.

¹⁷ “O asidôwai hac! Aö kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-nga nem gauc sa pi Yisu ndê ñahu dom, dec mac ac inj ndu. ¹⁸ Magoc lau propet honj sêhoc Anötö ndê yom asê gwananğ su, bu inj ndê Mesaya oc hóc ñandê. Ma kwahic dec ñac si yom dau ñandô sa pi gêñ nanj mac akôm. ¹⁹ Tu dinañ-nga dec wasôm tênj mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinañ dec Anötö oc suc mac

nem sac kwi. ²⁰ Ma Pômdau ndê mwasinj oc puc mac nem gatôm dôj. Ma Anötö oc kêj Mesaya nan inj kêyalinj sa gwananj su, nan Yisu dau, nan mbu têtj mac mej. ²¹ Inj oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêtj honj tiwakuc tiyham, tôm inj hoc asê munj-nga ja inj ndê propet dabuj honj whasuj. ²² Bu Moses to yom bocdec bu, *'Pômdau mac nem Anötö, oc ênyalinj ngac danj sa yêc lau Israel-nga, bu ti mac nem propet nditôm aô dauj. Ma yom honj nan inj sôm, nan mac asôc napu manj.* ²³ *Lau nanj sêkêj danja propet dinanj ndê yom dom, nanj Anötö oc tinj ngac su yêc inj ndê lau natonj.'* ²⁴ Moses to yom dinanj, ma Samuel ti propet honj nanj sêjkuc inj, nanj sêhoc yom asê gwananj su pi gêtj nanj hóc asê têtj têtj dindec. ²⁵ Yom nanj lau propet sêhoc asê têtj abanj, nanj mac atap ja-ñandô sa su. Ma pwac nanj Anötö kêmatinj whinj abanj, nanj bocdinaj. Bu Anötö sôm têtj Abraham bu, *'Lau nom-nga honj oc sêtap mbec namwasinj sa yêc am nem wakuc.'* ²⁶ Ma kwahic dec Anötö kêj ndê ngac akinj-nga mej. Inj têtj mac lau Israel-nga munj, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac inj. Ma mac bu akôm bocdinaj, dec oc atap inj ndê mbec namwasinj sa."

4

Sêkêj Pita lu Jon sêndöc gapocwalô

¹ Pita lu Jon sêsôm yom têtj lau sêmbo, ma lau †dabuj-siga ti lau inj sêyob lôm dabuj-nga si ngac bata, ma lau †Sadiusi natô sêtêtj injlu si. ² Nac sêngô bu Pita lu Jon sêndôhônj lau ma

sêsôm têtj ñac bu Yisu tisa su, ma bu inj ti lau si ñahu sêtisa akêtj lau batê-nga. Ma injlu si yom dau kôm ñac atac ñandê. ³ Tu dinañ-nga sêkôc injlu dôñ, tigenj ñasec sa su, dec sênlahi injlu ahuc bu sêndöc e bêbêc. ⁴ Magoc lau daêsam nañ sênngô yom nañ Pita lu Jon sêsôm, nañ sêkêtj whinj yom dau. Ñac lau dau si launğac ñambwa si namba gitôm 5,000.

⁵ Galañsê bêbêc lau bata ma lau andô ti lau nañ sêndôhôn yomsu sêkac sa yêc Jerusalem. ⁶ Ma †dabuñsiga ñamata-nga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ñatô yêc dabuñsiga ñamata-nga ndê gôlôwac, nañ sêmbo sêwhinj ñac. ⁷ Sêkôc Pita lu Jon sêmênj sêlhac ñac añğô-nga, goc sênjsu injlu bocdec bu, “Amlu akôm gêtj dindêc am asa añğô, me akôm asa ndê ñaclai dec akôm?” ⁸ Têtj dinañ Ñalau Dabuñ gêm Pita ahuc, dec sôm têtj ñac bu, “O mac lau bata ti lau andô Israel-nga! ⁹ Kwahic dec mac bu añsu alu pi mwasiñ nañ akôm têtj ñgac bôlinj dindêc. Ma andac alu pi lêtj inj ñayham sa-nga. ¹⁰ Mac lau bata, ti mac lau Israel-nga honj añğô! Ñgac dindêc kalhac mac añôm-nga, nañ ñamlic ñayham sa su tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga. Inj ñgac Nasaret-nga nañ mac ac inj ndu pi a gicso dau. Magoc Anötö unj inj sa akêtj lau batê-nga ma mbo tali tiyham. ¹¹ Sêto yom pi Yisu nañ yêc bocdec bu, *‘Hoc nañ mac lau akwê andu-nga alic sac ma atec ndöc, nañ kwahic dec ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.’* ¹² Añğô! Señ tigenj yêc bu yac lau nom-nga datap Anötö ndê mwasiñ nem yac si-nga sa, nañ datap sa tu Yisu ndê ñaê-ñ ga. Ñaê

dan̄ yêc nan̄ gitôm bu nem yac si-nga yêc dom. Mba andô!”

¹³ Lau bata sêngô yom dinañ, ma sênyalê bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-nga dan̄ dom, magoc sênyalê bu muñ-nga in̄lu sêmbo sêwhiñ Yisu napan̄. Ma ñac sêhêdaê bu in̄lu sêô lau si yom ti atac pa su. ¹⁴ Magoc ñgac bôliñ nan̄ ñamlic ñayham sa, nan̄ kalhac whiñ in̄lu, ma tu dinañ-nga ñac si yom mba bu sêsôm. ¹⁵ Bocdinañ sic atu in̄lu bu sêhu ñac lau †Sanedrin-nga siñ ma sêkêñ ñasawa têtñ ñac bu sêsôm yom pi in̄lu. ¹⁶ Goc sêsôm têtñ dau bu, “Yac oc dakôm sake têtñ ñgac lu dindê? Lau Jerusalem-nga hon̄ sêlic gêñ dalô atu nan̄ in̄lu sêkôm su, ma yac oc dasêc ahuc nditôm dom. ¹⁷ Lau hon̄ bu sêngô ñawaê pi gêñ dindec, dec oc yham dom. Bocdinañ dakêñ yao ñan̄ga têtñ in̄lu, bu sêsôm yom pi Yisu ma sêsam in̄ ndê ñaê têtñ lau tiyham dom.”

¹⁸ Goc sêmbwêc in̄lu sêmbu sêmeñ, ma sic yao in̄lu bu sêsôm yom ti sêndôhôn̄ lau tu Yisu ndê ñaê-nga tiyham dom. ¹⁹ Magoc Pita lu Jon sêô ñac awha bocdec bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc Anötö an̄gô-nga bu alu asôc mac nem yom ñapu, ma dan̄an̄ wambu Anötö dom, a? ²⁰ Mba! Alu atôm dom bu an̄gapic whañsun̄ tu gêñ nan̄ alic ti an̄gô-nga.”

²¹⁻²² Lau bata sic yomsu in̄lu tiyham, goc sêkêñ in̄lu sêsa si. Ñac sêtôm dom bu sêtap lêtñ sêmatôc in̄lu-nga dan̄ sa. Ñahu bu lau hon̄ sêmpiñ Anötö tu in̄ kôm ñgac nan̄ ndöc bôliñ yala daêsam su, nan̄ ñayham sa. Bu ñgac dau ndöc bôliñ napan̄ e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêñ whiñ-ñga sêteñ mbec

²³ Sêñgapwêc Pita lu Jon su, ma inlu sêmbu sêtêñ lau sêkêñ whiñ-ñ ga si, ma sic miñ yom nañ †dabuñ-siga atu-tu ti lau bata sêsôm têtñ inlu. ²⁴ Sêñgô su, goc ñac hoñ sêteñ mbec têtñ Anötö bocdec, “O Ñaclai Ñadau Pômdau, am nañ kêtñ undambê ti nom ma gwêc ti gêtñ hoñ nañ sêmbo ñalôm. ²⁵ Am daôm kêtñ Ñalau Dabuñ hóc abañ Dawid awha sa ma in sôm, ‘*Tu sake-ñga lau nom-ñga sêli dau sa ma sêkic yom nañ ñandô mba?*’ ²⁶ *Ma kiñ ti gôliñwaga sêkac dau sa ma sêmatiñ yom pitigeñ bu sêseñ Pômdau lu Mesaya nañ in kêtñaliñ sa, nañ su.*’ ²⁷ Dawid ndê yom dau ñandô sa yêc malac atu dindec. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma lau siñ gameñ apa-ñga, ma lau bata Israel-ñga sêkêñ si gauc pitigeñ bu sêseñ am nem ñgac akiñ-ñga dabuñ Yisu nañ am kêtñaliñ in sa ti Mesaya, nañ su. ²⁸ Gêtñ nañ am, Ñaclai Ñadau gauc gêm tidôn su, nañ dec sêkôm ñandô sa. ²⁹ O Pômdau, lau dinañ sêsôm yom daêsam bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac atêñ am bu puc yac dôñ bu ahoc am nem mêtê asê ti atac pa su. ³⁰ Kêtñ nem ñaclai têtñ yac bu akôm am nem gwelêñ ma akôm lau gêmbac ñayham sa, ma akôm gêtñ dalô tidau-tidau tu am nem ñgac akiñ-ñga dabuñ Yisu ndê ñaê-ñga.”

³¹ Sêteñ mbec dinañ su, goc gameñ nañ sêkac sa sêndöc nañ kêwic dau. Ma Ñalau Dabuñ gêm ñac hoñ ahuc, ma ñac sic hu sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêñ whiñ-ñga sêwêkaiñ gêtñ toñ tigeñ

³² Lau sêkêñ whiñ-nga hoñ sêkêñ si ñalôm ti gauc pitigenj. Ma ñac si dañ gêlic ndê gêñ tòm inj dau ndê dom. Hoñ sêwêkainj gêñ toñ tigenj. ³³ Lau aposel sêhoc Pômdau Yisu tisa ñawaê asê ti ñaclai eñ, ma Anötö ndê mwasiñ kêsâlê ñac hoñ ahuc sambuc. ³⁴ Ñac si dañ pônnda dau tu gêñ dañ-nga dom. Ñahu bu lau nañ sêwêkainj nom me andu, nañ sêkêñ si gêñ têtj lau semlhi. Goc sêkôc ña-awa sa si, ³⁵ ma sêkêñ têtj aposel sêyob. Ma lau aposel sic sam gêñ dau têtj lau sêpônnda dau-nga tòm gi.

³⁶ Ma ñgac dañ mbo, nañ meñ akêñ nduc Saipras. Inj †Liwai ndê wakuc dañ, ma inj ndê ñaê Josep. Magoc aposel sêsam inj bu Banabas, nañ danem kwi bu ñgac puc lau dôñ-nga. ³⁷ Ñgac dau ndê nom dañ y êc, dec kêtj têtj lau semlhi, ma kôc ña-awa meñ kêtj têtj lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

¹ Ñgac dañ ñaê Ananias lu inj nawhê Sapaira sêmbo, ma inlu sêkêñ si nom dañ têtj lau semlhi. ² Nom dau ña-awa dañga Ananias kêgamiñ yêc inj-nga, ma inj nawhê Sapaira kêyalê. Ma ñadañga nañ Ananias kêtj têtj lau aposel, ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinañ. ³ Têtj ndoc Pita gêlic awa dau, nañ sôm têtj inj bu, “Ananias, bocke dec Sadañ gêm am nem ñalôm ahuc e am gauc gêm bu êñsau Ñalau Dabuñ, ma kêgamiñ nom ña-awa ñatô yêc am-nga? ⁴ Muñ-nga am daôm ti ñadau nem nom, ma têtj ndoc

am kêṅ têtṅ lau semlhi su, naṅ am ti ṅadau ṅa-
awa dau bocdinaṅ. Magoc am kêṅ ṅadaṅga têtṅ
yac ma kêsau bu nom dau ṅaôli sambuc dinaṅ.
Bocke dec am gauc gêm bu kôm gêtṅ boc-dinaṅ?
Am kêsau ṅamalac dom, am kêsau Anötö goc.”

⁵ Têtṅ têtṅ Ananias ṅgô yom dinaṅ, dec iṅ hu
dau sip nom gi ma mbac ndu yêc. Ma lau hon
naṅ sêtṅgô gêtṅ dau ṅawaê, naṅ sêtöc dau ṅandô.

⁶ Lau batac ṅatô sêtêtṅ Ananias si, sêmpanṅ iṅ ndê
ṅamlaṅ ahuc ma sêkôc sa si sêtṅsuhunṅ.

⁷ ṅasawa gitôm acgatu tö giṅga su, goc ṅgac
dau nawhê meṅ ma gêm gauc gêtṅ naṅ kôm
iṅ nakweṅ. ⁸ Ma Pita tôc mone dau têtṅ iṅ,
goc ndac, “Lau semlhi amlu nam akweṅ nem
nom daṅ, ma ṅaôli dau dindec, me?” Ma awhê
dau sôm bu, “Aêc, gêtṅ dau dindec.” ⁹ Dec Pita
sôm, “Bocke dec amlu nem ṅalôm pitigeṅ bu
aṅsahê Pômdau ndê ṅalau? Lic su naṅ, lau
naṅ sêtṅsuhunṅ nam akweṅ dec kwahic sêlhac
andu ṅasactô, bu sêmbalaṅ am sa ndi whiṅ.”

¹⁰ Ma ṅagahô ṅambwa awhê dau ku sa yêc Pita
gahi-ṅga ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc si
ma sêlic bu iṅ mbac ndu su, dec sêkôc iṅ sa si
ma sêtṅsuhunṅ iṅ whiṅ nakweṅ. ¹¹ Ma lau sêkêtṅ
whiṅ-ṅga honṅ, ti lau ṅatô naṅ sêtṅgô gêtṅ dau
ṅawaê, naṅ honṅ sêsö ma sêtöc dau ṅandô.

Aposel sêkôm gêtṅ dalô daêsam

¹² Têtṅ ṅasawa dinaṅ lau aposel sêkôm gêtṅ
dalô ti gêtṅ atu-tu daêsam yêc lau sêkêtṅ whiṅ-
ṅga si toṅ ṅalôm. Ma lau sêkêtṅ whiṅ-ṅga êlêmê
sêkac dau sa sêmbo lôm dabunṅ yêc gameṅ naṅ
lau sêsam bu Solomon ndê Batêm. ¹³ Lau honṅ

sêlic ñac ñayham ma sêtoc ñac sa, tigen tu lau bata Israel-nga dec sêtöc dau bu sêlhac sêwhin ñac. ¹⁴ Magoc laungac ti lauwhê daêsam sic hu sêkên whin Pômdau, dec lau sêkên whin-nga si namba kêsôwec tiatu ñapan. ¹⁵ Tu gên atu-tu nan lau aposel sêkôm-nga, dec lau sêhon si lau gêmbac sêsa malac lôm sêmen ma sêkên ñac sêyêc sac ti mbô. Ñac sêkên bata bu Pita oc ênsêlên men ma êmasec lau gêmbac me mboe ac kên in ndê gatu nem ayun lau gêmbac ma kôm ñac ñayham sa. ¹⁶ Ma lau daêsam akên malac nan sêyêc Jerusalem ñamakê, nan sêhon lau gêmbac ti lau nan ñalau sac sêkôm ñac sêtisac, nan sêmen ma lau aposel sêkôm ñac hon ñayham sa.

Sêkên aposel sêndöc gapocwalô tiyham

¹⁷ Têñ dinañ dabunsga ñamata-nga ti in ndê lau hon akên Sadiusi si ton sem lêmun lau aposel ñandô. ¹⁸ Tu dinañ-nga dec sêkôc ñac dön ma sêkên ñac sêndöc gapocwalô. ¹⁹ Tigen têñ ôbwêc Pômdau ndê anela gêlêc andu gapocwalô-nga ñagatam su ma wê ñac sêsa si. ²⁰ Ma in sôm têñ ñac bu, “Andi alhac lôm dabun ñabatêmdö, ma ahoc yom asê timala en têñ lau, pi lau sêkên whin-nga si lên wakuc.” ²¹ Sêngô anela ndê yom dinañ su, dec bêbêc ganduc sêtên lôm dabun si ma sic hu sêndôhôn lau.

Têñ ndoc dinañ dabunsga ñamata-nga ti in ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-nga hon sa sêpitigen bu sêmatôc aposel si yom. Goc sênkin lau ñatô sêtên gapocwalô si bu sêkôc lau aposel sa sêmen. ²² Magoc têñ ndoc lau dau sêhóc

asê gapocwalô, nan sêlic bu aposel anğô mba. Goc sêmbu si ma sêsôm bu, ²³ “Yac a alic bu sêñlahi gatam ahuc ñapep ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc gatam su magoc alic bu ñac sêndöc dom.” ²⁴ Lau siñ sêyob lôm dabuñ-nga si ñgac bata, ma dabuñsiga atu-tu sêngô yom dau e sêpônda gauc. ²⁵ Sêhê gauc sêmbu ma ñgac dañ meñ ma sôm têtñ ñac bu, “Alic su nan! Lauñgac nan mac akêtñ ñac sêndöc gapocwalô, nan kwahic dec sêlhac lôm dabuñ ñamakê ma sêndôhôn lau sêmbu.” ²⁶ Goc lau siñ-nga nan sêyob lôm dabuñ ti ñac si ñgac bata sêtêtñ lôm dabuñ si, ma sêkôc aposel sa sêmeñ. Ñac sêwê ñac malô ma sêñsahic ñac dom, ñahu bu sêtöc dau bu lau nan sêtoc aposel sa, nan oc sêtuc ñac ña hoc. ²⁷ Sêwê aposel sêmeñ ma sêkêtñ ñac sêlhac lau Sanedrin-nga anğô-nga bu dabuñsiga ñamata-nga êñsu ñac. ²⁸ In sôm têtñ ñac bu, “Y ac ac yao mac ñanğa bu andôhôn lau pi ñgac dinañ ma asôm in ndê ñaê asê tiyham dom. Magoc mac nem yom pi in gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu ahê ñamalac dinañ ndê dac meñ pi yac, a?”

²⁹ Dec Pita ti aposel sêô in awha ma sêsôm bu, “Yac dañan wambu Anötö ndê yom hóc gêlêc ñamalac si yom su, ac ñawaê. ³⁰ Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigen abanji si Anötö un in sa mbo tali tiyham. ³¹ Ma Anötö toc in sa ma kêtñ in ndöc in ndê andô-nga ti Kin, ma ti Ñadau Nem Lau Si-nga. In kôm bocdinañ, ñahu bu in bu kêtñ ñasawa têtñ lau Israel-nga bu sêkac si ñalôm kwi, dec in oc suc ñac si sac kwi. ³² Yom

dinan yac alic nandô su, dec asôm asê. Ma Nalau Dabun pun yom dau dôñ bocdinan. In Nalau nan Anötö kên têt lau nan danğa wambu in napep.”

³³ Lau bata Israel-nga dinan sêngô aposel si yom dau e gêli nac nalôm sa sac andô, ma nac tac whin bu sêndic aposel ndu. ³⁴ Tigen lau Sanedrin-nga si ngac bata dan tisa bu lhac nac ahuc. In Palêsai dan naê Gamaliel, nan kêdôhôn yomsu, ma lau hon sêtoc in sa. In gic atu yom bu sêkên aposel sêsa awê sêndi sêmbo nasawa saun. ³⁵ Goc in sôm têt lau bata hon, “Mac lau Israel-nga, akôc gauc napep pi gên nan mac bu akôm têt lau dinan. ³⁶ Gauc nem Teudas, ngac nan nasawa apê gi su toc dau sa bu ngac tiwaê. Magoc lau sin Rom-nga sic in ndu, ma lau 400 nan sêmbo sêwhin in, nan sêmbulu nac sêlhö têtêt si. Ma in ndê gwelen hon hê su. ³⁷ Ma têt têt sêsê lau sa tu bu sênemlhi takis-nga, nan ngac Galili-nga dan naê Judas tisa. In gêli lau ton dan sa bu sêkên kisa lau Rom-nga. Magoc in ginğa bocdinan, ma in ndê lau hon sêlhö têtêt. ³⁸ Bocdinan kwahic dec aö b u wasôm anen nalôm asê têt mac. Ahu lau aposel dindê sin ma akên nac sêlhö sêndi. Nac si gwelen bu men akên namalac nambwa si, gitôm Teudas lu Judas si gwelen, dec oc tôm dom bu nem nandô. ³⁹ Tigen nac si gwelen bu men akên Anötö ndê, dec oc atôm dom bu alhac nac ahuc. Ma mac bu akên kisa nac, dec mac oc akên kisa Anötö dau.”

⁴⁰ Lau bata hon sêngô in ndê yom ma sêsôc napu. Nac sêmbwêc aposel sêsôc sêmen ma sêkên lau sin-nga sêhi nac na sö. Ma sêkên yao

bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc sêkêñ ñac sêsa si. ⁴¹ Aposel sêhu lau bata Sanedrin-ña siñ, ma sêsa si ti atac ñayham atu. Nahu bu Anötö kên ñac sêhóc ñawapac ti ñandê tu Yisu ndê ñaê-ña, dec toc ñac sa. ⁴² Ma tòm bêc hoñ sêndôhôn lau sêmbo lôm dabuñ ñabatêmdö, ma sêndôhôn lau sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc ñawaê ñayham asê ñapañ ma sêsôm bu Yisu iñ Mesaya dau.

6

Sênyaliñ lau 7 sa bu sêndic sam gêñ daney-ña

¹ Lau sêkêñ whiñ Yisu-ña si toñ kêsôwec ñapañ. Magoc têt têt dinañ ñawapac dan hóc asê. Yêc toñ dau ñalôm lau Israel-ña nañ sêsôm lau Grik awha, nañ sêtucdiñ lau Israel-ña nañ sêsôm Yom †Hibru. Nahu bu tòm bêc hoñ lau sic sam gêñ daney-ña têt lau nañ sêpônnda dau, magoc tandô toñ lauwhê sawa nañ sêsôm Yom Grik. ² Tu dinañ-ña aposel 12 sêmbwêc lau sêkêñ whiñ-ña hoñ sêpitigen, ma sêsôm, “Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gwelen ñawaê ñayham-ña siñ tu ayob gwelen andic sam gêñ-ña. ³ Bocdinañ asidôwai, anyaliñ laungac 7 sa yêc toñ dindec ñalôm, nañ lau tigauc ma Nalau Dabuñ gêm ñac ahuc. Ma lau dinañ yac oc dakên ñac sêyob gwelen dindec. ⁴ Ma yac dauñ oc akôm gwelen anem mêtê ti atey mbec-ña ñapañ.”

⁵ Lau hoñ sêngô ñac si gauc dinañ ma sêlic ñayham. Bocdinañ ñac sênyaliñ lau 7 sa, nañ si ñaê bocdec. Steven, iñ ñgac nañ Nalau Dabuñ gêm iñ ahuc ma kên whiñ ñaŋga, ma Pilip,

Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas, ma Nikolas naŋ ndê malachu Antiok. Nikolas inŋ ngac Israel-nga dom, magoc muŋ-nga inŋ gêm dau kwi ma gêm akinŋ Anötö kékuc lau Israel-nga si sakinŋ akwa. ⁶ Nac sêkêŋ lau ⁷ dau sêlhac aposel anŋô-nga, ma aposel sêteŋ mbec ma sêkêŋ amba sac ŋac.

⁷ Têŋ ŋasawa dinaŋ Anötö ndê mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-nga daêsam sêkêŋ whinŋ Yisu. Ma dabuŋsiga Israel-nga daêsam sêkêŋ whinŋ bocdinaŋ.

Sêkôc Steven dôŋ

⁸ Steven inŋ ngac naŋ Anötö ndê mwasiŋ ti ŋaclai gêm inŋ ahuc, ma kôm gêŋ atu-atu ti gêŋ dalô mbo lau ŋalôm. ⁹ Magoc lau akêŋ lau Israel-nga si toŋ daŋ sic hu sêkêŋ kisa inŋ. Nac lau dinaŋ sêmeŋ akêŋ malac Sairin ti Aleksandria ma akêŋ gameŋ Silisia ti Esia-nga. Muŋ-nga ŋac lau akinŋ ŋambwa, magoc tiŋambu si ŋadaui sêhu ŋac siŋ yêc si sakinŋ, ma êlêmê sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-nga daŋ. Nac sêpu Steven ti inŋ ndê yom. ¹⁰ Magoc tu Steven ndê gauc ti yom naŋ Nalau Dabuŋ kêŋ têŋ inŋ-nga, dec ŋac sêtôm dom bu sêku inŋ ndê yom dulu.

¹¹ Tu dinaŋ-nga ŋac sêkôc lau ŋatô ma sêkic yom gelec sêwhinŋ ŋac, bu ŋac oc sêtisa ma sêŋgôlinŋ yom pi Steven bocdec bu, “Yac anŋô Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi Anötö.”

¹² Goc ŋac sêsôm yom dau e gêli lau hoŋ si ŋalôm sa, ma lau bata ti lau naŋ sêndôhônŋ yomsu-nga sêwhinŋ. Goc sêkôc inŋ dôŋ ma sêwê inŋ e sêkêŋ inŋ kalhac lau Sanedrin-nga si anŋô-nga. ¹³ Goc

sêkêñ lau tasan ñatô sêtisa ma sêsôm, “In ñgac dindéc sôm yom ñapan bu êñgwiniñ yac neñ lôm dabuñ ma Anötö ndê yomsu. ¹⁴ Yac añgô in sôm bu Yisu Nasaret-ña oc señ gameñ dindéc su, ma kên ñagôliñ wakuc ô mêtê nañ Moses gic dulu têt yac.” ¹⁵ Têt dinañ lau hoñ nañ sêndöc Sanedrin si toñ, nañ tahê Steven, ma sêlic bu in ndê añgô andô ñawasi gitôm añela dañ ndê.

7

Steven sôm yom têt lau Sanedrin-ña

¹ Ma dabuñsiga ñamata-ña ndac in bu, “Yom dindéc nañ sêñgôliñ pi am, nañ yom ñandô, me mba?” ² Ma Steven ô yom ma sôm, “Asidôwai ti damañi. Añgô su nañ! Muñ-ña lê abañ Abraham ndöc Mesopotemia, in têt malac Haran gi su dom, ma Anötö Ñawê Ñadau hoc dau asê têt in. ³ Ma sôm têt in, ‘Hu nem gameñ ti am nem lau siñ, ma têt gameñ dañ nañ aö bu watöc têt am, nañ ndi.’ ⁴ Bocdinañ in hu lau Saldi si gameñ siñ, ma sa gi ndöc Haran. Tiñambu in damba mbac ndu su, goc Anötö kêkiñ Abraham bu têt gameñ dindéc nañ kwahic dec mac andöc, nañ meñ. ⁵ Tigen in kên nom têt Abraham wêkaiñ yêc gameñ dindéc dom. Mba, Abraham dau tap nom sauñ dañ sa dom! Têt ndoc dinañ Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö kêmatin yom tidôñ têt in, bu in ti in ndê lau wakuc oc sêwêkaiñ gameñ dau. ⁶ Ma Anötö sôm têt in bu, ‘Am nem wakuc oc sêhu gameñ dindéc siñ ma sêndöc sêtôm lau apa yêc lau dañ si gameñ. Ma ñac oc sênem akiñ lau dau,

ma lau dau oc sêkôm ñac ñayom nditôm yala 400. ⁷ Magoc tiñambu aô oc wakêñ ñagêyô têtñ lau gameñ dinañ-ñga nañ sem akiñ ñac, ma am nem wakuc oc sêhu gameñ dinañ siñ ma sêmbu sêmeñ sênem akiñ aô yêc gameñ dindec.' ⁸ Ma Anötö kêtñ †pwac sêsê laungac si ñamlic ñatô su-ñga têtñ Abraham. Tiñambu Abraham kwê ndê atungac Aisak asê, ma sê iñ ndê ñamlic ñatô su têtñ iñ ndê bêc ti-8-ñga. Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac neñ abañi 12 asê, nañ sêti yac neñ gôlôwac Israel-ñga tonj 12 si ñahu. ⁹ Josep iñ abañi 12 si danj, magoc dôwai sem lêmunj iñ, dec sêkêñ iñ têtñ lau semlhi. Ma lau dau sêkôc iñ sa sêsip gameñ Isip-ñga si, ma iñ mbo gameñ dinañ tôm ñgac akiñ ñambwa danj. Magoc Anötö mbo whiñ Josep, ¹⁰ dec gêm iñ si yêc ñawapac bocke nañ tap iñ sa. Iñ kêtñ gauc ñayham-ñayham têtñ iñ dec lau Isip-ñga si kiñ Parao gêlic iñ ñayham, ma kêtñ iñ gêm gôlinj gêtñ honj yêc iñ ndê andu kiñ-ñga, ma gameñ Isip-ñga sambuc. ¹¹ Tiñambu tôbôm gêm Isip ma Kanan ahuc e lau sêhóc ñawapac atu, ma abañi sêpônnda gêtñ sêneñ-ñga. ¹² Jakob ñgô ñawaê bu gêtñ danen-ñga yêc Isip, dec kêkiñ ndê atui sêsip Isip si. Têm ñamata-ñga dinañ sêsip si ma semlhi gêtñ danen-ñga, ma sêmbu sêmeñ. ¹³ Tiñambu iñ kêkiñ ñac sêsip Isip si tiyham, ma têtñ dinañ Josep sôm dau asê têtñ ndê asidôwai, ma Parao ñgô ñawaê pi Josep ndê gôlôwac. ¹⁴ Goc Josep kêkiñ yom têtñ iñ damba Jakob ti iñ ndê lau ñatô, bu ñac honj sêsip Isip sêtêtñ iñ sêndi. Ñac lau dinañ lau 75. ¹⁵ Bocdinañ Jakob ti yac neñ abañi sêsip Isip si,

ma sêndöc e sêmbac ndu sêyêc gameŋ dinaŋ.
¹⁶ Ma tiŋambu ŋac si lau wakuc sêkôc ŋac si
 ŋakwa su yêc Isip bu sêŋsuhunŋ ŋac yêc malac
 Sekem, sêyêc sêhô nanŋ Abraham gêmlihi su yêc
 Hamo ndê atui.

¹⁷ “Tiŋambu, ndoc meŋ kêpiŋ bu yom nanŋ
 Anötö gic bata têŋ Abraham, nanŋ ŋandô sa. Têŋ
 têm dinaŋ lau Israel-ŋga nanŋ sêndöc Isip, nanŋ
 sêti daêsam ŋandô. ¹⁸ Magoc kiŋ wakuc danŋ
 gêm gôliŋ Isip, nanŋ kêyalê Josep dom. ¹⁹ Inŋ yob
 yac neŋ abanŋi solop dom, ma kêŋ ŋawapac atu
 têŋ ŋac. Inŋ gic yomsu ŋac bu sêmbaliŋ balêkoc
 wakuc honŋ siŋ sêniŋga. ²⁰ Têŋ ndoc dinaŋ Moses
 dinda kôc inŋ, ma Anötö gêlic inŋ ŋayham. Ŋac
 sêlôm inŋ sêmbo damba ndê andu gitôm ayô tô.
²¹ Tiŋambu sêkôc inŋ sa si ma sêsiŋ inŋ, ma malô
 goc Parao ndê atuwê tap inŋ sa ma gôlôm inŋ ti
 ndê balêkoc. ²² Ma bocdinaŋ dec Moses sôc lôm
 bapia ma kêdôhônŋ lau Isip-ŋga si gauc honŋ. Ma
 inŋ ti ŋgac ŋanŋa tu sôm yom ma kôm gwelenŋ-
 ŋga. ²³ Inŋ mbo e inŋ ndê yala ti 40 su, ma bêc danŋ
 inŋ gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-
 ŋga. ²⁴ Têŋ ndoc dinaŋ inŋ gêlic ŋgac Isip-ŋga
 danŋ kôm ŋgac Israel-ŋga danŋ ŋayom. Dec inŋ gic
 ŋgac Isip-ŋga dinaŋ ndu bu nem inŋ ndê asidôwa
 dinaŋ si. ²⁵ Inŋ gauc gêm bu mboe inŋ ndê asidôwai
 oc sêŋyalê bu Anötö kêyaliŋ inŋ sa bu nem ŋac sa,
 magoc mba. Ŋac sem gauc. ²⁶ Ŋagalansê inŋ sa
 gi tiyham ma gêlic Israel lu sic dau sêmbo. Inŋ bu
 nem malô inŋlu, dec sôm, ‘Amlu asidôwa, ma tu
 sake-ŋga dec akêŋ kisa daôm?’ ²⁷ Magoc ŋgac lu
 dau si danŋ, nanŋ bu kôm ndê asidôwa tisac, nanŋ

suc Moses sa gi, ma sôm, ‘Asa kên am bu nem gôlinj ma êmatôc yac? ²⁸ Bocke? Am bu ndic aö ndu gitôm am gic ngac Isip-nga danj têtj alhabêc, a?’

²⁹ “Têtj ndoc Moses ngô yom dinanj, nanj inj kölhö têtj gamej Midian-nga gi, ma ndöc dinanj gitôm ngac apa. Ma yêc dinanj inj gêm awhê sa ma kwê balêkoc ngac lu asê. ³⁰ Yala 40 giŋga su, goc aŋela danj hoc dau asê têtj inj ŋalêŋ bocdec. Moses mbo Lóc †Sainai yêc gamej sawa, ma gêlic ya ŋawahô golom sa a saunj danj. ³¹ Gêŋ dau kôm inj sö ma gauc gêm yom daêsam. Inj tigasuc gi bu lic gêŋ dau, dec ngô Pômdau awha sa têtj inj mej bocdec bu, ³² ‘Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö aö.’ Moses ngô yom dau e kêtitec ŋandô ma töc dau bu hôc tandô sa ma lic tiyham. ³³ Goc Pômdau sôm têtj inj, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim, bu gamej nanj am kalhac, nanj gamej dabunj. ³⁴ Aö galic su bu aö neŋ lau sêmbo sac yêc Isip. Aö gaŋgô ŋac si danji, madec gasip gamej bu waŋgaho ŋac su yêc ŋawapac dau. Bocdinaŋ kwahic dec aö oc waŋkinj am mbu têtj Isip ndi.’ ”

³⁵ Steven gic miŋ yom dinanj, goc sôm, “Aö wasôm têtj mac, bu Moses inj ngac dau, nanj muŋ-nga lau Israel-nga sêtec inj ti sêsôm inj bocdec bu, ‘Asa kên am bu nem gôlinj ti êmatôc yac?’ Tigenj Anötö dau ndê aŋela hoc dau asê têtj inj yêc a saunj dinanj, ma kêkinj inj bu nem gôlinj lau Israel-nga ma kôc ŋac su yêc gamej Isip-nga. ³⁶ Bocdinaŋ inj kôc ŋac sêsa akêŋ Isip sêmeŋ. Têtj ndoc dinanj inj kôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam yêc gamej Isip-nga, ma yêc gwêc nanj sêsam bu

Gwêc Koc. Ma inj kôm gêñ dalô tidau-tidau yêc gameñ sawa tòm yala 40.

³⁷ “Inj Moses dau dinañ goc sôm têtñ lau Israel-nga bu, ‘Anötö oc töt ngac dañ yêc mac nem toñ ñalôm, ti propet nditôm aö dauñ.’ ³⁸ Moses mbo whinñ lau Israel-nga têtñ ndoc sêmbo gameñ sawa. Inj kalhac añela nañ sôm yom têtñ inj yêc Lôc Sainai, ma yac neñ abañi ñalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandöc tanli-nga ma kêtñ têtñ lau Israel-nga. Ma lau dau sic yom dau dulu e meñ têtñ yac. ³⁹ Magoc yac neñ abañi sêtec bu sêsôc inj ñapu. Nac sêpu inj ma ñac si ñalôm gauc gêm gameñ Isip-nga ñapan, e ñac atac whinñ bu sêmbu sêndi. ⁴⁰ Têtñ ndoc Moses mbo Lôc Sainai ñasawa baliñ, nañ ñac sêsôm têtñ Aron bu, ‘Inj ngac Moses dinañ, kôc yac sa asa yêc Isip amañ, ma kwahic dec yac am gauc gêtñ bocke hôc asê inj. Bocdinañ êmasañ anötöi gwam bu sêwê yac.’ ⁴¹ Têtñ ndoc dinañ ñac sêmasañ makao ñagatu ti gwam, goc sêndê mwasiñ atu dañ tu bu sêtoc gêtñ dau sa-nga. Nac sêkêtñ da têtñ gwam dau, ma atac ñayham kêlêc pi gêtñ nañ ñac dau amba sêmasañ. ⁴² Tu dinañ-nga dec Anötö puc dômbwê ñac ma hu ñac siñ bu sênem akiñ tata ti gêtñ umbon-nga. Lau propet sêto yom pi ñac si mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-nga. Yala 40 dinañ mac ambo gameñ sawa, nañ mac akêtñ nem gêtñ dañ ti da têtñ aö dom. Mba! ⁴³ Mac êlêmê ambalañ bac po dañ tu anem akiñ mac nem anötö tasanñ Molek-nga. Ma mac am akiñ tata dañ ñaê Repa ti mac nem anötö, ma apôn

hamduc têtj anötöi gwam daêsam nañ mac amasañ. Tu dinañ-nga aö watiñ mac su andi andöc gameñ Babilon-nga ñadañga tòm lau gapocwalô-nga. *[Amos 5:25-27]*

⁴⁴ Yêc gameñ sawa, Anötö whê sa ti töt lêtj têtj Moses bu lau Israel-nga sêmasañ †bac dabuñ dañ ti ñac si gameñ sênem akiñ iñ-nga, nañ sêkêñ †apa yomsu-nga yêc ñalôm. Iñ kêmasañ gêtj dau tòm Anötö töt asê têtj iñ, ma abañi sêmbalañ gêtj dau whiñ ñac, têtj ndoc ñac sêñsêlêtj si. ⁴⁵ Ñalêtj dau dinañ Anötö kêtj ndê bac dabuñ têtj lau Israel-nga yêc gameñ sawa. Tiñambu Anötö soc lau nañ sêndöc gameñ Kanan-nga su, bu kêtj gameñ dau têtj ñac. Ma têtj ndoc Josua wê ñac sêsöc gameñ Kanan-nga si, nañ sêmbalañ bac dabuñ dau whiñ ñac. Ma bac dau kalhac whiñ ñac e Dawid ndê têm. ⁴⁶ Anötö gêlic Dawid ñayham, ma Dawid tac whiñ bu kwê lôm dañ sa ti Jakob ndê Anötö ndê andu ñandô. ⁴⁷ Magoc Dawid kwê andu dau dom, iñ ndê atuñgac Solomon kwê andu dau sa. ⁴⁸ Tigeñ kwahic dec aö wasôm têtj mac bu Anötö Ñaclai ti Ñawasi Ñadau, iñ ndöc andu nañ ñamalac sêkwê, nañ dom. Tòm yom nañ propet Aisaya to bocdec bu:

⁴⁹ Pômdau sôm, ‘Undambê ti aneñ pôtj kiñ-nga, ma gameñ nom-nga ti gameñ gahiñ lhac-nga. Bocdinañ mac oc akwê andu kaiñ bocke tu bu wandöc-nga? Me amasañ gameñ bocke tu wañwhañ dauñ-nga? ⁵⁰ Bu aö dauñ gakêñ gêtj hon dinañ.’ ” *[Ais 66:1-2]*

⁵¹ Têtj dinañ Steven sôm têtj ñac lau Sanedrin-

nga bu, “Mac lau ñalôm ñadandi-nga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem danjamsuñ kwa ñanga. Mac nem mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê atec Ñalau Dabuñ ndê gwelen. ⁵² Mac nem apami sêkêñ kisa propet honñ nañ Anötö kêkinj. Ma propet nañ sêhoc yom asê pi ñgac gitêñ nem lau si-nga nañ Anötö oc êñkinj meñ, nañ apami sic ñac ndu. Ñgac gitêñ dau meñ su, magoc mac akêñ inj sip lau Rom-nga amba ma ac inj ndu. ⁵³ O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötö ndê yomsu nañ añela sêkêñ têñ abañi, nañ su, tigenñ asôc ñapu dom!”

Sêtuc Steven ña hoc mbac ndu

⁵⁴ Têñ ndoc lau Sanedrin-nga sêñgô Steven ndê yom dinañ, nañ ñac atac ñandê atu ma sêsenj lhô tu inj-nga. ⁵⁵ Magoc Ñalau Dabuñ gêm Steven dau ahuc, ma inj tatac undambê ma gêlic Anötö ndê ñawasi, ma Yisu kalhac Anötö amba andô-nga. ⁵⁶ Dec inj sôm, “Alic su nañ! Aô galic undambê kac sa ma †Ñamalac ndê Atu kalhac Anötö ndê amba andô-nga.” ⁵⁷ Ñac sêñgô yom dinañ goc sêpôc danjgasuñ ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Ñac sênti sêtêñ inj si, ⁵⁸ ma sêtinj inj sa malac ñamakê gi, ma sic hu sêtuc inj ña hoc. Lau nañ sêñgôlinj yom pi Steven, nañ sêkac si ñakwê bambalinj su, ma sêkêñ têñ ñgac wakuc danñ ñaê Saul bu yob. ⁵⁹ Ñac sêtuc hoc pi Steven sêmbo, ma inj teñ mbec têñ Pômdau bocdec, “O Pômdau Yisu, kôc aneñ gatuj sa loc.” ⁶⁰ Goc inj peñ ña haduc-nga sip gi ma mbwêc atu bu, “Pômdau, gauc nem sac nañ lau sêkôm têñ aô, nañ dom.” Inj sôm su, goc mbac ndu.

8

1-2 Saul gêlic Steven mbac ndu ma atac ñayham tu gêñ nan lau dau sêkôm têtñ in-nga. Ma tinambu lau sêkên whin ñanga-nga ñatô sêñsuhun Steven ma sêtan in.

Saul ma lau Israel-nga sêkên kisa lau nan sêkên whin Yisu

Têtñ bêc dau dinañ lau sic hu sêkên kisa ñanga têtñ lau sêkên whin-nga nan sêmbo Jerusalem. Tu dinañ-nga ñac si lau daêsam sêhu Jerusalem sin ma sêlhö têtñtêtñ sêtêtñ gameñ Judia ti Samaria-nga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem sin dom. ³ Ma Saul bocdinañ gic hu bu señ lau sêkên whin Yisu-nga. In kêsalê ñac tôm andu, goc hê ñac sêsa si ma kên ñac sêndöc gapocwalô, launçac sêkên whin-nga, ma lauwê bocdinañ.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

⁴ Lau sêkên whin-nga nan sêhu Jerusalem sin ma sêlhö têtñtêtñ, nan sêhoc ñawaê ñayham pi Yisu asê, yêc malac hon nan sêhoc asê nan. ⁵ Pilip têtñ malac atu dan yêc gameñ Samaria-nga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Lau daêsam sêngô Pilip ndê yom ti sêlic gêñ dalô nan in kôm, dec sêkên dança in ndê yom ñapep. ⁷ Pilip soc ñalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma in kôm lau bôlin daêsam ñayham sa. ⁸ Tu dinañ-nga lau daêsam yêc malac atu dinañ atac ñayham atu.

Saimon, ñac balö

⁹ Ngac dan mbo malac dinan, nan ndê ñaê Saimon. Tôm ñasawa baliñ in pec balö ti kôm gën atu-tu e lau gameñ Samaria-nga hon sêhêdaê. In toc dau sa bu in ngac tiwaê. ¹⁰ Lau atu-tu ma lau ñambwa hon tatiñ Saimon ñapan. Ñac sêsôm, “Anötö ndê ñaclai nan dasam bu Nanga Atu, nan puc ngac dindec dôn.” ¹¹ Ma lau daêsam tatiñ in ñapan, bu sêhêdaê tu gën atu-tu nan in kôm ñasawa hic su nan-nga. ¹² Magoc sêhu siñ têt ndoc sêngô ñawaê ñayham pi Anötö ndê gôlin ma pi Yisu Kilisi, nan Pilip hoc asê. Lau ngac ti lauwhê daêsam sêkên whin in ndê yom, ma sêlin sanju. ¹³ Ma Saimon dau kên whin ma gêlin sanju whin. In gêlic gën dalö ti gën atu-tu nan Pilip kôm, dec hêdaê ñandö ma kêkuc in ñapan.

¹⁴ Têt ndoc lau aposel nan sêmbo Jerusalem sêngô ñawaê bu lau Samaria-nga sêkôc Anötö ndê yom sa, nan sênkin Pita lu Jon sêtên ñac si. ¹⁵ Inlu sêhoc asê ñac su, goc sêten mbec bu Pômdau kên ndê Nalau Dabuñ pi ñac hon. ¹⁶ Têt ndoc lau Samaria-nga dinan sêkên whin, nan sêlin sanju tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, magoc Nalau Dabuñ sip meñ pi ñac si dan dom. Tu dinan-nga dec Pita lu Jon sêten mbec pi ñac. ¹⁷ Sêten mbec su ma sêkên amba sac ñac, goc Nalau Dabuñ meñ gêm ñac ahuc.

¹⁸ Saimon gêlic bu têt ndoc aposel lu sêkên amba sac lau dau, nan Nalau Dabuñ meñ pi ñac, dec gauc gêm bu nemlhi ñaclai dau yêc inlu. ¹⁹ In ndac inlu bocdec bu, “Akên ñaclai dinan lom aö. Ma bocdinan asa nan bu wakên

aman sac in, nan oc kôc Nalau Dabuŋ.” ²⁰ Magoc Pita ô yom ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötö ndê mwasinŋ na mone, a? Am oc ninam, ti nem mone honŋ! ²¹ Am wêkainŋ gwelenŋ dindec whinŋ yac dom. Nahu bu gauc nan yêc am nem nâlôm, nan Anötö gêlic bu solop dom. ²² Kac nem nâlôm kwi ma hu mêtê sac dinanŋ sinŋ. Ma tenŋ mbec têtŋ Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac nan yêc nem nâlôm. ²³ Aö galic su bu am gêm lêmuŋ Anötö ndê naclai e am nâlôm gêli sa, ma sac na-naclai sô am dônŋ napanŋ.” ²⁴ Saimon ngô Pita ndê yom dinanŋ, goc sôm, “Gitôm bu am tenŋ mbec têtŋ Pômdau tu aö-nga, ma bocdinaŋ gêtŋ nan am sôm yom pi, nan oc tap aö sa dom.”

²⁵ Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhö bu sêmbu sêtêtŋ Jerusalem sêndi. Ma yêc seŋ nasawa, nan sêsôm nawaeŋ nayham asê yêc malac daêsam nan sêyêc gameŋ Samaria-nga.

Pilip lu ngac Itiopia-nga

²⁶ Têtŋ ndoc dinanŋ Pômdau kêkinŋ ndê anela danŋ têtŋ Pilip gi, ma sôm têtŋ in bu, “Êmasanŋ daôm, goc sa ndi ma êmsêlêŋ êmkuc seŋ akêŋ Jerusalem nan sip têtŋ malac Gasa, seŋ nan gic gameŋ sawa kic.” ²⁷ Bocdinaŋ Pilip tisa ma kêsêlêŋ gi. Ma yêc seŋ dinanŋ in tap ngac Itiopia-nga danŋ sa, nan bêc natô su mbö Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têtŋ ndê gameŋ ndi. Inŋ ngac tiwaê nanŋ yob lau Itiopia-nga si Kwin Kandis ndê

awa hoŋ, naŋ muŋ-ŋga sêsip iŋ ndê ŋamatu sa.*
 28 Têŋ ndoc Pilip tap iŋ sa yêc seŋ, naŋ ŋgac dau ndöc ndê kaleta, ma sam propet Aisaya ndê buku. 29 Dec Njalau Dabuŋ sôm têtŋ Pilip, “Am tigasuc kaleta ma êmkuc ŋgac dindê.” 30 Goc Pilip kêtî têtŋ kaleta gi ma ŋgô bu ŋgac dau sam propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac iŋ, “Am sam yom dinaŋ ma kêyalê ŋahu, me mba?” 31 Ma iŋ sôm, “Ŋamalac daŋ bu whê sa têtŋ aô dom, dec oc wanyalê bocke?” Ma iŋ ndac Pilip bu pi kaleta ma ndöc whiŋ iŋ. 32 Iŋ ŋgô bu ŋgac dau sam Aisaya ndê yom bocdec bu:

Ŋac sêwê iŋ bu sêndic iŋ ndu gitôm domba.

Ma iŋ gêm dau dôŋ tôm domba naŋ sêŋgapin ŋamliclu, magoc taŋ dom.

33 Ŋac sêŋgwinin iŋ, ma sêmatôc iŋ ndê yom gi solop dom.

Ŋac sic iŋ ndu, ma bocdinaŋ iŋ ndê wakuc mba.

[Ais 53:7-8]

34 Ma ŋgac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am whê sa têtŋ aô bu propet sôm yom dinaŋ pi iŋ dau, me pi ŋamalac daŋ?” 35 Goc Pilip whê yom hoŋ sa têtŋ iŋ, gic hu yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm ŋawaê ŋayham pi Yisu têtŋ iŋ. Ma ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu. 36-37 Ŋac si e sêhóc asê bu daŋ poc seŋ ŋamakê. Ma ŋgac dau sôm, “Lic bu dé poc. Gitôm bu aô waliŋ busaŋgu, me mba?” 38 Goc iŋ sôm têtŋ ŋgac naŋ gêm gôliŋ kaleta bu kêŋ kaleta lhad. Ma iŋlu Pilip sêsip bu si ma Pilip

---

* **8:27** Muŋ-ŋga lau si gêbôm daŋ yêc bu laungac akin naŋ sêyob Kiŋ si andu me wapa me lauwê, naŋ sêsip ŋac ŋamatu sa. Laungac kaiŋ dinaŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

kêku in. ³⁹ Têñ ndoc nañ sêpi akêñ bu sêmen, nañ Pômdau ndê Nalau kôc Pilip su sep tigen. Ma ngac dau gêlic in tiyham dom, magoc kôlhô ti atac ñayham gi. ⁴⁰ Ma Nalau kôc Pilip sa gi kên in mbo malac Asotas. Ma in kêsêlên golom-golom malac, ma sôm ñawaê ñayham asê e hôc asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

¹ Têñ ñasawa dinañ Saul kên kisa lau sêkên whin Pômdau-nga ñapañ. In sôm ñanga bu in oc kôm ñac ñayom ma ndic ñac ndu. In têt dabunsga ñamata-nga gi, ² ma ndac in bu to bapia puc in dôn-nga, bu tôc têt lau bata nañ sêyob lau Israel si lôm wê-nga yêc malac Damaskas. Bapia dau kên ñaclai têt Saul bu kôc laungac ti lauwhê Damaskas-nga nañ sêkên whin Yisu, nañ dôn, ma wê ñac sa sêtên Jerusalem sêndi bu sêmatôc ñac. ³ In kôc bapia dau su ma kêsêlên e gi kêpin Damaskas. Ma ñagahô ñambwa ñawê atu dañ akên undambê men pô gameñ nañ in mbo. ⁴ In peñ sip nom ma ngô awha dañ ta in bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-nga am kên kisa aô?” ⁵ Goc Saul ô yom ma ndac, “O ñadau, am asa?” Ma awha dau sôm, “Aô Yisu dauñ, dec am kên kisa. ⁶ Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma gên bocke nañ aô tac whin bu am kôm-nga, nañ aô oc wañkin lau bu sêwhê sa têt am yêc dindê.”

⁷ Lau nañ sêmbo señ sêwhin Saul, nañ sêlhac ti sem dau dôn. Ñac sêngô ñakêcsia dau, magoc

sêlic ñamalac dañ dom. ⁸ Têñ ndoc Saul tisa kalhac, nañ kac tandô sa magoc gitôm dom bu lic gameñ. Bocdinañ lau dinañ sêkêm inñ sip amba, ma sêwê inñ sêsôc malac Damaskas si. ⁹ Gitôm bêc tồ inñ mbo tapec, ma gêñ ti nôm gêñ dañ dom.

¹⁰ Ngac kêñ whinñ Yisu-nga dañ mbo Damaskas, nañ ndê ñaê Ananias. Ma Pômdau hoc dau asê têt inñ ña mbê, ma ta inñ bu, “Ananias!” Ma inñ ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, bocke?” ¹¹ Goc Pômdau sôm têt inñ, “Am sa señ nañ sêsam bu Señ Solop ma têt Judas ndê andu ndi, ma am oc tap ngac dañ sa, nañ ndê ñaê Saul akêt malac Tasis. Ngac dau teñ mbec mbo dinañ. ¹² Aô gatôc têt inñ su ña mbê bu ñamalac dañ ñaê Ananias oc têt inñ ndi, kêñ amba sac inñ, ma kôm inñ tandô po asê tiyham.” ¹³ Ananias ngô yom dinañ ma sôm, “Pômdau. Aô ganğô ngac dinañ ñawaê su. Inñ ngac nañ kêñ ñawapac atu têt am nem lau dabuñ nañ sêmbo Jerusalem. ¹⁴ Ma dabuñsiga atu-tu sêkêt ñaclai têt inñ bu têt malac dindéc meñ, ma kôc lau nañ sêtoc am nem ñaê sa, nañ dôñ.” ¹⁵ Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aô kayaliñ ngac dau sa su, bu hoc yom asê pi aneñ ñaê têt lau gameñ apa-nga ti ñac si kinñ, ma têt lau Israel-nga sêwhinñ. ¹⁶ Ma ñawapac ti ñandê nañ inñ oc hôc tu aneñ ñaê-nga, nañ aô oc watôc têt inñ.”

¹⁷ Goc Ananias têt andu dau gi. Inñ sôc gi, goc kêñ amba sac Saul ma sôm, “Aneñ asidôwa Saul. Pômdau Yisu nañ hoc dau asê têt am yêc señ têt malac dindéc, nañ kêkinñ aô gatêt am gameñ. Inñ

kêkinj aô bu wakôm nem tanôm po asê, ma bu Njalau Dabuņ nem am ahuc.”¹⁸ Ma ŋagahô gêņ gitôm i ŋagala peņ akêņ Saul tandô, ma iņ gêlic gamenj tiyham. Iņ tisa ma Ananias kêku iņ.¹⁹ Ma tiņambu iņ gêņ gêņ e hôc iņ dônj.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whiņ lau sêkêņ whiņ-ņga gitôm bêc ŋatô.²⁰ Ma têņ têm dau dinaņ iņ gic hu gêm mêtê lau yêc lau Israel si lôm wê-ņga, ma hoc asê têņ ŋac bu Yisu iņ Anötö Atu.²¹ Ma lau honj naņ sêņgô iņ ndê yom, naņ sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ŋgac naņ kêņ kisa lau Jerusalem-ņga naņ sêtoc Yisu ndê ŋaê sa, iņ ŋgac dau dindec me? Ma iņ têņ yac mba malac dec meņ, bu kôc lau sêkêņ whiņ Yisu-ņ ga dônj ma wê ŋac sêtêņ dabuņsiga atu-tu sêndi bu sêmatôc ŋac.”²² Tigenj Saul sôm yom ŋaņga ma iņ ndê ŋaclai kêsôwec. Iņ tôc asê têņ lau Israel-ņga naņ sêndôc Damaskas, bu yom andô, Yisu iņ lau Israel si Mesaya dau. Ma lau naņ sêkêņ whiņ Yisu dom, naņ sêtôm dom bu sêo iņ ndê yom.

²³ Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam giņga su, ma lau Israel-ņga ŋatô sêkic yom bu sêņsalê lêņ bu sêndic iņ ndu.²⁴ Ma Saul ŋgô yom dau ŋawaê. Tôm acsalô ti ôbwêc ŋac sêkêņ lau sêtip gatam malac-ņga ŋapep bu sêkôc iņ dônj ma sêndic iņ ndu.²⁵ Magoc lau naņ s êlhac sêwhiņ Saul ti sêņkuc iņ, naņ sem iņ sa bu lhô ndi. Têņ ôbwêc daņ sêkêņ iņ sip sambec atu daņ, ma sêņwhaņ iņ sip akêņ gatam sauņ daņ yêc malac dau ŋatunbôm e gi sip nom ma kôlhô gi.

Saul mbo Jerusalem

²⁶ Tinjambu Saul mbo têtj Jerusalem gi, ma gauc gêm bu mbo whiņ lau sêkêņ whiņ Yisu-ņga naņ sêmbo dinaņ. Magoc ņac sêkêņ whiņ dom bu iņ gêm dau kwi su ma kêņ whiņ Yisu, dec ņac hoņ sêtöc iņ. ²⁷ Magoc Banabas wê iņ sôc gi kalhac aposel aņgô-ņga. Ma iņ whê sa bu Pômdau hoc dau asê ma sôm yom têtj Saul yêc seņ, ma tinjambu iņ kalhac ņaņga ma gêm mêtê pi Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas. ²⁸ Banabas ndê yom gêm malô lau Jerusalem-ņga si ņalôm, dec Saul mbo whiņ ņac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti atac pa su eņ. ²⁹ Iņ sôm yom whiņ lau Israel-ņga ņatô naņ sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê ņac si gauc sa pi Yisu. Magoc ņac sêtec iņ ndê yom, ma bu sêndic iņ ndu. ³⁰ Yom dau ņawaê tap lau sêkêņ whiņ-ņga sa, dec sêkôc iņ whiņ ņac sêsip malac Sisaria si, ma sêņkiņ iņ têtj malac Tasis gi. ³¹ Têtj ņasawa dinaņ lau sêhu si kisa têtj lau sêkêņ whiņ-ņga siņ. Ma lau sêkêņ whiņ-ņga yêc gameņ Judia ti Galili ma Samaria-ņga sêndöc ti yom malô. Anötö kêņ Ñalau Dabuņ bu puc ņac dôņ ma nem ņac sa. Ma sêsôc Pômdau ņapu ti sêtöc iņ sa, ma ņac si toņ kêsôwec tiatu ņapaņ.

Pita kôm ņgac bôliņ daņ ņayham sa

³² Têtj têm dinaņ Pita kêsêlêņ golom-golom malac ma gêm mêtê lau. Têtj bêc daņ iņ sôc malac Lida gi, bu ndic lau sêkêņ whiņ Yisu-ņga kêsi. ³³ Yêc malac dau iņ tap ņgac daņ ņaê Aenias sa. Iņ ņgac bôliņ ma yêc mbô ņapaņ gitôm yala 8 su. ³⁴ Ma Pita sôm têtj iņ, “Aenias.

Yisu Kilisi kôm am ñayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa.” Ma ñagahô Aenias tisa kalhac. ³⁵ Ma têtj ndoc lau nañ sêndöc malac Lida ti malac Saron sêlic bu inñ ñayham sa, dec ñac honj sem si ñalôm kwi ma sêkêtj whinñ Pômdau.

Pita uñ awhê batê danj sa

³⁶ Têtj têtj dinanñ awhê kêtj whinñ-nga danj ndöc malac Jopa. Inñ ndê ñaê Tabita, nañ yêc lau Grik awha bu Dokas. Inñ awhê nañ kôm mêtê ñayham-ñayham, ma gêm lau ñalôm sawa sa ñalêtj daêsam. ³⁷ Magoc Dokas tap gêmbac atu sa e inñ mbac ndu. Goc lau sêngwasinñ inñ ndê ñamlanñ ma sêkêtj yêc andu ñalôm ñahô-nga danj. ³⁸ Malac Jopa dau yêc kêtj inñ malac Lida, ma têtj têtj lau sêkêtj whinñ-nga yêc malac Jopa sêngô bu Pita mbo Lida, nañ sêngkinñ ñgac lu sêtêtj inñ si, ma sêtetj inñ ñannga bu mbu têtj Jopa whinñ inñlu ndi. ³⁹ Pita whinñ inñlu gi e hóc asê Jopa, ma sêwê inñ pi andu ñalôm ñahô-nga dinanñ gi. Lauwhê sawa daêsam sêmbo ti sêtanñ Dokas. Ñac sênggihi Pita ahuc ma sêtôc ñakwê bambalinñ ti ñakwê ñatô nañ Dokas kêmasanñ têtj ndoc inñ mbo tali, nañ têtj Pita. ⁴⁰ Goc inñ kêtj ñac honj sêsa awê si, ma pônñ haduc ma tetj mbec. Inñ kac dau kwi bu lic awhê batê dinanñ, ma sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awhê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau sa meñ ndöc. ⁴¹ Goc Pita kêm inñ sip amba ma ketj inñ sa kalhac. Ma inñ mbwêc lauwhê sawa dinanñ ti lau sêkêtj whinñ-nga ñatô sêsôc sêmênñ, ma tôc têtj ñac bu awhê dau mbo tali tiyham. ⁴² Ma gêtj dau ñawaê tiapa yêc malac Jopa, e lau daêsam sêkêtj whinñ Pômdau. ⁴³ Ma Pita mbo

Jopa bêc ñatô, whiñ ñgac dañ ñaê Saimon. In ñgac kôm gwelen kêmasan bôc ñamlic-ñga.

10

Anötö kêkinj añela dañ têtj Konelias

¹ Yêc malac Sisaria ñgac dañ mbo, nañ ndê ñaê Konelias. In ñgac bata siñ-ñga nañ yob lau siñ-ñga toñ dañ yêc lau siñ Rom-ñga si toñ atu nañ sêsam bu Itali Naton.* ² In ti ndê gôlôwac honj sêtoc Anötö sa ma sêsôc in ñapu ñapep. In teñ mbec têtj Anötö tôm bêc honj, ma kêtj ndê awa daêsam bu nem lau Israel-ñga nañ sêpônda dau, nañ sa. ³ Têtj bêc dañ, acgatu gitôm 3 kilok telha-ñga, nañ Anötö têtj gêtj ñagatu dañ têtj in. In gatu gêlic Anötö ndê añela dañ têtj in meñ ma ta in bu, “Konelias!” ⁴ Goc Konelias tahê in ti töt dau atu, ma ndac, “Pômdau, bocke?” Ma añela dau sôm, “Mbec honj nañ am teñ, ti mwasiñ nañ am kêtj têtj lau ñalôm sawa, nañ Anötö gêlic gitôm da ñayham nañ in gauc gêm ñapanj. ⁵ Kwahic dec in kêtj yom têtj am bocdec bu. Êmkinj lau ñatô sêtêtj malac Jopa sêndi, bu sêkôc ñgac dañ ñaê Saimon mbu têtj am meñ. Ñgac dau ndê ñaê dañ sêsam bu Pita. ⁶ In mbo whiñ in ndê wakanjgac dañ ñaê Saimon, nañ

---

* **10:1** Lau Rom-ñga si ñgac bata nañ yob lau siñ-ñga gitôm 100, nañ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Centurion’ (Senturion). Konelias in senturion dañ. Lau siñ-ñga gitôm 600 sêmbo Itali Natonj ñalôm, ma sêsam toñ atu gitôm Itali Natonj yêc Yom Inglis bu ‘Regiment.’ Ma ñac sêkêtj Regiment ñatonj 10 sêpitigenj sêti toñ atu, nañ sêsam bu ‘Legion’ (lau siñ-ñga gitôm 6,000).

kôm gwelenj bôc ñamlic-nga, ma inj ndê andu kalhac gwêc dali.”

⁷ Añela sôm yom dau pacndê su, goc hu inj sinj. Dec Konelias ta inj ndê ñgac akind lu ma inj ndê ñgac sinj-nga danj sêmenj. Ñgac sinj-nga dau gêm inj sa tôm bêc honj, ma inj toc Anötö sa. ⁸ Konelias gic minj têtj ñac pi yom honj nanj añela sôm têtj inj, goc kêkinj ñac sêtêtj malac Jopa si.

Pita gêlic gêtj ñagatu danj

⁹ Galansê ñac sêñsêlêtj sêmbo senj ma têtj ac kalhac lhu, nanj sêsunj sa malac atu Jopa. Têtj têtj dinanj, Pita pi andu gi bu tenj mbec. ¹⁰ Inj mbo e gêtj yô inj dec tac whinj bu nenj gêtj. Lau sêmasanj inj ndê gêtj sêmbo, ma Pita gatu kainj danj sa. ¹¹ Inj gêlic undambê kac sa, ma gêtj gitôm po atu danj nanj sêsô wac sip ñakêcsu hale, nanj sêñwhanj sip nom menj yêc inj anjô-nga. ¹² Ma inj gêlic bôc tidau-tidau ma gêtj nanj sêñsêlêtj ña ñatac pu-nga, ti mbac lólôc-nga sêmbo po dau ñalôm. ¹³ Goc awha danj sôm têtj inj bocdec bu, “Pita, tisa ndic ma nenj.” ¹⁴ Magoc inj ô yom ma sôm, “Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêtj dau ma sôm bu inj gêtj ñadômbwi, ma bocdinanj aô whañsunj gêm gauc sambuc.” ¹⁵ Dec awha dau sôm tiyham, “Anötö bu sôm bu gêtj danj inj ñawasi, dec am sôm bu gêtj ñadômbwi dom.” ¹⁶ Gêtj honj dinanj hóc asê inj tidim tö su, goc po dau pi undambê gi tiyham.

¹⁷ Têtj ndoc dinanj Pita ndê gauc sa bu inj gêlic gêtj ñagatu danj, goc inj ndöc ma kôc gauc pi gêtj dau ñahu. Têtj ndoc dinanj, lau nanj Konelias kêkinj, nanj sêtap Saimon ndê andu sa, ma sêlhac

andu dau ηagatam. ¹⁸ M a sêta yom ma sêndac bu Saimon naη sêsam bu Pita, naη mbo andu dau, me mba. ¹⁹ Pita hê gauc pi gêη naη inη gatugêlic naη mbo, ma Nalau Dabuη sôm têt inη, “Saimon, lau töt sêηsalê am. ²⁰ Tisa ma sip nom ndi, ma whinη ηac ndi. Hêgo daôm bu ηac lau gameη apa-ηga lec dom, bu aö dauη kakinη ηac sêmeη.” ²¹ Goc Pita sip gi ma sôm têt lau dinaη, “Namalac naη mac aηsalê ambo, naη aö dauη dec. Mac amêη tu sake-ηga?” ²² Ma ηac sêsôm, “Nηac bata sin-ηga Konelias kêkinη yac amêη. Inη ηgac gitêtη toc Anötö sa-ηga, ma lau Israel-ηga hoη naη sêmbô malac Sisaria, naη sêlic inη ηayham. Aηela dabuη daη sôm têt inη bu êηgalêm am sa têt inη ndê andu ndi, bu am sôm yom ηatö têt inη.” ²³ Pita ηgö ηac si yom dinaη su, goc kôc ηac sêsôc andu dau si bu sêmbô sêwhinη inη têt öbwêc dinaη.

Pita gêm mêtê têt Konelias ti ndê lau

Têt galansê Pita ti akêη malac Jopa whinη lau dau, ma lau sêkêη whin-ηga ηatö akêη Jopa sêwhinη ηac si. ²⁴ Bêc daη tiyham sêhóc asê Sisaria. Konelias kêη bata ηac, dec mbwêc inη ndê dawai ti ndê silip hoη sêkac sa sêpitigeη. ²⁵ Têt ndoc Pita bu sôc inη ndê andu ndi, naη Konelias têt inη gi, ma hu dau yêc inη gahi-ηga bu toc inη sa. ²⁶ Magoc Pita sôm, “Am kôm bocdinaη dom! Tisa, bu aö dauη ηamalac ηambwa.” ²⁷ Inηlu sem yomgalôm ma sêsôc andu dau si, ma Pita gêlic lau toη atu sêndöc andu ηalôm. ²⁸ Dec inη sôm têt ηac, “Mac aηyalê bu yac lau Israel-ηga mba yomsu gic yao yac bu andic ahê lau

naŋ lau Israel dom, ma ati ŋaclen ŋac d om. Tigen Anötö tōc asê tēŋ aō bu wapu ŋamalac daŋ bu ŋadōmbwi me sac dom. ²⁹ Bocdinaŋ tēŋ ndoc mac aŋkiŋ lau bu sēŋgalēm aō sa, naŋ aō gasôm yom daŋ dom, ma gawhiŋ ŋac gameŋ. Ma kwahic dec, gitôm bu mac asôm asê tēŋ aō, ŋahu bocke dec mac aŋgalēm aō sa gameŋ?” ³⁰ Goc Konelias ô yom ma sôm, “Bêc hale su, aō gambo andu ti gateŋ mbec tēŋ acgatu gitôm kwahic dec-ŋga, tēŋ 3 kilok telha-ŋga. Ma ŋagahô ŋamalac daŋ ti ŋakwê ŋawasi atu hōc asê kalhac aō aŋōŋ-ŋga. ³¹ Ma iŋ sôm tēŋ aō bu, ‘Konelias, Anötö ŋgô am nem mbec, ma gauc gēm mwasiŋ naŋ am kêŋ tēŋ lau ŋalôm sawa. ³² Kwahic dec êmkiŋ lau ŋatô sêtēŋ malac Jopa sêndi, ma sêkōc ŋgac daŋ ŋaê Saimon naŋ sêsam bu Pita, naŋ meŋ. Iŋ ti ŋaclen iŋ ndê wakaŋgac ŋaê Saimon ma ndōc whiŋ iŋ. ŋgac kêmasaŋ bōc ŋamlic-ŋga dinaŋ ndê andu kalhac gwêc ŋadali.’ ³³ Aō gaŋgô su, goc ŋagahô kakiŋ lau ŋatô sêtēŋ am sêloc, ma ŋayham bu am mweŋ su. Kwahic dec yac hoŋ dambo Anötö aŋgô-ŋga, ma yac bu aŋgô yom bocke naŋ Pômdau gic atu am bu sôm tēŋ yac.”

³⁴ Goc Pita gic hu yom ma sôm, “Kwahic dec aō kayalê pi ŋandô bu Anötö toc lau toŋ daŋ sa, hōc gêlêc toŋ ŋatô su dom. ³⁵ Yomandô! Lau akêŋ lau ŋatoŋ nom-ŋga hoŋ naŋ sêtōc iŋ ma sêkôm mêtê ŋayham ma solop, naŋ iŋ oc kōc ŋac sa. ³⁶ Anötö kêŋ ndê ŋawaê ŋayham tēŋ lau Israel, ma yom dau hêganōŋ Yisu Kilisi, naŋ ti lau Israel ma lau gameŋ apa-ŋga hoŋ si Pômdau, ma whê lēŋ naŋ datap yom malô sa tu iŋ-ŋga,

nañ sa. Mac anğô ñawaê dau su. ³⁷ Mac anyalê gêñ hoñ nañ hóc asê gameñ Judia-nga, têñ ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo Galili e meñ têñ dec. ³⁸ Anötö kênj inj ndê ñaclai atu ti Ñalau Dabuñ gêm Yisu Nasaret-nga ahuc, dec kêyalinj inj sa tu kôm gwelenj-nga. Ma Anötö whinj inj, dec inj gêm lau sa yêc gameñ daêsam, ma kôm lau hoñ nañ Sadañ ndê ñaclai kêgwiniñ ñac dôn, nañ ñayham sa tiyham. ³⁹ Yac ambo awhinj inj, ma alic gêñ hoñ nañ inj kôm yêc lau Israel si gameñ ma yêc Jerusalem. Ñac sic inj ndu pi a, ⁴⁰ magoc têñ béc titö-nga Anötö uñ inj sa akênj lau batê-nga, ma kôm bu lau daêsam sêlic inj. ⁴¹ Lau hoñ sêlic inj dom, magoc yac lau nañ añ ti anôm gêñ awhinj Yisu têñ ndoc inj tisa ma mbo whinj yac tiyham, nañ Anötö kêyalinj yac sa bu ahoc inj ndê tisa ñawaê asê. ⁴² Ma Anötö gic atu yac bu anem mêtê lau, ma bu ahoc yom asê bu inj kêyalinj Yisu dau sa su, bu êñsahê lau tali ti lau batê hoñ têñ béc ñambu-nga. ⁴³ Ma propet akwa hoñ bocdinañ sêhoc yom asê pi inj. Ñac sêto bu lau hoñ nañ sêkênj whinj inj, nañ Anötö oc suc ñac si sac kwi tu inj ndê ñaê-nga.”

⁴⁴ Pita sôm yom dau mbo, ma Ñalau Dabuñ gêm lau hoñ nañ sêngô inj ndê yom, nañ ahuc. ⁴⁵ Ma lau Israel-nga nañ sêkênj whinj Yisu ma sêmbo sêwhinj Pita, nañ sêhêdaê ñandô bu sêlic Anötö kêmwasinj lau nañ sêmbo lau Israel si toñ dom, nañ ña Ñalau Dabuñ. ⁴⁶ Bu ñac sêngô ñac lau dau sêsôm yom awha wakuc-nga ti sêmpiñ Anötö, tôm Ñalau Dabuñ hóc ñac awha sa. Dec Pita sôm têñ lau Israel-nga dinañ, ⁴⁷ “Anötö

kên Nalau Dabuŋ têŋ lau gameŋ apa-nga dindéc tòm in kên têŋ yac lau Israel-nga. Bocdinaŋ ŋayham bu ŋac sêliŋ busaŋgu.”⁴⁸ Goc in kên yatu bu sêŋku ŋac tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-nga. Ma tiŋambu lau dinaŋ sêndac Pita bu mbo whiŋ ŋac tòm bêc ŋatô.

11

Pita gic miŋ lau gameŋ apa-nga si yom têŋ lau Jerusalem-nga

¹ Lau aposel ti lau sêkêŋ whiŋ Yisu-nga naŋ sêmbô gameŋ Judia-nga, naŋ sêŋgô ŋawaê bu lau naŋ Israel dom, naŋ sêkôc Anötö ndê yom sa sêwhiŋ. ² Magoc têŋ ndoc Pita hu Sisaria siŋ ma mbu têŋ Jerusalem gi, naŋ lau ŋatô sêsôm in. Ŋac lau Israel-nga naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau, ma sêsap lau Israel-nga si sakiŋ akwa ma pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-nga dôŋ. Ma ŋac sêsôm Pita bocdec bu, ³ “Bocke am sôc lau naŋ sêŋkuc yac neŋ mêtê dasê ŋamlic-nga dom, naŋ si andu, ma gêŋ gêŋ whiŋ ŋac?”

⁴ Dec Pita gic hu whê sa timala têŋ ŋac, gêŋ hoŋ naŋ hóc asê in, ma sôm, ⁵ “Têŋ bêc daŋ aö gateŋ mbec gambo malac Jopa, e gatuŋ kaiŋ daŋ sa ma galic gêŋ ŋagatu daŋ. Galic gêŋ gitôm po atu daŋ, naŋ sêsô wac sip ŋakêcsu hale, ma sêŋwhaŋ sip akêŋ undambê têŋ aö meŋ. ⁶ Aö gatôc gwaniŋ ma galic bôc nom-nga tidau-tidau, bôc saleŋ-nga ti gêŋ naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-nga, ma mbac lôlôc-nga. ⁷ Dinaŋ su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têŋ aö bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic ma neŋ.’ ⁸ Magoc aö gaô yom ma gasôm,

‘Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêṅ dau ma sôm bu inḡ gêṅ ṇadômbwi, ma aö whaṅsuṅ gêm gauc sambuc.’ ⁹ Ma awha dau sa akêṅ undambê tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu gêṅ daṅ inḡ gêṅ ṇawasi, dec am sôm bu ṇadômbwi dom.’ ¹⁰ Gêṅ hoṅ dinaṅ hóc asê aö tidim tö su, goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham. ¹¹ Ma têṅ ndoc dinaṅ launḡac tö sêhóc asê andu naṅ aö gambo. Ṇamalac daṅ kêkiṅ ṇac sêtêṅ aö sêmeṅ akêṅ malac Sisaria. ¹² Ṇalau Dabuṅ sôm têṅ aö bu wahêgo dauṅ tu ṇac lau gameṅ apa-ṅga lec dom, ma kac aö bu wawhiṅ ṇac wandi, dec aö gawhiṅ ṇac ga. Ma asidôwai 6 akêṅ Jopa sêwhiṅ yac si. Yac ahóc asê ma asóc ṇamalac dau ndê andu a. ¹³ Ma inḡ gic miṅ têṅ yac bu aṅela daṅ hoc dau asê têṅ inḡ yêc ndê andu, ma sôm yom têṅ inḡ bocdec bu, ‘Êmkiṅ lau sêtêṅ malac Jopa sêndi ma sêkôc Saimon naṅ sêsam bu Pita, naṅ meṅ. ¹⁴ Inḡ oc whê yom sa têṅ mac, pi lêṅ naṅ am ti nem lau hoṅ atap Anötö ndê mwasinḡ nem mac si ambo tamli ṇapaṅ-ṅga sa.’

¹⁵ “Bocdinaṅ aö gac hu bu wasôm yom têṅ ṇac, ma têṅ ndoc dau dinaṅ Ṇalau Dabuṅ gêm ṇac ahuc tôm inḡ meṅ pi yac têṅ ṇamata-ṅga. ¹⁶ Ma têṅ dinaṅ aö gauc gêm Pômdau ndê yom bocdec bu, ‘Jon kêku lau ṇa bu, tigeṅ Anötö oc êṅku mac ṇa Ṇalau Dabuṅ.’ ¹⁷ Lau dinaṅ sêkêṅ whiṅ Pômdau Yisu Kilisi tôm yac lau Israel-ṅga dakêṅ whiṅ, ma bocdinaṅ dec Anötö kêmwasiṅ ṇac ṇa Ṇalau Dabuṅ tôm inḡ kôm têṅ yac. Anötö dau ndê lêṅ dinaṅ, ma aö asa dec bu walhac ahuc?”

18 Lau Israel-nga dau sêngô Pita ndê yom dinaŋ e ɲac si yom mba, ma sêmpinŋ Anötö ma sêsôm, “Kwahic dec yac tanyalê bu lau hoŋ naŋ sem dau kwi, naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc tali ɲapaŋ-nga sa. Yac lau Israel-nga, ma lau naŋ sêmbö Israel si toŋ dom, naŋ sêwhinŋ.”

Lau sêkêŋ whinŋ Yisu yêc malac Antiok

19 Têŋ ndoc lau Israel-nga sic Steven ndu, naŋ sic hu sêkêŋ kisa lau sêkêŋ whinŋ-nga e ɲac si daêsam sêhu Jerusalem siŋ ma sêlhö têtêtêŋ. Nätö sêtêŋ gameŋ Pionisia-nga ti nduc Saipras, ma ɲatö sêtêŋ malac Antiok si. Yêc gameŋ bocke naŋ sêhóc asê, naŋ sêhoc ɲawaê ɲayham asê, magoc sêsôm têtê lau Israel-nga tawasê. 20 Magoc lau ɲatö naŋ sêhu Jerusalem siŋ, naŋ si malachu Sairin ma nduc Saipras, naŋ sêtêŋ Antiok si, ma sic hu sêsôm ɲawaê ɲayham pi Pômdau Yisu têtê lau Grik sêwhinŋ lau Israel-nga yêc malac dinaŋ. 21 Ma Pômdau gêm mbec gwelenŋ dau e lau daêsam ɲandô sem dau kwi ma sêkêŋ whinŋ Pômdau.

22 Tiŋambu lau Jerusalem-nga naŋ sêkêŋ whinŋ Yisu, naŋ sêngô gêŋ dau ɲawaê, dec sêŋkinŋ Banabas têtê Antiok gi. 23-24 Banabas inŋ ɲgac ɲayham naŋ ɲalau Dabuŋ gêm inŋ ahuc ma kêtê whinŋ ɲaŋga. Têtê ndoc inŋ hóc asê Antiok, naŋ gêlic bu lau daêsam sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa ma sêkêŋ whinŋ Yisu. Dec inŋ tac ɲayham atu, ma kêgilí ɲac bu sêsap Pômdau dôŋ, ma sêkêŋ whinŋ inŋ ti si ɲalôm sambuc. Ma têtê ndoc dinaŋ lau daêsam sêngô Banabas ndê yom ma sêkêŋ whinŋ Pômdau.

²⁵ Malô goc Banabas têtj malac atu Tasis gi ma kêsâlê Saul. ²⁶ Inj tap inj sa su, goc kôc inj sa, ma injlu sêmbu sêtêtj Antiok si. Ma injlu sêkôm gwelenj yêc gôlôwac dabunj ñalôm, sêndôhônj lau daêsam gitôm yala sambuc danj. Malac Antiok ti malac ñamata-nga nanj lau sic hu sêsam lau sêkênj whinj-nga bu Kilisi ndê lau.

²⁷ Têtj ñasawa dinanj propet ñatô akênj Jerusalem sêsip Antiok si. ²⁸ Ma Ñalau Dabunj kac ñac si ñgac danj ñaê Agabus, dec tisa yêc lau sêkênj whinj-nga anjgô-nga, ma hoc yom asê bu tinambu tôbôm atu oc nem gamej nanj lau Rom sem gôlinj, nanj ahuc sambuc. (Ma inj ndê yom dau ñandô sa têtj ndoc Klaudias ti kinj Rom-nga.) ²⁹ Tu dinanj-nga lau nanj sêkênj whinj Yisu sêkôc gauc pi lêtj bu sênem asidôwai nanj sêndôc gamej Judia-nga, nanj sa. Ñac tigenj-tigenj sic awa sa tôm Anötö kêmwasinj ñac, ³⁰ ma sêkênj têtj Banabas lu Saul bu sêkôc sa sêndi, ma sêkênj têtj lau sêkênj whinj-nga si lau bata nanj sêmbo Jerusalem.

12

Lau sêkênj whinj-nga sêtap kisa atu sa

¹ Têtj ndoc dinanj Kinj †Herod gauc gêm tidônj bu kênj kisa lau sêkênj whinj-nga, ma kôc ñac si lau ñatô dônj. ² Inj gic atu inj ndê lau sinj, dec sic Jon ndê dôwa Jems ndu ña bienj balinj. ³ Inj gêlic bu gêtj dinanj kôm lau Israel-nga atac ñayham sa, dec inj sôm bu inj ndê lau sinj-nga sêkôc Pita dônj, têtj têtj lau Israel-nga sêlic om atu †Mwasinj Bolom Yist Mba-nga. ⁴ Bocdinañ lau sinj-nga

sêkôc Pita dôṅ ma sêkêṅ iṅ ndöc gapocwalô. Ma sêkêṅ lau siṅ-ṅga toṅ hale sêyob iṅ sêô dau sêô dau, ma ṅgac hale sêmbo toṅ tigen-tigen ṅalôm. Herod gauc gêm bu kêṅ iṅ ndöc dinaṅ e lau Israel si Mwasinṅ Bolom Yist Mba-ṅga ti †Pasowa-ṅga pacndê, goc kôc iṅ sa ma êmatôc iṅ yêc lau aṅgô-ṅga. ⁵ Bocdinaṅ Pita ndöc gapocwalô, magoc lau sêkêṅ whin-ṅga hoṅ naṅ sêmbo Jerusalem, naṅ sêteṅ mbec ṅaṅga tu iṅ-ṅga têṅ Anötö.

Pômdau ndê aṅela gêm Pita sa

⁶ Têṅ ôbwêc daṅ Pita yêc bêc yêc gapocwalô, ma Herod kêmatinṅ yom tidôṅ su bu êmatôc iṅ têṅ laṅsê. Sêsô iṅ amba dôṅ ṅa sen lu, ma gi sêsô pi ṅgac siṅ-ṅga lu. Ma lau siṅ-ṅga ṅatô sêlhac sêyob gatam. ⁷ Ma ṅagahô ṅambwa Pômdau ndê aṅela daṅ hôc asê, ma ṅawê pô gapocwalô ṅalôm. Iṅ toṅ Pita sip ṅabi e tali sa, ma sôm têṅ iṅ, “ṅagahô! Tisa!” Goc sen naṅ sêsô iṅ amba dôṅ, naṅ tigolonṅ ma peṅ sip gi. ⁸ Ma aṅela sôm, “Êmasaṅ daôm. Kic nem piṅkap dôṅ ma sôc nem atapa ti ṅakwê baliṅ sa, goc êmkuc aö.” Pita kôm gitôm iṅ sôm, ⁹ ma kêkuc aṅela dau. Iṅ gauc gêm bu gêṅ naṅ aṅela kôm, naṅ gitôm mbê daṅ, ma kêyalê dom bu gêṅ dau iṅ gêṅ ṅandô. ¹⁰ Inṅlu sêṅlêc ṅgac siṅ-ṅga lu naṅ sêyob andu dau e sêhóc asê gatam naṅ sa malac lôm. Gatam dau gêlêc dau su, ma sêsa awê si. Inṅlu sêṅsêlêṅ sêsa seṅ daṅ, ma sep tigenṅ aṅela hu iṅ siṅ.

¹¹ Têṅ dinaṅ Pita ndê gauc sa ma sôm têṅ dau, “Kwahic dec aö kayalê tidôṅ bu Pômdau kêkinṅ ndê aṅela bu êṅgaho aö su yêc Herod amba, bu gêṅ naṅ lau Israel-ṅga gauc gêm bu sêkôm

têñ aö, nañ oc ñandô sa dom.” ¹² Inj kêyalê gêñ dau pi ñandô, goc sa têñ awhê dan ñaê Maria ndê andu gi. Maria inj Jon, †ngacsêñom nañ sêsam bu Mak, nañ dinda. Ma têñ ôbwêc dinañ lau daêsam sêkac sa sêmbo Maria ndê andu bu sêteñ mbec. ¹³ Pita hôc asê ma kêmati gatam. Ma awhê akiñ dan ñaê Roda sa gi bu lic asa kêmati gatam. ¹⁴ Inj ñgô inj awha dec kêyalê bu Pita, dec tac ñayham sa atu ma kêlhiñ gatam siñ kêti mbu gi ma sôm têñ lau bu, “Pita dê kalhac gatam!” ¹⁵ Magoc ñac sêkêñ whiñ dom, ma sêsôm têñ inj bu, “Am nem gauc kêñsôn!” Goc inj sôm yom pi Pita ñapañ e ñac sêsôm, “Mboe inj ndê añela, me?” ¹⁶ Sêkôc gauc dinañ sêmbo, ma Pita gacgeñ kêmati gatam kalhac. Malô ma sêlêc gatam su têñ inj e sêlic inj ma sêsö ñandô. ¹⁷ Pita gic amba bu sênem dau dôñ, goc gic miñ yom pi ñalêñ nañ Pômdau kôc inj su yêc gapocwalô. Ma inj sôm, “Mac andi ma asôm asê têñ Jems ma asidôwai ñatô.” Goc inj hu ñac siñ ma sa gi.

¹⁸ Têñ bêbêc lau siñ-ñga nañ sêyob gapocwalô sêlic bu Pita añgô mba. Gêñ dau gêli ñac ñalôm sa ñandô, ma ñac gauc gêm yom daêsam pi inj bu oc mbo nde. ¹⁹ Ma Herod ñgô ñawaê, dec kêñ lau sêñsalê inj e gimba. Goc inj kêsu lau siñ-ñga nañ sêyob Pita, ma gic atu bu sêndic ñac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tiñambu Herod hu gameñ Judia-ñga siñ ma sa têñ malac Sisaria gi bu mbo bêc ñatô. ²⁰ Tôm ñasawa hic baliñ ñagec gi su, nañ yom ñawapac ñatô yêc Herod ma lau malac Taya ma Saidon-ñga ñalhu, dec inj gêlic ñac sac. Magoc têñ têm inj

mbo malac Sisaria, naŋ lau dau ŋalôm tigeŋ ma gauc gêm bu sêhê wamba iŋ tiyham. Nahu bu ŋac sêmbo Herod ndê gôliŋ ŋapu ma lau gameŋ dinaŋ-ŋga takwê Herod tôm yala hoŋ, bu nem ŋac sa ŋa gêŋ daneŋ-ŋga ŋatô. Tu dinaŋ-ŋga sêmasaŋ yom whiŋ Blastus, ŋgac naŋ yob Herod ndê andu, ma semlhi iŋ bu nem ŋac awha têtŋ Herod. Ma sic ndoc bu sêmasaŋ yom wamba-ŋga dau whiŋ Herod.

²¹ Têtŋ bêc dau Herod sôc ndê ŋakwê ti ŋawasi kiŋ-ŋga sa, goc ndöc ndê pôtŋ ma sôm ndê yom daêsam asê têtŋ lau malac lu dinaŋ-ŋga. ²² Nac sêŋgô su ma sêmbwêc, “Kec! Awha dindec ŋamalac ŋambwa ndê awha dom, anötö daŋ ndê awha.” ²³ Herod ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec toc dau sa kêtêc ma kêtŋ waê têtŋ Anötö dom. Ma tu dinaŋ-ŋga Pômdau ndê aŋela gic iŋ ma kôm iŋ gêmbac atu. Dombo sem iŋ ahuc ma seŋ iŋ e mbac ndu.

²⁴ Têtŋ têtŋ dinaŋ ma kêsêlêŋ meŋ, naŋ lau sem mêtê ŋapaŋ e Anötö ndê yom tiapa, ma lau daêsam sêkêŋ whiŋ. ²⁵ Banabas lu Saul sic bata si gwelenŋ yêc malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêŋ Antiok si. Ma sêkôc Jon, ŋgac naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Mak, naŋ whiŋ iŋlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gwelenŋ

¹ Lau propet ti kêdôhônŋ-waga bocdec sêmbo m alac Antiok ma sêkôm gwelenŋ yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Banabas lu Saimon naŋ sêsam bu Naiga, Lusias akêŋ malac Sairin, Saul ma

Manaen (nañ tiatu whiñ †Herod Antipas têtñ ndoc inlu sêmbo balê). ² Têtñ bêc dan ñac lau dau sêmbo sêwhiñ dau ma sêhu gêtñ daneñ-nga siñ tu sêtoc Pômdau sa-nga. Ma Ñalau Dabuñ sôm têtñ ñac bu, “Aô kayaliñ Banabas lu Saul sa bu sêkôm gwelen ñawaê ñayham-nga. Bocdinañ anem mbec inlu ma añkiñ inlu sêsa sêndi ma sêkôm gwelen dau.” ³ Lau dau sêtngô su, goc sêhu gêtñ daneñ-nga siñ ti sêtetñ mbec ñasawa dan tiyham, ma sêkêtñ amba sac Saul lu Banabas, ma sêtñkiñ inlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbo nduc Saipras

⁴ Ñalêtñ dinañ Ñalau Dabuñ kêtñkiñ Saul lu Banabas, dec inlu sêtêtñ malac Selusia si, ma sêpi wañ dan ma sêsa nduc Saipras si. ⁵ Ñac sêsôc baô yêc malac Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga yêc dindê, ma sem mêtê lau ti sêhoc Anötö ndê yom asê. Ma Jon mbo whiñ inlu bu nem inlu sa.

⁶ Tiñambu sêtñsêlêtñ ma sêhoc ñawaê ñayham asê yêc nduc Saipras ñagamenñ honñ e sêhôt asê malac Papos. Yêc dinañ sêtap propet tasanñ dan sa nañ kôm gwelenñ mbectoma-nga whiñ. Inñ ñgac Israel-nga dan ma inñ ndê ñaê Ba-Jisas. ⁷ Inñ gêm akiñ ñgac Rom-nga nañ gêm gôliñ nduc Saipras, nañ ndê ñaê Segias Polas. Gôliñwaga dau inñ ñgac tigauc, dec kêtgalêm Banabas lu Saul sa, bu inñ tac whiñ bu sêwhê Anötö ndê yom sa têtñ inñ. ⁸ Magoc Ba-Jisas kôm bu êngwiniñ ti kêtñ kisa inlu, ma tac whiñ bu kac gôliñwaga dau kwi bu kêtñ whiñ Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê ñaê danñ Elimas, nañ danem kwi bu Mbectoma.)

9 Têñ ndoc dinan̄ Nalau Dabun̄ gêm Saul, nan̄ sêsam bu Pol ahuc, ma in̄ tahê Elimas ma sôm,
 10 “Am Sadañ atu am! Am kêñ kisa lêtñ gitêñ hon̄, ma sac ti mêtê tasan̄ gêm am ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê lêtñ solop êñsôn̄. 11 Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê ñaclai. Am oc tampec sa ma tôm bêc ñatô am oc lic gameñ ti ac ñawê tiyham dom.” Ma ñagahô ñasec gêm ñgac dau tandô ahuc, ma in̄ kêsêlêtñ kêsâ ma kêsâlê ñamalac dañ bu kêñ in̄ amba ma wê in̄.
 12 Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si yom pi Pômdau-ñga, ma têtñ ndoc in̄ gêlic gêtñ nan̄ hóc asê Elimas, nan̄ in̄ kêñ whin̄ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

13 Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos siñ ma sêpi wan̄ dañ, ma sêlac sêtêtñ malac Pega nan̄ yêc gameñ Pampilia-ñga si. Yêc gameñ dinan̄ Jon hu in̄lu siñ ma mbu têtñ Jerusalem gi. 14 Goc in̄lu sêhu Pega siñ ma sêtêtñ malac Antiok nan̄ yêc gameñ Pisidia-ñga,* nan̄ si. Têtñ bêc Sabat-ñga sêsôc lau Israel si lôm wê-ñga si, ma sêndöc sic. 15 Sêngô Anötö ndê yom nan̄ sêsam yêc Buku Yomsu-ñga ti Propet si Buku, goc lau bata lôm wê-ñga-ñga sêkêtñ yom têtñ in̄lu ma sêsôm, “Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc bu apuc lau dindec dôn̄, dec asôm asê têtñ yac.”

16 Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têtñ lau bu sênem dau dôn̄, goc sôm, “Mac lau Israel-ñga ti mac lau apa nan̄ atoc Anötö sa. An̄gô su nan̄!

---

* **13:14** Malac lu ñaê Antiok sêyêc. Dañ yêc gameñ Siria-ñga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma dañ yêc gameñ Pisidia-ñga (alic map).

¹⁷ Yac lau Israel-nga mba Anötö këyalin yac mba abanji sa. Ma tinambu inj kôm nac si wakuc nanj sêndöc gameñ Isip-nga, n anj sêti lau tonj atu. Ma têtj ndoc inj kôc nac su yêc Isip, nanj kôm gêtj ti ñaclai atu daêsam. ¹⁸ Tinambu nac sêkôm mêtê wachuc daêsam tôm yala 40 nanj sêmbo gameñ sawa, magoc Anötö hu nac sinj dom. ¹⁹ Tinambu inj ku lau tonj 7 dulu yêc gameñ Kanan-nga, ma kêtj nac si gameñ têtj lau Israel-nga sêwêkain. ²⁰ Gêtj honj dinanj hôc asê yêc yala 450 ñalôm. Tinambu inj kêtj lau sêmatôc yom-nga sêyob lau Israel-nga e meñ têtj propet Samuel ndê têm. ²¹ Têtj ndoc dinanj lau dau sêndac kinj danj bu nem gôlinj nac, ma Anötö kêtj Saul, nanj ndê damba Kis akêtj Benjamin ndê tonj. Saul gêm gôlinj tôm yala 40, ²² goc Anötö kôc inj su ma kêtj Dawid ti kinj ô inj su. Ma inj sôm yom pi Dawid bocdec bu, 'Aö galic Jessi ndê atu Dawid bu ngac nanj ndê ñalôm ti gauc tap aneñ atac whin sa, ma oc kôm gêtj honj tôm aö atac whin.' ²³ Anötö këyalin ngac nem lau si-nga Yisu sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tôm inj gic bata munj su, ma kêtj inj hôc asê Israel. ²⁴ Yisu gic hu ndê gwelenj su dom, ma Jon gêm mêtê têtj lau Israel-nga honj bu sênem si ñalôm kwi ma sêlinj busangu. ²⁵ Têtj ndoc Jon ndê gwelenj kêpinj bu pacndê, nanj inj sôm têtj lau bu, 'Mac gauc gêm bu aö asa? Ngac nanj Anötö gic bata bu ti mac nem Mesaya, nanj aö dom. Mba! Magoc inj oc meñ ênkuc aö. Inj ngac tiwaê ma aö ngac ñambwa, gitôm dom bu wati inj ndê ngac akinj tu wanğapwêc inj ndê atapa ñawalô su-nga.'

26 “O asidôwai. Mac lau Israel-nga nan asa akêñ aban Abraham, ti mac lau nan ambo lau Israel si toñ dom magoc atoc Anötö sa. Nawaê dindec pi Anötö ndê lêtñ nem lau si-nga, nan in kêtñ gic waê yac hoñ. 27 Lau Israel Jerusalem-nga ti ñac si lau bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc ñac si lôm wê-nga tòm bêc Sabat-nga hoñ. Magoc têtñ têtñ Yisu hôc asê, nan sênjalê dom bu in Mesaya dau, ma sêkic yom bu sêndic in ndu. Nac sênjalê dom bu lêtñ bocdinañ dec kôm yom nan lau propet dau sêhoc asê pi Mesaya, nan ñandô sa. 28 Nac sêtap yom giso dan sa pi Yisu tu bu sêndic in ndu-nga lec dom, magoc sêndac Pailot bu ndic in ndu. 29 Nac si lêtñ dinañ dec kôm yom hoñ nan sêto pi Yisu muñ su, nan ñandô sa. Pailot ndê lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc in su yêc a gicso ma sêkêtñ in ndê ñamlan yêc sêhê. 30 Magoc Anötö uñ in sa akêñ lau batê-nga. 31 Ma tòm bêc daêsam in mbo whin lau nan sênjêlêtñ sêwhin in têtñ ndoc in gic hu ndê gwelen yêc Galili e lau sic in ndu yêc Jerusalem. Nac lau dau sêlic in tisa su yomandô, madec sêsôm asê têtñ lau hoñ. 32-33 Kwahic dec yac asôm nawaê ñayham asê têtñ mac bocdec bu, Anötö uñ Yisu sa akêñ lau batê-nga. Ma bocdinañ dec yom nan in gic bata têtñ aban, nan kwahic dec in kôm ñandô sa têtñ aban si lau wakuc yac dec. Tòm yom nan sêto yêc Wê tilu-nga yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *‘Acsalô lec am ti aô neñ atunğac solop, ma aô gati am Damam.’* 34 Anötö uñ in sa akêñ lau batê-nga bu in ñamlic tibalê dom. Bu mba, dec oc tòm

dom bu sêto yom bocdec bu, ‘*Pwac dabuñ nan aö kamatiñ gawhiñ Dawid, nan tidôñ su, ma mac oc atap pwac dau ña-mwasiñ sa.*’ ³⁵ Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, ‘*Am oc hu nem Ngac Dabuñ siñ bu tibalê dom.*’ ³⁶ Anğô su nan! Dawid to yom dinañ hêganôn in dau dom. Bu têt ndoc Dawid gic bata gwelen nan Anötö kêt sip in amba, nan Dawid mbac ndu whin lau têt dinañ-nga, ma sêñsuhun in whin ndê apai. Ma in ndê ñamlan tibalê su. ³⁷ Tigeñ Yisu, nan Anötö un in sa akêt lau batê-nga, nan ndê ñamlan tibalê dom.

³⁸ “Bocdinañ aneñ asidôwai hac, anğô. Aö tac whin bu mac anyalê ñapep bu yom nan yac ahoc asê têt mac, nan bu whê mac nem gauc sa pi lêt bu Anötö suc mac nem sac kwi tu Yisu-nga. ³⁹ Mac nem dañ gitôm dom bu êñkuc yomsu hon nan Moses to e Anötö lic in bu ñamalac gitêt. Mba andô! Tigeñ kwahic dec lau nan sêkêt whin Yisu, nan Anötö gêlic ñac bu lau gitêt tu in-nga. ⁴⁰ Ayob daôm bu atec ñawaê ñayham dindec dom, tu bu yom nan lau propet sêsôm, nan ñandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

⁴¹ Alic su nan mac lau apu yom ti atan bôlê-nga. Kwahic dec aö oc wakôm gêt atu dañ, nan lau bu sêsôm asê têt mac, dec oc akêt whin dom! Mac alic ti ahêdaêm, magoc oc andiñam!”

[Hab 1:5]

⁴² Pol gic bata in ndê yom dinañ, ma inlu Banabas bu sêhu lôm wê-nga siñ sêsa awê sêndi. Ma lau sêndac inlu bu sêmbu sêmeñ têt Sabat ñambu-nga, ma sêsôm yom tiyham pi gêt hon dinañ. ⁴³ Lau bata lôm wê-nga sêkêt gôlôwac

sêsa si su, ma lau daêsam sêṅkuc Pol lu Banabas. Lau ṅatô ṅac lau Israel-ṅga, ma lau ṅatô ṅac lau gameṅ apa-ṅga naṅ sêṅkuc lau Israel si sakin sênem akin Anötö-ṅga. Ma Pol lu Banabas sem yomgalôm sêwhiṅ ṅac, ma sem la ṅac bu takwê Anötö ndê mwasinṅ tu bu puc ṅac si sêkêṅ whinṅ dônṅ tôm bêc hoṅ.

⁴⁴ Sabat daṅ tiyham hôc asê, ma lau daêsam andô sêkac dau sa bu sêṅgô Pômdau ndê yom. Kêpiṅ bu lau malac-ṅga hoṅ sêmenṅ sêpitigenṅ.

⁴⁵ Tigenṅ lau Israel-ṅga ṅatô sêlic toṅ atu dinaṅ ma sem lêmuṅ ṅandô. Bocdinaṅ ṅac atac ṅandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu sêṅgwiniṅ Pol ti ndê yom. ⁴⁶ Magoc inṅlu Banabas sêlhac ti atac pa su ma sê ṅac si yom ma sêsôm, “Anötö kêkiṅ alu bu asôm inṅ ndê yom asê têṅ mac lau Israel-ṅga muṅ. Magoc mac atec inṅ ndê yom. Mac atec bu atap seṅ andöc tamli-ṅga sa, a? Tu dinaṅ-ṅga dec alu oc ahua mac siṅ, ma atêṅ lau naṅ lau Israel dom, naṅ andi. ⁴⁷ Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocdinaṅ, tôm yom naṅ Aisaya to pi Anötö ndê ṅgac akinṅ bocdec bu:

Aö waṅkiṅ am gitôm ṅawê bu têṅ lau naṅ lau Israel dom, naṅ ndi. Ma am oc sôm ṅawaê ṅayham asê pi aneṅ lêṅ wanem lau si-ṅga e tiapa yêc gameṅ hoṅ.” *[Ais 49:6]*

⁴⁸ Lau gameṅ apa-ṅga dinaṅ sêṅgô yom dau, ma ṅac atac ṅayham sa ma sêtoc Pômdau ndê yom sa. Ma lau hoṅ naṅ Pômdau kêyaliṅ ṅac sa su bu sêtap seṅ sêndöc tali-ṅga sa, naṅ sêkêṅ whiṅ.

⁴⁹ Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameṅ

hoŋ dinaŋ ahuc. ⁵⁰ Magoc yêc malac dinaŋ lau Israel-nga ŋatô sêŋgilí lau bata ti lauwhê tiwaê naŋ sêmbô gôlôwac Israel-nga ŋalôm, ma sêkêŋ kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc inlu su yêc ŋac si gameŋ. ⁵¹ Bocdinaŋ inlu sêtoŋ kop su yêc si gahi bu tôc lau dau si giso asê, ma sêtêŋ malac Aikoniam si. ⁵² Ma Anötö kêŋ Nalau Dabuŋ gêm lau malac Antiok-nga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ ahuc, ma sêmbô ti atac ŋayham ŋapaŋ.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbô malac Aikoniam

¹ Pol lu Banabas sêhóc asê malac Aikoniam, ma sêŋkuc si gêbôm ma sêsóc lau Israel si lôm wê-nga si. Ma yêc dinaŋ inlu sem mêtê ŋalêŋ ŋayham e lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga sêwhiŋ. ² Magoc lau Israel-nga naŋ sêkôc inlu si yom sa ti sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêŋgilí lau gameŋ apa-nga e sêlic lau sêkêŋ whiŋ-nga sac. ³ Tu dinaŋ-nga Pol lu Banabas sêmbô malac Aikoniam ŋasawa hic baliŋ, ma sêlhac ŋaŋga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-nga. Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têŋ inlu bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ inlu sêhoc asê pi iŋ ndê mwasin, naŋ dôŋ. ⁴ Gêŋ dau kôm lau malac-nga sêwhê dau kôc, ŋatô sêlhac sêwhiŋ lau Israel-nga, ma ŋatô sêlhac sêwhiŋ aposel lu dinaŋ. ⁵ Têŋ dinaŋ lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga naŋ sêkêŋ kisa inlu, naŋ sêkic yom sêwhiŋ ŋac si lau bata bu sêkôm inlu ŋayom ma sêtuc inlu ŋa hoc ndu. ⁶⁻⁷ Tigeŋ inlu sêŋgô ŋapuc, ma

bocdinaŋ dec sêlhô sêtêŋ gameŋ Likonia-ŋga si. Ma yêc gameŋ dinaŋ, inlu sêkôm gwelenŋ ŋawaê ŋayham-ŋga yêc malac Listra ma malac Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-ŋga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

⁸ Yêc malac Listra ŋgac bôliŋ daŋ mbo, naŋ gahi lu-lu tibalê. Dinda kôc in bocdinaŋ, ma in kêsêlêŋ daŋ dom. ⁹ Têŋ bêc daŋ in ndöc gameŋ naŋ Pol gêm mêtê mbo, ma ŋgô in ndê yom. Pol tahê in e kêyalê bu in kêŋ whiŋ Pômdau ŋaŋga tôm bu kôm in ŋayham sa. ¹⁰ Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm, “Tisa lhac!” Ma ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa ma kêsêlêŋ.

¹¹ Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ naŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc dau awha-ŋga ma sêsôm, “Kec, anötöi sem ŋamalac aŋgô ma sêsip sêtêŋ yac sêmeŋ.” ¹² Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac si anötö ŋamata-ŋga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes, kêkuc ŋac si anötö apa daŋ ŋaê, ŋahu bu in ŋgac sôm yom-ŋga. ¹³ Lau malac dinaŋ-ŋga si lôm tu sênem akiŋ ŋac si anötö apa Seus, naŋ kalhac kêpiŋ malac dau ŋagatam. Ma anötö apa Seus ndê dabuŋsiga daŋ, ti ŋac lau malac-ŋga atac whiŋ bu sêkêŋ gêŋ pi ya ti da têtŋ Pol lu Banabas. Dec in kôc makao gapoc ŋatô ma gêŋ ŋatô tu sêŋgôlôŋ makao ma sêkêŋ ti da-ŋga, ma ŋac hoŋ sêkac dau sa sêmbô malac dau ŋasactô. ¹⁴ Magoc têtŋ ndoc aposel lu sêŋgô gêŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ sêkac si ŋakwê kic bu sêtôc asê bu sêlic gêŋ dau so sambuc. Ma sêsa ŋalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu, ¹⁵ “Ei! Mac akôm in dinaŋ tu ake-ŋga? Alu ŋamalac

atôm mac, ma amenj bu asôm ñawaê ñayham asê têtj mac. Alu bu asôm têtj mac bu ahu nem anötöi tasanj hoj siñ ma anem daôm kwi ma anem akiñ Anötö Tali Ñadau, nanj kêmasanj undambê ti nom ma gwêc ti gêtj hoj. ¹⁶ Muñ-ñ ga inj kêtj ñasawa têtj lau nom-ñga hoj bu sêkôm gêtj tôm si atac whinj. ¹⁷ Magoc inj kêmwasiñ lau nom-ñga ñapanj bu whê ñac si gauc sa pi inj. Inj kêtj u gic akêtj umbonj, dec mac nem ôm sem ñandô daêsam. Inj kêtj gêtj danen-ñga daêsam têtj mac, ti gêtj ñayham-ñayham tu bu kôm mac atac ñayham-ñga.” ¹⁸ Inju sêwhê gêtj hoj dinanj sa têtj lau dau, magoc lau ñatô si gauc sa dom, ma sêkôm ñanja bu sêkêtj da têtj injlu.

¹⁹ Têtj dinanj lau Israel-ñga ñatô nanj sêmenj akêtj malac Antiok ma Aikoniam, nanj sêsôm yom daêsam têtj lau e sêkac si ñalôm kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ña hoc e gauc gêm bu inj mbac ndu su, goc sêhê inj sa malac ñamakê gi. ²⁰ Magoc lau sêkêtj whinj Yisu-ñga ñatô sêsa si sêngihi inj a huc, dec inj tisa ma mbu sôc malac Listra gi. Ma ñagalañsê injlu Banabas sêlhô sêtêtj malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêtj Antiok si

²¹ Inju sêsôm ñawaê ñayham asê yêc malac atu Derbi, e lau daêsam sêkêtj whinj Pômdau. Tinambu injlu sêmbu si, ma sic lau sêkêtj whinj-ñga kêsi yêc malac Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc gameñ Pisidia-ñga. ²² Sêpuc lau sêkêtj whinj-ñga dônj bu sêlhac ñanja ma sêhu si sêkêtj whinj siñ dom. Sêsôm têtj ñac bu, “Yac bu dambo Anötö ndê gôlinj ñapu, nanj inj gêtj

saun̄ dom. Dalhac n̄anga ma dahôc n̄awapac dandic n̄awaê.” ²³ Ma yêc lau sêkên whin̄-nga n̄aton̄ hon̄ nan̄ in̄lu sic kêsi, nan̄ Pol lu Banabas sên̄yaliñ lau bata sa bu sêyob ton̄ tigen̄-tigen̄. In̄lu sem mbec lau bata dau ma sêkên n̄ac sêsip Pômdau, nan̄ n̄ac hon̄ sêkên whin̄ in̄, nan̄ amba. Ma n̄ac hon̄ sêhu gên̄ danen̄-nga sin̄ tu bu sêten̄ mbec-nga, ma sêndac Pômdau bu puc lau bata dau dôñ. ²⁴ In̄lu sic gameñ Pisidia-nga kêsi su, goc sêtên̄ gameñ Pampilia-nga si. ²⁵ Yêc dinan̄ sêhoc n̄awaê n̄ayham asê yêc malac Pega, ma tin̄ambu sêsa malac Atalia si. ²⁶ Ma yêc Atalia sêpi wan̄ dan̄, ma sêmbu sêtên̄ malac Antiok nan̄ yêc gameñ Siria-nga si. Muñ-nga lau yêc malac d au sên̄yaliñ in̄lu sa ma sêten̄ Anötö bu êmwasiñ in̄lu tu gwelen̄ nan̄ kwahic dec in̄lu sic bata su-nga. ²⁷ Sêhóc asê su goc sêkac lau sêkên whin̄-nga hon̄ sa, ma sic miñ gên̄ hon̄ nan̄ Anötö gêm in̄lu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têt̄ n̄ac bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têt̄ lau nan̄ lau Israel dom, dec n̄ac si lau daêsam sêkên whin̄ Yisu. ²⁸ Ma in̄lu sêmbo sêwhin̄ lau sêkên whin̄-nga yêc malac Antiok n̄asawa baliñ.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbo Jerusalem

¹ Lau sêkên whin̄-nga n̄atô akên̄ gameñ Judia-nga sêhóc asê Antiok, ma sêndôhôn̄ yom têt̄ lau sêkên whin̄-nga nan̄ lau Israel dom, nan̄ bocdec bu, “Mac bu asê nem laungac si n̄amlic n̄atô su an̄kuc pwac nan̄ Moses to yom pi, nan̄ dom, dec oc tôm dom bu Anötö nem mac si.” ² Tu yom

dinan-nga dec kisa atu yêc Pol lu Banabas ma lau gameŋ Judia-nga dinan ɲasawa, ma sêseŋ dau ɲapaŋ pi yom dau. Bocdinaŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga sêŋyaliŋ Pol lu Banabas ma lau sêkêŋ whiŋ-nga ɲatô sa, ma sêŋkiŋ ɲac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sêŋgô lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau. ³ Sêŋkiŋ ɲac si su, ma têŋ ndoc Pol ti lau dau sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, naŋ sic miŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga yêc gameŋ Pionisia ti Samaria-nga, pi ɲac si gwelen têŋ lau naŋ lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam sêkac si ɲalôm kwi ma sêkêŋ whiŋ Pômdu. Ma yom dau kôm lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ atac ɲayham atu. ⁴ Ma têŋ ndoc sêhóc asê Jerusalem, naŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga ti aposel ma lau bata sêkôc ɲac sa. Ma iŋlu sic miŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö gêm iŋlu sa bu sêkôm.

⁵ Têŋ dinan lau Palêsai ɲatô naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêtisa ma sêsôm, “Yac gauc gêm tidôn bu dandic atu bu lau gameŋ apa-nga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêsê laungac si ɲamlic ɲatô su ma sêsôc Moses ndê yomsu ɲapu.” ⁶ Goc sêkac lau aposel ti lau bata hoŋ sa sêpitigen bu sêkôc gauc pi yom dau. ⁷ Sêsôm yom ɲasawa baliŋ su, goc Pita tisa ma sôm, “Asidôwai, gauc nem gêŋ naŋ Anötö kôm têŋ lau gameŋ apa-nga ɲatô, têŋ têm dê gi su. Mac aŋyalê su bu iŋ gêlic ɲayham bu ɲac sêŋgô ɲawaê ɲayham sa aô daun whaŋsun, ma sêkêŋ whiŋ. ⁸ Anötö naŋ kêyalê ɲamalac hoŋ si ɲalôm, naŋ kêŋ ɲalau Dabuŋ têŋ ɲac tôm iŋ kêŋ têŋ yac, dec tóc asê bu iŋ ndê mwasiŋ gic ɲac ɲawaê whiŋ. ⁹ Iŋ kêmasaŋ ɲac si ɲalôm ɲawasi sa tu ɲac si sêkêŋ

whiŋ-ŋga, gitôm iŋ kôm têŋ yac. Gêŋ dau whê sa bu iŋ gêlic yac hoŋ bu lau kainŋ tigenŋ. ¹⁰ Magoc iŋ kôc ŋac sa tu sêŋkuc Moses ndê yomsu-ŋga dom. Yomsu dau kêŋ ŋawapac têŋ yac ti damanŋ, nanŋ datôm dom bu dahôc. Bocke dec mac bu akêŋ ŋawapac dau sac lau gameŋ apa-ŋga nanŋ sêkêŋ whiŋ, nanŋ si bakêyac? Mac bu akôm bocdinaŋ dec oc anŋahê Anötö, ma mboe oc kôm iŋ atac ŋandê. Ma mac oc alhac iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga ahuc. ¹¹ Magoc yac dakêŋ whiŋ bu Anötö gêm yac lau Israel-ŋga si tu mwasiŋ nanŋ datap sa ŋambwa yêc Pômdau Yisu-ŋga. Ma ŋac lau dindê bocdinaŋ.”

¹² Ma têŋ dinaŋ Banabas lu Pol sic miŋ yom pi gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu nanŋ Anötö gêm iŋlu sa bu sêkôm yêc lau gameŋ apa-ŋga ŋalôm. Ma lau hoŋ nanŋ sêkac sa sêndöc, nanŋ sem dôŋ ma sêkêŋ danŋa iŋlu si yom. ¹³ Iŋlu si yom pacndê, goc Jems sôm yom asê bocdec bu, “Asidôwai, anŋô aneŋ yom. ¹⁴ Pita whê sa têŋ yac su pi gêŋ nanŋ Anötö kôm bu kôc lau gameŋ apa-ŋga ŋatô sa sêti iŋ ndê. ¹⁵ Gêŋ dau kêkuc yom nanŋ propet danŋ to muŋ su bocdec bu:

¹⁶ Pômdau sôm, ‘Tiŋambu aö oc wambu wameŋ, ma wapuc Dawid ndê gôliŋ kiŋ-ŋga dôŋ tiyham. Dawid ndê gôliŋ dau kwahic dec tisac gitôm andu nanŋ tiakwa su, magoc aö oc wakwê sa tiyham. ¹⁷ Nalêŋ dinaŋ dec wamasanŋ lêŋ bu lau sêŋsalê aö, ma sêtigasuc aö tiyham. Ma lau gameŋ apa-ŋga nanŋ gahê aneŋ ŋ aê pi ŋac, nanŋ sêwhiŋ.’ Pômdau, nanŋ oc kôm gêŋ dau ŋandô sa, nanŋ

ndê yom dau dinaŋ. ¹⁸ Inj kêmasaŋ lêtj dau gwanaj su.” *[Amos 9:11-12]*

¹⁹ Goc Jems sôm, “Bocdinaŋ aö gauc gêm bu lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkac si ŋalôm kwi ma sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, naŋ oc dakêŋ ŋawapac têtj ŋac dom. ²⁰ Mba! Dato bapia têtj ŋac, ma dakêŋ puc ŋac bu sêneŋ gêtj daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da têtj anötöi gwam, naŋ dom, bu gêtj dau ŋadômbwi yêc Anötö anğô-ŋga. Danem la ŋac bu sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom, ma sêneŋ bôc naŋ sêkiŋ ndu ma wata ti dac naŋ dom. ²¹ Yom dau dinaŋ. Moses ndê yom, naŋ oc sêŋyalê su, ma bocdinaŋ dato yom pi dom. Bu lau sem mêtê pi Moses ndê yom yêc malac atu-tu hoŋ gitôm yala daêsam su, ma sêsam inj ndê buku yêc ŋac si lôm wê-ŋga tôm bêc Sabat-ŋga hoŋ.”

Sêto bapia têtj lau gameŋ apa-ŋga

²² Têtj dinaŋ lau aposel ti lau bata, ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ si ŋalôm tigenj, bu sêŋyaliŋ ŋac si lau ŋatô sa, bu sêtêŋ Antiok sêwhiŋ Pol lu Banabas sêndi. Ŋac s êŋyaliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si ŋgac bata lu sa, naŋ Judas, naŋ sêsam inj ndê ŋaê daŋ bu Basabas, lu Sailas. ²³ Ma sêto bapia daŋ bu injlu sêkôc tôhôn, naŋ sôm yom bocdec bu:

Yac ato bapia dindêc têtj mac lau gameŋ apa-ŋga naŋ akêŋ whiŋ Pômdau, yêc malac Antiok ma gameŋ Siria-ŋga ti Silisia-ŋga. Mac nem asidôwai yac lau aposel ti lau bata lec, akôm acsalô ŋayham têtj mac.

24 Yac atap sa bu yac mba lau ñatô sêhôn asê mac, ma sêkôm mac nem ñalôm ñawapac tu ñac si yom pi mêtê dasê laungac ñamlic-nga. Yac aŋkiŋ lau dau sêtên mac sêloc dom. 25 Bocdinaŋ yac hoŋ gauc gêm tidôn bu aŋyaliŋ lau ñatô sa ma aŋkiŋ ñac sêtên mac sêloc sêwhiŋ yac mba silip ñayham lu, naŋ Pol lu Banabas. 26 Inlu sêkên dau sambuc bu sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawaê ñayham asê, ma sêtôc dau dom bu sêmbac ndu tu in ndê ñaê-nga. 27 Ma kwahic dec yac aŋkiŋ Judas lu Sailas sêwhiŋ inlu sêtên mac sêloc, bu sêpuc yom bapia dindêc-nga dôŋ. 28 Yac bu akên ñawapac têt mac dom, tigeŋ bu anem la mac. Ma yac akên whiŋ bu Ñalau Dabuŋ oc puc yac mba yom dau dôŋ. Yom dau bocdec. 29 Aneŋ gêt danen-nga naŋ lau sêkên ti da têt anôtôi gwam, naŋ dom. Aneŋ bôc naŋ sêkiŋ ndu ma wata ti dac, naŋ dom. Ma akôm mêtê mockain-nga dom. Ayob daôm bu ambo ahê gêt dau, naŋ dec oc akôm mêtê ñayham. Yom dau dinaŋ. Acsalô ñayham têt mac hoŋ.

30 Sêto bapia dau su, goc sênkiŋ lau dau sêtên Antiok si. Ma yêc dindê, ñac sêkac lau sêkên whiŋ-nga sa, ma sêkên bapia dau têt ñac. 31 Lau sêkên whiŋ-nga sêsam, dec puc ñac dôŋ ma kôm ñac atac ñayham sa. 32 Judas lu Sailas dau propet lu, ma sêsôm yom ti sêkên gauc ñayham daêsam têt lau sêkên whiŋ-nga, bu sêpuc ñac dôŋ. 33 Sêmbo sêwhiŋ ñac bêc ñatô, goc lau sêkên whiŋ-nga sem mbec inlu ña yom malô,

ma sêṅkiṅ inḷu sêmbu sêtêṅ gôlôwac dabuṅ Jerusalem-nga, naṅ sêṅkiṅ inḷu sêmeṅ, naṅ si tiyham. [³⁴ Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac Antiok.] ³⁵ Ma Pol lu Banabas sêmbo malac Antiok, ma inḷu sêwhiṅ lau daêsam, sêmbo ti sêndôhôn lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siṅ

³⁶ Tiṅambu Pol sôm yom têṅ Banabas bocdec bu, “Aô gauc gêm bu hêclu dambu datêṅ malac hoṅ naṅ muṅ-nga dahoc Pômdau ndê yom asê dambo, naṅ dandi. Dandic lau kêsi yêc dindê, ma dalic bu ṅac sêmbo ṅalêṅ bocke.” ³⁷ Banabas tac whiṅ bu sêkôc Jon naṅ sêsam inḷu ndê ṅaê daṅ bu Mak, naṅ whiṅ inḷu ndi. ³⁸ Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom. Nahu bu muṅ-nga Jon hu inḷu ma inḷu si gwelen siṅ yêc gameṅ Pampilia-nga. ³⁹ Tu yom dinaṅ-nga Pol lu Banabas sêseṅ dau e sêhu dau siṅ. Banabas kôc Mak ma inḷu sêpi waṅ daṅ ma sêtêṅ nduc Saipras si. ⁴⁰ Magoc Pol kêyalinḷu Sailas sa bu êṅsêlêṅ whiṅ inḷu ndi. Asidôwai Antiok-nga sem mbec inḷu ma sêteṅ Pômdau bu puc inḷu dôṅ ṅa inḷu ndê mwasinḷu, ma tiṅambu inḷu sêlhô si. ⁴¹ Ma inḷu sic gameṅ Siria ti Silisia-nga kêsi ma sêpuc lau sêkêṅ whiṅ-nga dôṅ yêc gameṅ dinaṅ.

16

Timoti kôm gwelen whiṅ Pol lu Sailas

¹ Pol lu Sailas sêhóc asê malac Derbi, ma tiṅambu sêtêṅ malac Listra si. Yêc malac dinaṅ ṅac kêṅ whiṅ-nga daṅ ṅaê Timoti mbo. Inḷu dinda inḷu awê Israel-nga daṅ naṅ kêṅ whiṅ

Pômdau, ma Timoti damba in̄ ngac Grik-nga. ² Lau sêkên whin̄-nga nan̄ sêmbo malac Listra ma Aikoniam sêlic Timoti bu ngac ñayham ma sêmpin̄ in̄. ³ Pol tac whin̄ bu Timoti êñsêlên̄ ti kôm gwelen̄ whin̄ in̄. Tigen̄ in̄ kêyalê bu lau Israel-nga hon̄ nan̄ sêmbo gameñ dinan̄, nan̄ sên̄yalê bu Timoti damba in̄ ngac Grik-nga. Tu dinan̄-nga in̄ sê Timoti ndê ñamlic ñatô su. ⁴ Tin̄ambu sên̄sêlên̄ sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom nan̄ lau bata ti lau aposel sêmatin̄ tidôn̄ yêc Jerusalem, nan̄ asê tên̄ lau sêkên whin̄-nga bu sên̄kuc. ⁵ Ñalên̄ dau dinan̄ Anötö puc lau si sêkên whin̄ dôn̄ yêc malac hon̄ dinan̄, ma tôm bêc hon̄ lau sêkên whin̄-nga si ton̄ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ngac Masedonia-nga

⁶ Ñalau Dabun̄ kalhac Pol ti lau nan̄ sêwhin̄ in̄ ahuc, bu sênem mêtê yêc gameñ Esia-nga tên̄ ñasawa dinan̄ dom. Bocdinan̄ dec ñac gacgen̄ sêmbo gameñ Prigia ti Galesia-nga, ma sêkôm gwelen̄ sêmbo dinan̄. ⁷ Tên̄ ndoc sêhoc asê gameñ Misia-nga ñabatin̄, ma bu sêsôc malac Bitinia sêndi, nan̄ Yisu ndê Ñalau kalhac ñac ahuc tiyham. ⁸ Bocdinan̄ sêhoc gêlêc gameñ Misia-nga ma sêsip malac Troas si. ⁹ Tên̄ ôbwêc dinan̄ Pol yêc mbê ma gêlic ngac dan̄ akên̄ gameñ Masedonia-nga meñ kalhac in̄ an̄gô-nga, ma ten̄ in̄ bocdec bu, “Tên̄ Masedonia mwen̄ ma nem yac sa.” ¹⁰ Pol yêc mbê dau su ma whê sa

têḅ yac* e aḅyalê bu Anötö mbwêc yac bu anem mêtê têḅ lau Masedonia-ḅga. Bocdinaḅ dec yac aḅsahic daḅḅ bu atêḅ lau dau andi.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêḅ whiḅ Yisu.

¹¹ Yac api waḅ yêc Troas ma solop atêḅ nduc Samotres a, ma ḅgalaḅsê yac ahu nduc dau siḅ ma asôc baö yêc malac Niapolis. ¹² Goc yac aḅsêlêḅ atêḅ malac Pilipai a a mbo bêc ḅatô. Malac dau ti gameḅ Masedonia-ḅga ḅa-malac atu, ma lau Rom-ḅga naḅ sem gôliḅ gameḅ dau, naḅ sêndöc malac dinaḅ.

¹³ Têḅ Sabat daḅ yac ahu malac dau siḅ, ma asa atêḅ bu daḅ yêc malac dau ḅamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameḅ dinaḅ, iḅ lau ḅatô si gameḅ sêteḅ mbec-ḅga. Ma yac atap lauwêḅ ḅatô sa, naḅ sêkac sa sêmbö dindê, dec andöc sic ma ac hu asôm yom têḅ ḅac. ¹⁴ Lauwêḅ naḅ sêḅgô yom dau, naḅ si daḅ iḅ Lidia. Iḅ awhê tidulu po ḅadalô-ḅga, naḅ meḅ akêḅ malac Tayatira, ma iḅ awhê toc Anötö sa-ḅga. Têḅ ndoc iḅ ḅgô Pol ndê yom, naḅ Pômdau kac iḅ ndê ḅalôm bu kôc yom dau sa ma kêḅ whiḅ Yisu. ¹⁵ Dec Lidia ti lau hoḅ naḅ sêndöc iḅ ndê andu naḅ sêliḅ saḅḅu. Ma tiḅambu iḅ sôm têḅ yac, “Mac bu alic aö gitôm awhê naḅ kêḅ whiḅ Pômdau, dec amenḅ ambo aneḅ andu.” Ma iḅ piḅkap yac ḅapaḅ e yac awhiḅ iḅ a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

* **16:10** Yêc ḅabatiḅ 10 Luk to yom ‘yac,’ dec tôc asê bu iḅ dau mbo whiḅ Pol têḅ ndoc dinaḅ e tôm ndoc sêteḅ malac Pilipai si - yêc ḅabatiḅ 19 iḅ to ‘yac’ tiyham dom. Iḅ kôm ḅalêḅ tigeḅ yêc Apo 20:5-21:18; ma 27:1-28:16.

16 Têṅ ndoc daṅ yac bu atêṅ gameṅ naṅ lau sêteṅ mbec sêmbô, naṅ andi, ma awêḥê daṅ meṅ tap yac sa. Inṅ awêḥê akiṅ ṅambwa daṅ, ma ṅalau daṅ mbo whiṅ inṅ ma hoc yom asê pi gêṅ naṅ oc meṅ sa tiṅambu. Lau daêsam êlêmê sêtêṅ inṅ si, bu inṅ whê yom sa pi gêṅ naṅ oc hôc asê ṅac têṅ têm ṅambu-ṅga. Ma awêḥê dau ndê ṅadaui sêtap awa atu sa tu inṅ-ṅga. 17 Têṅ têm dinaṅ yac aṅsêlêṅ awhiṅ Pol, ma awêḥê dau kêkuc yac ma mbwêc bocdec bu, “Lau dindec sem akiṅ Anötö ṅawasi ti ṅaclai ṅadau, ma sêwhê yom sa pi lêṅ Anötö nem mac si andöc tamli ṅapaṅ-ṅga.” 18 Tôm bêc daêsam inṅ kôm boc-dinaṅ e mbô Pol ṅalôm sa. Goc inṅ kac dau kwi ma sôm têṅ ṅalau bu, “Tu Yisu Kilisi ndê ṅaê-ṅga, dec wandic atu am bu sa yêc awêḥê dinaṅ.” Ma ṅagahô eṅ ṅalau hu awêḥê dau siṅ.

19 Têṅ ndoc dinaṅ awêḥê dau ndê ṅadaui sêṅyalê bu ṅac si lêṅ sêkôc awa-ṅga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôṅ ma sêhê inṅlu sa sêsôc malac lôm sêtêṅ lau atu-tu si. 20 Sêkêṅ inṅlu sêlhac lau sêmatôc yom-ṅga si aṅgô-ṅga, ma sêsôm, “ṅgac lu dindec inṅlu ṅgac Israel-ṅga. Ma sêmeṅ bu sêli lau malac-ṅga si ṅalôm sa. 21 Bu inṅlu sêkac lau bu sêṅkuc mêtê ṅatô naṅ yac lau Rom-ṅga bu taṅkuc, dec oc so yac neṅ ṅagôliṅ.” 22 Awêḥê akiṅ dau ndê ṅadaui sêṅgôliṅ yom dinaṅ pi Pol lu Sailas, ma lau malac-ṅga sêpuc yom dau dôṅ. Bocdinaṅ lau sêmatôc yom-ṅga sêkêṅ yatu bu sêkac inṅlu si ṅakwê su ma sêhi inṅlu ṅa sô. 23 Sêhi inṅlu ṅa sô sac andô, goc sêkêṅ inṅlu sêndöc gapocwalô. Ma sêsôm yom

ņanġa tēņ ŋgac naņ yob gapocwalô bu yob iņlu ŋapep. ²⁴ Iņ ŋġô yom dau su dec kēņ iņlu sēndöc ŋalôm dan, naņ yēc andu gapocwalô-ņga dau ŋa-ņalôm andô. Ma iņ sô iņlu gahi dōņ ġēm damiņ a.

²⁵ Timaniņhu Pol lu Sailas sēteņ mbec ti sem wē sēmpiņ Anötö, ma lau gapocwalô-ņga ŋatô sēkēņ danġa iņlu. ²⁶ Sem wē sēmbo ma t iyhō atu ġēm dec andu gapocwalô-ņga wiwic sa. Ma gatam gapocwalô-ņga hoņ sēlēc dau su, ma sen gapocwalô-ņga suc yēc lau hoņ. ²⁷ Tēņ tēm dinaņ ŋgac yob gapocwalô-ņga tali sa ma ġelic bu gatam hoņ kac sa su. Iņ gauc ġēm bu lau hoņ oc sēlhö si su, dec púc iņ ndē bien baliņ sa bu kuņ dau ndu. ²⁸ Magoc Pol mbwēc, “Kôm daôm ŋayom dom. Yac hoņ kelec ambo!” ²⁹ Goc ŋadau sôm bu lau sētuņ ya sa sēmeņ, ma sôc gapocwalô ġi. Iņ hu dau sip nom yēc Pol lu Sailas gahi-ņga, ma tōc dau ti kētitec ŋandô. ³⁰ Malô goc iņ wē iņlu sēsa awē si ma ndac iņlu, “O ŋgac atu lu. Aō wakôm sake bu watap seņ wandöc taņli-ņga sa?” ³¹ Ma iņlu sēô yom ma sēsôm, “Kēņ whiņ Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndē mwasiņ nem am si-ņga sa. Am ti am nem lau hoņ naņ ambo nem andu, naņ asa lēņ tigeņ dinaņ.” ³²⁻³³ Tēņ ôbwēc dinaņ ŋgac yob andu gapocwalô-ņga kôc iņlu ma kēġwasiņ iņlu gamboc. Ma iņlu sēwhê Pômdau ndē yom sa tēņ iņ ti lau hoņ naņ sēmbo iņ ndē andu. Ma iņ ti ndē lau hoņ sēliņ saņġu. ³⁴ Tiņambu iņ kôc iņlu sēsôc iņ ndē andu si ma kēņ ġēņ daneņ-ņga iņlu seņ. Iņ tac ŋayham atu bu iņ ti ndē lau hoņ

kwahic dec sêkêṅ whiṅ Anötö.

³⁵ T êṅ galaṅsê bêbêc lau sêmatôc yom-ṅga sêṅkiṅ lau siṅ-ṅga ṅatô sêtêṅ ṅac yob gapocwalô-ṅga si, bu sêsôm têṅ iṅ bu êṅgapwêc Pol lu Sailas su. ³⁶ ṅac naṅ yob andu gapocwalô-ṅga ṅô yom dau, goc sôm têṅ Pol, “Lau sêmatôc yom-ṅga sêkêṅ yom meṅ bu waṅgapwêc amlu Sailas su yêc gapocwalô. Bocdinaṅ amlu alhö andi ti yom malô.” ³⁷ Magoc Pol sôm têṅ lau s iṅ-ṅga dinaṅ, “Alu ṅac Israel-ṅga, magoc alu ṅac Rom-ṅga† awhiṅ. Sêmatôc alu mba yom ṅapep dom, ma sic alu yêc lau hoṅ ṅgô-ṅga e sêkêṅ alu andöc dec. Ma bocke dec ṅac bu sêhu alu siṅ gelec alhö andi? Mba! ṅac dau sêmeṅ ma sêwê alu asa andi.”

³⁸ Lau siṅ-ṅga dinaṅ sêmbu si ma sic miṅ yom dau têṅ lau sêmatôc yom-ṅga. ṅac sêṅgô bu Pol lu Sailas iṅlu ṅac Rom-ṅga sêtôm ṅac, dec ṅac sêtôc dau atu. ³⁹ Goc ṅac sêtêṅ gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô iṅlu si ṅalôm. Sêkôc iṅlu su yêc andu gapocwalô-ṅga, ma sêwê iṅlu sêsa si. Ma sêndac iṅlu bu sêhu malac dau siṅ. ⁴⁰ Têṅ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô siṅ, naṅ iṅlu sêtêṅ Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêṅ whiṅ-ṅga hoṅ sa, ma sêsôm yom ṅayham daêsam tu sêpuc ṅac dôn-ṅga. Ma tiṅambu sêhu ṅac siṅ.

---

† **16:37** Yom dau ṅahu sêsôm yêc Yom Inglis bu ‘citizenship.’ Pol whê iṅlu Sailas sa bu citizen Israel-ṅga, ma citizen Rom-ṅga whiṅ. Lau Rom si ṅagôliṅ daṅ kêṅ yao bu sêhi citizen Rom-ṅga dom, bocdinaṅ gêṅ naṅ sêkôm têṅ iṅlu Sailas, naṅ gêṅ so. Alic yom ṅatô yêc Apo 22:25-29.

17

Lau sêkêñ kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

¹ Inlu sêñsêlêñ si sêsa señ têñ malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgeñ si e sêhóc asê Tesalonika. Yêc malac dinañ lau Israel si lôm wê-nga dañ kalhac. ² Pol kêkuc in ndê mêtê, ma têñ Sabat sôc lôm wê-nga dau gi. Ma gitôm Sabat tō in gêm yomgalôm whiñ lau yêc dindê, bu whê ñac si gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam nañ sêto yêc muñ su nañ. ³ In whê sa ma tóc asê bu Mesaya gic waê bu hóc ñandê e mbac ndu, ma tisa akêñ lau batê-nga ma mbo tali tiyham. Dec in sôm têñ ñac, “Kwahic dec aö wasôm têñ mac bu Yisu in Mesaya dau. Yom ñandô!” ⁴ Lau Israel-nga ñatô sêkêñ whiñ ma sêlhac sêwhiñ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-nga daêsam nañ sêtoc Anötö sa, nañ sêkêñ whiñ, ma lauwhê tiwaê daêsam bocdinañ.

⁵ Magoc lau Israel-nga ñatô sem lêmuñ Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac ñatô sa sêpitigen, ma sêñgilí ñac tu bu sêndic hu kisa. Ñac sêñyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêñ andu dau si, bu sêhê inlu sêsa sêmeñ. ⁶ Magoc sêtap inlu sa dom, ma bocdinañ sêkôc Jason ti lau sêkêñ whiñ-nga ñatô ma sêkêñ ñac sêlhac lau bata malac-nga añgô-nga. Ma sêsôm ña awha atu, “Lau nañ sêli lau ñalôm sa yêc gameñ hoñ, nañ kwahic dec sêmeñ sêkôm yêc yac neñ malac. ⁷ Ma Jason, ñgac dindec, in kôc ñac sa sêmbo in ndê andu. Ñac sêsôc †Sisa ndê ñagôlin ñapu dom, ma ñac hoñ sêsôm bu kin dañ tiyham mbo, nañ ndê ñaê

Yisu.” ⁸ Lau bata ti lau toŋ dinaŋ ma lau malac-nga hon sêngô yom dinaŋ e gêli ñac si ñalôm sa ñandô. ⁹ Goc sêsôm bu Jason ti in ndê lau sênemlhi dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêŋ ñac sêlhô si.

Pol lu Sailas sêtêŋ malac Berea si

¹⁰ Lau sêkêŋ whiŋ-nga yêc Tesalonika sêhôn e ñasec sa su, goc sêŋkiŋ Pol lu Sailas sêlhô sêtêŋ malac Berea si. Sêhôn asê su sêmbo malac dinaŋ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si ma sem mêtê. ¹¹ Lau Berea-nga ñac lau si mêtê ñayham hóc gêlêc lau Tesalonika-nga si mêtê. Sêkêŋ danŋa ñapep têtŋ Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac whiŋ. Ma tòm bêc hon sem dôhôn yom dau whiŋ Anötô ndê yom naŋ sêto mun su yêc naŋ. Ñac bu sênyalê inlu si yom bu yom ñandô me mba. ¹² Ma lau Israel-nga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma yêc lau Grik-nga, lauwhê tiwaê ma laungac daêsam sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

¹³ Malô goc lau Israel-nga yêc malac Tesalonika sêngô ñawaê bu Pol gêm Anötô ndê mêtê têtŋ lau mbo Berea. Dec ñac sêtêŋ Berea si, bu sêli lau ñalôm sa bu sêkêŋ kisa Pol lu Sailas. ¹⁴ Tu dinaŋ-nga lau sêkêŋ whiŋ-nga sêŋkiŋ Pol kôlhô têtŋ malac danŋ yêc gameŋ gwêc-nga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeŋ sêmbo malac Berea. ¹⁵ Lau naŋ sêhonŋ Pol ma sêsa seŋ sêwhiŋ in, naŋ sêkôc in sêsip malac Atens si. Goc Pol kêkiŋ ñac sêmbu si, ma sôm bu sêkêŋ yom têtŋ Sailas lu Timoti bu sêtêŋ in sêmenŋ ñagahô.

Pol gêm mête yêc Atens

¹⁶ Pol hôñ inlu mbo Atens, ma gêlic anötöi gwam daêsam sêlhac malac lôm, dec kôm in ñalôm ñawapac. ¹⁷ Bocdinañ in sôc lôm wê-nga gi ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel ti lau Grik-nga nañ sêtoc Anötö sa. Ma tøm bêc hoñ in sôc malac lôm gi tap lau ñatô sa, ma whê Anötö ndê yom sa têtñ ñac bocdinañ. ¹⁸ Yêc Atens lau ñatô sêmbo, nañ êlêmê sem yomgalôm pi gêtñ hoñ ñahu sêwhiñ dau. Sêsam ñac bu lau Epikuria ma lau Stoik. Têtñ ndoc ñac si lau ñatô sêngô Pol sôm ñawaê ñayham asê pi Yisu, ma pi lêtñ datisa akêtñ lau batê-nga, nañ ñac sic hu sêseñ in ndê gauc ti yom ñatô. Lau ñatô sêsôm, “Ngac dindêc sôm yom daêsam ñapañ, ñahu bocke?” Ma ñatô sêsôm, “Mboe in bu nem yac neñ gauc kwi tu bu dakêtñ whiñ anötöi apa-nga.” ¹⁹ Bocdinañ dec sêwê in sêtêtñ gameñ nañ sêsam bu Areopagas, gameñ nañ lau nañ sêkip gêtñ ñahu sa-nga êlêmê sêkac sa sêmbo. Ñac sêkêtñ Pol kalhac lau Areopagas-nga añgô-nga, ma sêndac in bocdec bu, “Gitôm bu am whê yom wakuc nañ am kêdôhôn têtñ lau, nañ sa têtñ yac?” ²⁰ Yac añgô am nem yom tøm yom wakuc andô dañ, ma yac bu añyalê yom dau ñahu.” ²¹ Lau Atens ti lau apa hoñ nañ sêndöc malac dinañ, nañ sêmbo tu sêngô yom ti sênem yomgalôm ñapañ pi gauc wakuc bocke nañ hôc asê ñac-nga. Ñac si gwelêñ dañ mba. Tu dinañ-nga dec ñac bu sêngô Pol ndê yom.

²² Ma Pol tisa kalhac lau añgô-nga yêc Areopagas, ma sôm, “O mac lau Atens-nga. Aö

kayalê bu mac akôm gêṅ daêsam tu bu anem akiṅ anötöi nom-ṅga. ²³ Bu aö kasêlêṅ ti gatôc gwaniṅ gêṅ hoṅ naṅ mac amasaṅ tu anem akiṅ mac nem anötöi-ṅga. Ma aö gatap alta daṅ sa, naṅ mac ato yom pi bocdec bu, 'Anötö naṅ yac tam gauc, naṅ ndê alta.' Anötö naṅ mac am akiṅ magoc am gauc iṅ, naṅ kwahic dec aö oc wawhê iṅ sa têṅ mac. ²⁴ Iṅ Anötö, naṅ kêṅ nom ti gêṅ hoṅ, ma iṅ undambê ti nom ṅadau. Ma bocdinaṅ iṅ ndöc lôm dabuṅ naṅ ṅamalac amba sêmasaṅ, naṅ dom. ²⁵ Ma gêṅ naṅ ṅamalac sêmasaṅ, naṅ oc nem iṅ sa ṅalêṅ bocke? Bu iṅ pônnda gêṅ daṅ dom. Ma iṅ dau kêṅ wayahô têṅ ṅamalac bu sêmbô tali ma kêṅ gêṅ hoṅ bocdinaṅ. ²⁶ Iṅ kêṅ ṅamalac ṅamata-ṅga mbo nom e kwahic dec lau titon-titon hoṅ sêsa akêṅ ṅgac tigeṅ dinaṅ, ma sem nom ṅagameṅ sambob ahuc. Lau titon-titon hoṅ si gameṅ ṅabatiṅ, naṅ Anötö kêyalin sa gwanaṅ su, ma têm bu lau toṅ tigeṅ-tigeṅ si ṅaclai tiatu ma tisaun, naṅ kêmatin tidôn gwanaṅ su bocdinaṅ. ²⁷ Anötö kôm gêṅ hoṅ dinaṅ tu bu lau sêlic, ma sêṅsalê iṅ e sêtap iṅ sa. Magoc iṅ mbo baliṅ têṅ yac lau tigeṅ-tigeṅ dom. ²⁸ Tôm yom ṅagauc daṅ naṅ mac daôm nem ṅgac daṅ to muṅ su, naṅ sôm, 'Tu Anötö ndê ṅaclai-ṅga dec yac dambo taṅli ma taṅsêlêṅ, ma yac neṅ ṅahu yêc sip iṅ-ṅga.' Ma mac nem ṅgac daṅ tiyham to yom ṅagauc daṅ bocdec bu, 'Yac dati iṅ ndê balêkoc.' ²⁹ Yac dati iṅ ndê balêkoc ma bocdinaṅ yac bu gauc nem bu iṅ gitôm gol me silba me hoc me ṅagatu daṅ, naṅ ṅamalac sêmasaṅ tôm ṅac si

gauc, nañ dec yac gauc gêm yom so pi inñ. ³⁰ Muñ-nga lau daêsam gauc gêm yom bocdinañ, bu sênjalê Anötö dom. Magoc inñ kên ñagêyô tên ñac dom. Tigen kwahic dec inñ gic atu bu lau hoñ sênem dau kwi. ³¹ Bu inñ kêyalinñ bêc dañ sa bu êmatôc lau nom-nga hoñ, ma inñ oc kôm gên dau êñkuc inñ ndê lêt gitên. Ma inñ k êyalinñ ñgac dañ sa bu kôm gwelenñ dau. Inñ uñ ñgac dau sa akên lau batê-nga, dec tôc gên dau tiawê tên lau hoñ sêlic.”

³² Tên ndoc sênğô Pol ndê yom pi lau sêtisa akên lau batê-nga, nañ lau ñatô sêpu inñ. Magoc lau ñatô sêsôm, “Yac bu aňğô am nem yom pi gên dinañ tiyham.” ³³ Ma tên dinañ Pol tisa ma hu lau nañ sêndöc Areopagas, nañ siñ. ³⁴ Lau ñatô sênkuc Pol ma sêkên whinñ Yisu. Nac si dañ inñ Dionisias, nañ muñ-nga ndöc whinñ lau nañ sêkac sa yêc Areopagas. Ma awhê dañ ñaê Damaris ma lau ñatô sêkên whinñ bocdinañ.

18

Pol mbo malac Korin

¹ Tinambu Pol hu Atens siñ ma tên malac Korin gi. ² Yêc dinañ inñ tap ñgac Israel-nga dañ sa, nañ ndê ñaê Akwila. Inñ dinda kôc inñ yêc gameñ Pontus-nga, ma muñ-nga inñlu ndê awhê Prisila sêndöc malac Rom yêc gameñ Itali-nga. Magoc tinambu Kin Klaudias kên yatu bu lau Israel-nga hoñ sêhu malac Rom siñ, dec inñlu Prisila sêlhö si sêmbo malac Korin. Tên ndoc Pol hóc asê, nañ gi gêlic inñlu. ³ Akwila lu Prisila i ñlu awhê lu ñgac sêkôc bôc ñamlic ma po ma sêsi

pitigen tu sêmasañ bac-nga. Pol kêyalê gwelen dau tidôn whiñ, bocdinañ dec mbo whiñ inlu, ma sêkôm gwelen sêwhiñ dau. ⁴ Pol tac whiñ bu lau I srael ma lau Grik nañ sêmbo Korin sêkêñ whiñ Pômdau, dec tôm bêc Sabat-nga hoñ sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whiñ ñac.

⁵ Têñ ndoc Sailas lu Timoti sêmen akêñ gameñ Masedonia-nga, nañ Pol kêñ dau sambuc tu gwelen nem mêtê lau-nga. In hoc yom asê têñ lau Israel-nga ma sôm têñ ñac bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Magoc lau Israel-nga sêkêñ whiñ Pol ndê yom dom, ma sêli awha sa têñ in. Bocdinañ in kêgolon kop su yêc ndê ñakwê bu tôc ñac si giso asê, ma sôm, “Mac atec Anötö ndê yom, dec awêkain daôm nem ñagêyô. Aô dom. Kwahic dec wahu mac lau Israel-nga siñ, ma wakôm gwelen têñ lau nañ lau Israel dom.” ⁷ Goc Pol hu lôm wê-nga siñ, ma sa gi mbo Titius Justus ndê andu. In ñgac gameñ apa-nga nañ gêm akiñ Anötö, ma in ndê andu kalhac kêpiñ lôm wê-nga. ⁸ Ma ñgac bata lôm wê-nga dañ ñaê Krispas, ti lau hoñ nañ sêmbo in ndê andu, nañ sêkêñ whiñ Pômdau. Ma lau Korin-nga daêsam nañ sêngô Pol ndê yom, nañ sêkêñ whiñ Yisu ma sêliñ sanqu.

⁹ Têñ ôbwêc dañ Pol yêc mbê, ma gêlic Pômdau sôm yom têñ in bocdec bu, “Tôc daôm dom. Sôm aneñ yom asê ñapañ, ma nem daôm dôñ dom. ¹⁰ Bu aô gambo gawhiñ am, ma oc tôm dom bu lau dañ sêkêñ sac am. Bu yêc malac dindec, aneñ lau daêsam sêmbo.” ¹¹ Bocdinañ Pol mbo Korin tôm yala tigen ma ayô 6, ma

kêdôhôn Anötö ndê yom têt lau.

¹² Têt ndoc nañ Galio gêm gôlin gameñ Akaya-nga, nañ lau Israel-nga nañ sêndôc malac Korin, nañ sêkên si ñalôm pitigen bu sêkên kisa Pol. Ma sêkên in kalhac Galio aᅅgô-nga bu êmatôc in ndê yom. ¹³ Ma ñac sêsôm, “Ñgac dindêc kêdôhôn lau bu sênem akin Anötö ña lêt nañ so yac mba yomsu.” ¹⁴ Pol kac awha sa bu sôm yom, m agoc Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, “O mac lau Israel-nga! Mac nem yom dec bu hêganôn sac atu dañ, me gêt nañ so ñagôlin Rom-nga, dec waᅅgô. ¹⁵ Magoc yom nañ mac asôm pi ñgac dindêc, nañ hêganôn mac daôm nem yom ti ñaê ñatô ma yomsu Israel-nga. Bocdinañ mac daôm amasañ. Aô oc wamatôc yom kain dinañ dom.” ¹⁶ Dec in soc ñac su yêc andu matôc-nga. ¹⁷ Ma lau hoñ sêkôc Sostene, ñgac bata nañ yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac Korin, nañ dôñ, ma sic in yêc lau matôc-nga aᅅgô-nga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm gêm gauc.

Pol mbu têt Antiok gi

¹⁸ Pol mbo malac Korin têt baliñ ñagec, goc hu lau sêkên whiñ-nga siñ ma têt malac Kenkria gi, bu kôc wañ ma mbu têt gameñ Siria-nga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhiñ in si. Muñ-nga Pol gic bata yom dañ têt Anötö, ma tu dinañ-ñ ga têt ndoc sêmbo malac Kenkria, nañ kêt kêclaun sêᅅgapiñ tiapê. Pacndê su, goc ñac sêpi wañ ma sêlhô si. ¹⁹⁻²⁰ Sêtêt malac Epesas si, ma Pol sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel-nga. Ma ñac sêndac in bu mbo whiñ ñac

têm ñatô tiyham, magoc in ñôlôc têt ñac dom. In hu Prisila lu Akwila sin sêmbo sêwhin ñac. ²¹ Ma têt ndoc in pi wañ gi, nañ kêmatin yom têt lau Epesas-ña bocdec bu, “Anötö bu lic ñayham, dec aö wambu watêt mac wameñ tiyham.” Goc wañ dau hu Epesas sin ma sa gi. ²² Wañ dau kêsêlêt e hôc asê malac Sisaria, goc Pol sip baö gi. Ma in pi Jerusalem gi ma gic lau sêkêt whin-ña kêsî yêc dinañ. Ma tinambu in têt malac Antiok gi. ²³ In mbo Antiok ñasawa saun, goc kêsêlêt têt gameñ Prigia ma Galesia-ña gi. Yêc dindê in golom-golom malac ma puc lau sêkêt whin-ña dôñ bu sêlhac ñanğa.

Apolos ndê min

²⁴ Têt ñasawa dinañ ñgac dañ ñaê Apolos hôc asê malac Epesas. I ñ ñgac Israel-ña nañ ndê malachu Aleksandria, ma in ñgac tiguauc ma kêyalê Anötö ndê yom nañ sêto mun su yêc, nañ tidôn. ²⁵ Lau ñatô sêndôhôn in pi Pômdau Yisu su, ma bocdinañ in kêt ndê ñalôm ti gauc sambuc bu êndôhôn lau pi Yisu ma whê in ndê yom sa ñapep. Magoc in kêyalê busanğu ñalêt tigen, nañ Jon ndê lêt êñku lau tu sênem dau kwi-ña. ²⁶ Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-ña gi, ma gêm mêtê ti ñanğa. Prisila lu Akwila sênğô in ndê yom, dec sênğalêm in têt inlu si andu gi, ma sêwhê yom ñatô sa têt in e in kêyalê Anötö ndê lêt nem lau si-ña ñapep eñ.

²⁷ Tinambu Apolos bu têt gameñ Akaya-ña ndi, dec lau sêkêt whin-ña yêc malac Epesas sêpuc in ndê ñalôm dôñ. Ma sêto bapia têt lau Akaya-ña nañ sêtap Anötö ndê mwasin sa ma

sêkêñ whiñ Yisu, ma sêtenñ ñac bu sêkôc Apolos sa. Ma têtñ ndoc iñ hóc asê, nañ iñ mbo whiñ lau sêkêñ whiñ-nga dinañ, ma gêm ñac sa ñandô. ²⁸ Bu iñ kalhac ñaŋga ma ô lau Israel-nga si yom yêc lau honñ aŋgô-nga, ma whê Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sa, bu tôte asê bu Yisu iñ Mesaya dau.

19

Pol mbu têtñ malac Epesas gi

¹ Têtñ ndoc Apolos mbo Korin, nañ Pol hu gameñ Prigia ti Galesia-nga siñ, ma kêsêlêñ ho senñ lôc-nga nañ sa têtñ malac Epesas gi. Iñ hóc asê Epesas, ma tap lau sêkêñ whiñ-nga ñatô sa. ² Ma iñ ndac ñac bocdec bu, “Têtñ ndoc mac akêñ whiñ tiwakuc, nañ mac akôc Ñalau Dabuñ su, me mba?” Ma sêô yom ma sêsôm, “Mba. Yac akôc Ñalau Dabuñ su dom, ma aŋgô yom dañ pi iñ dom.” ³ Dec Pol ndac, “Mac alinñ busaŋgu kainñ bocke?” Ma sêsôm bu, “Yac alinñ busaŋgu ñalêñ gitôm Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê.” ⁴ Goc Pol sôm, “Jon kêku lau nañ sem dau kwi, ma sôm têtñ ñac bu sêkêñ whiñ ñgac nañ oc meñ êñkuc iñ, nañ Yisu.” ⁵ Ñac sêŋgô Pol ndê yom dinañ goc sêlinñ busaŋgu tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. ⁶ Ma têtñ ndoc Pol hu amba sac ñac, nañ Ñalau Dabuñ gêm ñac ahuc, dec sêsôm yom sem lau apa awha, ma sêhoc yom asê gitôm lau propet. ⁷ Lau nañ gêtñ dau hóc asê têtñ ñac, nañ launñgac 12.

⁸ Pol mbo malac Epesas ñasawa gitôm ayô tö, ma sôc lôm wê-nga ñapanñ. Ma yêc dindê iñ

gêlêŋ yom dôŋ bu whê Anötö ndê gôliŋ ŋahu sa têtŋ lau. ⁹ Magoc lau ŋatô si ŋalôm ŋadandi ma sêkôc Pol ndê yom sa dom. Ma yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga sêpu seŋ naŋ Pol whê sa têtŋ ŋac. Goc Pol hu ŋac siŋ ma kôc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga su yêc lôm wê-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ iŋ gêm mêtê ŋac mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-ŋga. ¹⁰ Iŋ kôm bocdinaŋ tôm yala lu e lau Israel ti Griŋ-ŋga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ Esia-ŋga, naŋ sêŋgô Pômdau ndê ŋawaê. ¹¹ Anötö kêŋ ŋaclai têtŋ Pol ma kôm gêtŋ dalô atu-tu daêsam. ¹² Iŋ kôm ŋaclai atu, gitôm iŋ bu êmasec po wahêŋ-ŋga ti ŋakwê awê-ŋga ma ŋaclai dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma sêkêŋ sac lau gêmbac ti lau naŋ ŋalau sac sêmbo ŋac si ŋalôm, dec oc kôm ŋac ŋayham sa.

Skiwa atui

¹³ Lau Israel-ŋga ŋatô sêkôm gwelêŋ sêsoc ŋalau sac yêc lau. Ma ŋac sic hu sêsôm Pômdau Yisu ndê ŋaê asê têtŋ ndoc sêkôm gwelêŋ dau. Ŋac sêkêŋ yatu ŋalau sac bocdec bu, “Am sa mweŋ, tu Yisu, naŋ Pol gêm mêtê pi iŋ, naŋ ndê ŋaê-ŋga.” ¹⁴ Ma Israel si dabuŋsiga a tu daŋ ŋaê Skiwa ndê atui 7 sêkôm gwelêŋ dau sêwhiŋ. ¹⁵ Magoc têtŋ bêc daŋ ŋalau sac daŋ ô ŋac si yom ma sôm, “Yisu lu Pol aô kayalê iŋlu su, magoc mac lau dinaŋ aô kayalê mac dom!” ¹⁶ Goc ŋgac ti ŋalau sac dinaŋ gic ŋac e ku ŋac dulu, ma gic ŋac basô-basô e sêliŋ dac sac andô ma sênti sêsa akêŋ andu dau ŋamlic ŋambwa-ŋambwa si.

Mêtê kêsôwec yêc Esia

17 T êñ ndoc lau Israel ti lau Grik-nga nan sêndöc Epesas nan sêngô gêñ dau ñawaê, nan sêtöc dau atu, ma lau honj sêtoc Pômdau Yisu ndê ñaê sa. 18 Ma lau daêsam nanj sic hu sêkêñ whinj Yisu su, magoc sêsap si mêtê akwa dôñ, nanj sêtisa sêlhac lau honj anğô-nga ma sêhoc si sac asê. 19 Lau mbectoma-nga ñatô sêkôc si bapia mbec-nga ma sêkêñ pitigenj yêc lau anğô-nga, goc sêpec ya gêñ. Bapia mbec-nga dinanj ñaôli atu-tu. Nac bu sêkêñ honj têtñ lau sênemlhi, dec oc sêtap awa sa gitôm mone silba 50,000.* 20 Nalên dinanj dec Pômdau ndê yom tiapa, ma kôm gwelenj ti ñaclai yêc lau sêkêñ whinj-nga si ñalôm.

21 Gêñ honj dinanj hóc asê su, goc Pol gauc gêm bu têtñ gameñ Masedonia ti Akaya-nga ndi, ma tiñambu mbu têtñ malac Jerusalem ndi. Inj sôm, “Aô watêtñ Jerusalem wandi, ma tiñambu wandic malac Rom kêsî whinj.” 22 Ma inj kêkinj Timoti lu Erastas, ñgac lu nanj sêkôm gwelenj sêwhinj inj, nanj sêmunj inj sêtêtñ Masedonia si. Ma inj dau gacgenj mbo ñasawa saunj mbo gameñ Esia-nga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

23 Têtñ ñasawa dinanj lau sêli dau sa ñandô pi senj nanj lau sêkêñ whinj-nga sêñkuc. 24 Ngac nanj gic hu gêñ dau nanj ndê ñaê Dimitrias. Inj ñgac nanj pec silba ma kêmasanj ti alta me gêñ

---

* **19:19** Mone silba dinanj sêsam bu drakma, ma drakma tigenj gitôm ñaôli gwelenj bêc tigenj-nga. 50,000 drakma dinanj ñaôli atu andô, oc hóc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau ñatô sêkêñ whinj bu yom nanj lau mbectoma sêto pi bapia dau, nanj kêtñ ñaclai atu têtñ ñac, dec semlhi bapia dau ña ñaôli atu.

ɳatô bu lau sêkêɳ lhac si andu bu sênem akin anötö gwam awhê naɳ sêsam bu Atemis. Ma inɳ ti lau ɳatô sêtap awa daêsam sa yêc gwelenɳ dinaɳ. ²⁵ Inɳ kêgalêm lau dau sa, sêwhinɳ lau ɳatô naɳ sêkôm gwelenɳ kainɳ tigenɳ, ma sôm têtɳ ɳac, “Mac lau! Anɳô su naɳ. Mac aɳyalê bu yac datap awa atu sa tu gwelenɳ dindéc-ɳga. ²⁶ Magoc mac alic ti anɳô ɳawaê pi gêtɳ naɳ Pol kôm. Inɳ ɳgac naɳ sôm têtɳ lau bu gwam naɳ ɳamalac amba sêmasaɳ, naɳ anötö ɳandô dom. Ma inɳ gêm lau daêsam si ɳalôm kwi bu sêhu sakinɳ anötö gwam-ɳga sinɳ. Inɳ kôm yêc malac Epesas ma saunɳ inɳ ndê yom oc nem gameɳ Esia-ɳga sambuc ahuc. ²⁷ Gêtɳ dau oc kôm lau sêlic yac neɳ gwelenɳ sac, ma lôm naɳ lau sem akinɳ Atemis sêmbo, naɳ oc sêlic tôm gêtɳ ɳambwa. Ma anötö awhê dau, naɳ lau sem akinɳ yêc gameɳ Esia-ɳga ma tôm nom ɳagameɳ honɳ, naɳ ndê waê oc ɳinɳga.” ²⁸ Lau sêɳgô Dimitrias ndê yom ma gêli ɳac si ɳalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau Epesas-ɳga si anötö Atemis, inɳ anötö tiwaê!”

²⁹ Malô goc lau malac-ɳga honɳ naɳ sêkac sa, naɳ sêli dau sa. ɳac sêkôc Gaius lu Aristakus, ɳgac lu akêɳ Masedonia naɳ êlêmê sêɳsêlêɳ sêwhinɳ Pol, naɳ dôɳ, ma ɳac honɳ sênti sêtêɳ gameɳ lau sêkac dau sa-ɳga, naɳ si. ³⁰ Pol tac whinɳ bu sôm yom têtɳ lau dau, magoc lau sêkêɳ whinɳ-ɳga sêlhac inɳ ahuc. ³¹ Ma lau bata Rom-ɳga ɳatô naɳ sêmbo gameɳ dinaɳ, naɳ Pol ndê silip, naɳ sêkêɳ yom têtɳ inɳ, ma sêtenɳ inɳ bu têtɳ gameɳ dinaɳ ndi dom.

³² Lau honɳ naɳ sêkac dau sa sêmbo, naɳ si

gauc kênsôn. Nac hon sêmbwêc yom tidau-tidau. Ma nac si daêsam sem gauc njahu bocke dec sêkac sa sêmbo dinañ. ³³ Lau Israel-nga sêtiñ nac si ngac bata dañ ñaê Aleksanda sa ñalhu gi, bu sôm yom ma nem malô lau Epesas-nga ñalôm tu nac lau Israel-nga. Lau daêsam sêmbwêc yom ñagauc têtñ in, dec in gic amba bu sênem dau dôñ ma sêngô in ndê yom. ³⁴ Magoc lau sêlic bu in ngac Israel-nga dañ, dec hon sêmbwêc ña awha atu tôm acgatu ñasawa lu bu, “Lau Epesas-nga si anötö Atemis, in anötö tiwaê! In anötö tiwaê!”

³⁵ Têtñ dinañ ngac bata Epesas-nga dañ tisa ma sôm lau hon maman. In ngac nañ to yom nañ lau bata malac dinañ-nga sêmatiñ tidôn, ma yob nac si bapia. Ma in sôm, “Mac lau Epesas-nga, bocke? Lau nom-nga hon sênyalê bu mac ayob anötö awêhê atu Atemis ndê lôm, ti hoc nañ peñ sip akêtñ umbon, nañ lau sêtoc sa tôm Atemis ndê ñagatu. ³⁶ Gêtñ hon dinañ têtñ dau yêc awê su, bocdinañ anem daôm dôñ ma ayob daôm bu akôm gêtñ hon ti gauc eñ. ³⁷ Mac akôt ngac lu dinañ dôñ, ma awê inlu sêsôt sêmen, magoc sêsu yac neñ anötö awêhê susu dom, ma sem kañ gêtñ dañ yêc in ndê lôm dom. ³⁸ Yac neñ andu sêmatôt yom-nga dê sêlhac, ma lau sêmatôt yom-nga sêmbo. Dimitrias ti lau sêpec silba-nga nañ si yom bu yêc asa, nañ dec sêkôt in solop sêtêtñ lau dau sêndi. ³⁹ Kwahic dec mac nem yom ñatô bu yêc, nañ akêtñ têtñ lau sêmatôt yom-nga bu sêmatôt. ⁴⁰ Ayob daôm ñapep! Tu gêtñ nañ mac akôm têtñ acsalô lec-nga, dec gitôm bu mac

daôm alhac lau dau aŋgô-ŋga, ma oc atap matôc sa pi mêtê ali lau sa-ŋga. Gêŋ dau bu hôc asê, dec oc tôm dom bu mac amasaŋ yom têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga. Bu gêŋ naŋ mac akôm, naŋ ŋahu ŋayham mbasi.” ⁴¹ Inj sôm yom dinaŋ su, goc kêkiŋ lau sêlhö têŋtêŋ.

20

Pol kôm gwelenj mbo Masedonia ma gameŋ Grik-ŋga

¹ Nantiŋ atu dau pacndê, goc Pol kêgalêm lau Epesas-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sa sêpitigeŋ. Inj sôm yom bu puc ŋac dôŋ ma êŋgíli ŋac bu sêlhac ŋaŋga, goc poŋ ŋac ma ti bu têŋ Masedonia ndi. ² Inj gi hôc asê su, ma kôm gwelenj golom-golom malac. Inj gêm mêtê ti sôm yom daêsam tu bu puc lau si sêkêŋ whiŋ dôŋ-ŋga, ma inj kôm ŋapaŋ e hôc asê gameŋ Grik-ŋga. ³ Inj mbo dindê gitôm ayô tö ma bu pi waŋ daŋ bu mbu têŋ gameŋ Siria-ŋga ndi. Magoc têŋ ndoc dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô sêkic yom bu sêpi waŋ sêwhiŋ sêndi, ma sêkôm inj ŋayom. Pol ŋgô ŋapuc, dec inj pi waŋ gi dom, magoc mbu sôc gameŋ Masedonia-ŋga gi tiyham. ⁴ Lauŋgac naŋ sêkôm gwelenj sêwhiŋ inj, naŋ si ŋaê bocdec. Sopate, inj Pirus atunŋac akêŋ malac Berea, Aristakus lu Sekundus akêŋ malac Tesalonika, Gaius akêŋ Derbi, ma Tikikus lu Tropimus akêŋ gameŋ Esia-ŋga, ma Timoti. ⁵ Lau hoŋ dinaŋ sêmuŋ si sêhônŋ yac sêmbo malac Troas. ⁶ Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel si Mwasinj Bolom Yist Mba-ŋga pacndê, goc akôc

waŋ daŋ bu atêŋ Troas andi. Waŋ dau kêsêlêŋ mbo gwêc ŋasawa gitôm bêc amañdaŋ su, goc yac ahôc asê Troas ma atap lau dinaŋ sa. Ma yac ambo malac dinaŋ tôm wake sambuc daŋ.

Pol uŋ Yutikas sa

⁷⁻⁹ Têŋ Sonda ôbwêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêpitigeŋ bu sêneŋ mwasiŋ dabuŋ. Yac akac sa ambo andu baliŋ daŋ, andôc ŋalôm ŋahô titô-ŋga ma lau sêkêŋ lam daêsam sêŋgalêŋ. Pol gauc gêm bu hu Troas siŋ têtŋ laŋsê, ma bocdinaŋ gêm mêtê baliŋ e timaniŋhu. Balê wakuc daŋ ŋaê Yutikas ndôc gatam atú ma kêtŋ daŋga Pol ndê yom e bêc ku iŋ dulu. Iŋ yêc bêc kêlhiŋ dau siŋ, ma gacgeŋ peŋ sip nom gi akêtŋ ŋalôm ŋahô-ŋga dinaŋ. Lau sêsip si bu sêkôc iŋ sa, magoc sêlic bu iŋ mbac ndu su. ¹⁰ Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau ŋahô ma kêgape iŋ dôŋ. Ma iŋ sôm têtŋ lau, “Mac ahêgo daôm dom. Iŋ tali.” ¹¹ Goc iŋ mbu pi andu ŋalôm ŋahô-ŋga tiyham gi. Ma iŋ pô bolom kôc ma ŋac seŋ mwasiŋ dabuŋ. Ma iŋ gic têtŋ iŋ ndê yom tiyham e bêbêc, goc hu ŋac siŋ ma kôlhô gi. ¹² Ma balê naŋ Pol uŋ iŋ sa mbo tali tiyham, naŋ lau sêkôc iŋ mbu têtŋ iŋ ndê andu gi ti atac ŋayham atu.

Pol têtŋ malac Miletus gi

¹³ Pol gauc gêm bu êŋsêlêŋ ho seŋ têtŋ malac Asos ndi, ma sôm têtŋ yac bu api waŋ daŋ andi atap iŋ sa yêc dindê. ¹⁴ Yac a ahôc asê ma iŋ tap yac sa yêc Asos. Ma yac akôc iŋ pi waŋ whiŋ yac, goc atêŋ malac Miletus a. ¹⁵ Ŋagalaŋsê yac ahu malac dau siŋ ma alac e a gi apoc ampiniŋ

nduc Kios. Têñ bêbêc yac alac atêñ nduc Samos a, ma ñagalansê ahôc asê malac Miletus. ¹⁶ P ol tac whiñ bu lic Om †Pentikos-ña yêc Jerusalem. Tu dinañ-ña inñ gauc gêm bu yac andi ñagahô, ahôc gêlêc malac Epesas, ma ambo gameñ Esia-ña ñasawa baliñ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ña

¹⁷ Têñ ndoc yac ambo Miletus, nañ Pol kêñ yom têtñ lau sêkêñ whiñ-ña yêc malac Epesas, ma kêgalêm ñac si lau bata sa sêtêñ inñ sêmeñ. ¹⁸ Ñac sêhôt asê ma inñ sôm yom têtñ ñac bocdec bu, “Mac anyalê aneñ lêtñ hoñ nañ gakôm tôm bêt hoñ nañ gambo gawhiñ mac, têtñ bêt ñamata-ña nañ gahôt asê gameñ Esia-ña ñapañ e meñ têtñ kwahic dec. ¹⁹ Lau Israel-ña sêkêñ kisa aô ñapañ dec sêkêñ ñawapac atu têtñ aô. Tigeñ aô kagwiniñ dauñ ma gam akiñ Pômdau ti tañsulu tu mac-ña. ²⁰ Mac anyalê bu yom bocke nañ gitôm bu nem mac sa, nañ aô gasêc ahuc têtñ mac dom. Aô gasôm yom hoñ asê timala eñ. Aô kadôhôn mac yêc lhu, ma kadôhôn mac yêc mac nem andu tôm gi. ²¹ Aô gahoc yom asê têtñ lau Israel ti lau Grik su, bu sênem dau kwi ma sêsôt Anötö ñapu, ma sêkêñ whiñ yac neñ Pômdau Yisu. ²² Kwahic dec Ñalau Dabuñ kac aô bu watêñ Jerusalem wandi. Magoc aô kayalê gêtñ bocke nañ oc hôt asê aô yêc dindê, nañ dom. ²³ Gêtñ tigeñ dec kayalê su, bu yêc malac hoñ Ñalau Dabuñ kêñ puc aô bu ñawapac oc sêtap aô sa, ma aô oc wandöc gapocwalô. ²⁴ Tigeñ aô gatöt ti gahêgo dauñ pi gêtñ dau dom. Aô galic dauñ ñamlic gitôm gêtñ ñambwa-ña.

Aneŋ gauc atu bu walhac ɲaŋga e wandic dabin gwelen ɲaŋ Pômdau Yisu kên têŋ aö. Ma gwelen dau bocdec bu, aö oc wahoc ɲawaê ɲayham asê pi Anötö ndê mwasin. ²⁵ Mac lau hoŋ ɲaŋ gahoc yom pi Anötö n dê gôlin asê têŋ mac su, ɲaŋ aŋgô. Kwahic dec aö kayalê bu mac nem daŋ oc lic aö aŋoŋ tiyham dom. ²⁶ Boc-dinaŋ dec wasôm asê têŋ mac, bu ɲamalac asa ɲaŋ tec Anötö ndê yom, ɲaŋ aö oc wawêkain in ndê ɲagêyô dom. ²⁷ Bu aö gawhê Anötö ndê lêŋ hoŋ sa têŋ mac su, yom daŋ sin dau yêc-ɲga dom.

²⁸ “Mac lau dindec, ayob daôm ti lau sêkêŋ whin-ɲga hoŋ ɲapep. Bu Anötö gêmli in ndê lau hoŋ su ɲa in dau ndê dac, ma Ɲalau Dabuŋ dau kêyalin mac sa bu ayob ɲac. Bocdinaŋ ayob Anötö ndê domba ɲapep. ²⁹ Aö kayalê bu têŋ ndoc aö wahu mac sin, ɲaŋ kêdôhônwaga tasan oc sêmeŋ gitôm giam pôm ɲaŋ sêsôc sêmeŋ bu sêseŋ domba. ³⁰ Ma mac daôm nem lau ɲatô oc sêtisa, ma sênem yom ɲandô kwi ti yom tasan, bu sêŋsôn lau ɲatô si gauc e sêhu mac ti yom ɲandô sin ma sêŋkuc ɲac. ³¹ Bocdinaŋ anem ali ɲapaŋ. Gauc nem bu tôm yala sambuc tö aö gakêŋ puc mac tôm ac ma ôbwêc hoŋ ti taŋsulu eŋ.

³² “Kwahic dec aö wakêŋ mac asip Anötö amba. Asap yom pi in ndê mwasin atu dôn ɲapaŋ. Bu yom dau gitôm bu oc puc mac dôn alhac ɲaŋga e awêkain malam yêc undambê awhin lau dabuŋ hoŋ. ³³ Aö taŋkwê lau daŋ bu sênem aö sa ɲa gol me silba me ɲakwê dom. ³⁴ Mac aŋyalê bu aö dauŋ aman gakôm gwelen

tu watap gêñ sa bu nem aö ti lau nañ sêkôm gwelenj sêwhiñ aö, nañ sa. ³⁵ Gwelenj hoñ nañ aö gakôm nañ tôc asê têt mac bu dakôm gwelenj atu kaiñ dinañ ñapañ bu danem lau ñasac sa dandic ñawaê. Gauc nem yom nañ Pômdau Yisu dau sôm bocdec bu, 'Dakêt gêñ têt lau oc êmwasiñ yac hôc gêlêc lau sêkêt gêñ têt yac, nañ su.' "

³⁶ Pol gic bata ndê yom goc pôn haduc whiñ ñac hoñ, ma teñ mbec. ³⁷ Goc ñac hoñ sêngape iñ dôñ ti sêngutô iñ, ma sêtañ iñ. ³⁸ Pacndê, goc sêhoñ iñ sêsa wañ si. Ñac si ñalôm ñawapac atu pi iñ ndê yom nañ sôm bu ñac oc sêlic iñ anjô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gameñ Siria-nga

¹ Yac ahu ñac siñ ma api wañ a tiyham, ma wañ dau sa hêganôn nduc dañ ñaê Kos, nañ solop gi. Ñagalañsê wañ dau kôc yac atêt malac Rodes, ma a e wañ sôc malac Patara. ² Yêc dindê yac atap wañ dañ sa, nañ bu têt gameñ Pionisia-nga ndi, dec apwê gi alom ma wañ dau hu Patara siñ. ³ Yac alac e alic nduc Saipras poc ñalôm-nga, ma añlêc ambo awê-nga ma anti e asôc malac Taya yêc gameñ Siria-nga, ma asip baö a. Wañ dau kôc wapa malac dinañ-nga ñatô. ⁴ Yêc malac Taya yac atap lau sêkêt whiñ-nga sa, ma ambo awhiñ ñac tôm bêc 7. Ñalau Dabuñ kêt puc ñac dec ñac bu sêlhac Pol ahuc bu têt Jerusalem ndi dom. ⁵ Magoc bêc 7 dinañ su, goc yac ahu ñac siñ bu api wañ tiyham. Lau sêkêt whiñ-nga ti ñac si lauwêi ma balêkoc hoñ sêhoñ yac asa gwêc

a, ma yêc dindê yac apôn hanđuc ma aten mbec awhinđ dauñ. ⁶ Goc yac akam dauñ ma ahu dauñ sinj. Yac api wañ ma ñac sêlhö sêmbu si.

⁷ Wañ dau sa akên Taya ma kêtî e hôc asê malac Tolemâi. Yêc dindê yac atap lau sêkên whin-nga sa ma ambo awhinđ ñac tôm bêc tigenj. ⁸ Ñagalansê yac api wañ tiyham ma alac e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baö a ma ayêc awhinđ ñgac ahen-nga dan ñaê Pilip. Muñ-nga sênjalın lau ⁷ sa bu sêndic sam gên danen-nga, ma Pilip inđ ñac si danj. ⁹ Inđ ndê atuwêi hale sêmbu, nan sem ñgac sa su dom, ma Anötö kêmwasinđ ñac honj bu sêhoc yom asê sêtôm propet. ¹⁰ Yac ambo awhinđ ñac bêc ñatô su, goc propet dan ñaê Agabus sip akên gameñ Judia-nga menj. ¹¹ Inđ tên yac menj, goc kôc Pol ndê piñkap su, ma sô inđ dau amba ti ga hi dônj. Ma inđ sôm, “Ñalau Dabunđ sôm bu ñalên tigenj lau Israel-nga nan sêmbu malac Jerusalem, nan oc sêsô piñkap dindec ñadau dônj, ma sêkên inđ sip lau Rom-nga amba.” ¹² Tên ndoc yac anđô yom dau, nan yac ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom. ¹³ Magoc inđ ô yom ma sôm, “Tu sake-nga dec mac atanj tu aö-nga, ma bu akôm aö ñalôm ndi lu? Ñac bu sêsô aö dônj me sêndic aö ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, nan gitôm.” ¹⁴ Yac alic bu inđ oc sôc yac mba yom ñapu dom, dec ahu sinj ma asôm, “Gên nan Pômdau tac whinđ bu hôc asê, nan ñandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

¹⁵ Dinanj su, goc yac amasanj dauñ ma api Jerusalem a. ¹⁶ Lau sêkên whin-nga ñatô akên

Sisaria sêwhiņ yac, ma sêwê yac atêņ Nason ndê andu a, bu ambo dindê. Nason iņ ngac akêņ nduc Saipras, ma iņ lau ņamata-ņga naņ sêkêņ whiņ Yisu, naņ si daņ. ¹⁷ Têņ ndoc yac ahôc asê Jerusalem, naņ asidôwai sêkôc yac sa ti atac ņayham. ¹⁸ ņagalaņsê dec Pol ti yac hoņ a alic Jems, ma lau bata hoņ sêkac dau sa sêmbô Jems ndê andu. ¹⁹ Pol kam ņac, goc gic miņ yom pi iņ ndê gwelen yêc lau apa si gameņ, ma pi gêņ hoņ naņ Anötö kôm bu puc gwelen dau dôņ. ²⁰ ņac sêņgô yom dau su ma sêmpiņ Anötö. Magoc sêsôm têņ Pol, “O asidôwa. Lic su naņ. Yêc dec, lau Israel-ņga daêsam andô sêkêņ whiņ Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu hoņ dôņ ņapaņ. ²¹ Ma ņac sêņgô ņawaê bu am kêdôhôn lau Israel-ņga naņ sêndôc lau apa si gameņ, bu sêhu Moses ndê yomsu siņ. Sêņgô bu am sôm têņ ņac bu sêhu yac neņ mêtê dasê balêi si ņamlic ņatô su-ņga, ti yac neņ gêbôm ņatô siņ. ²² Bocdinaņ kwahic dec yac oc dakôm bocke? ņac oc sêņgô ņawaê bu am mweņ su. ²³ D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec. Yac mba lau hale dec sêmbô, naņ sêmatiņ yom tu bu sênem dabuņ dau-ņga.* ²⁴ Bocdinaņ am kôc lau dau sa ma êmkuc yac lau Israel-ņga neņ lêņ tamasaņ dauņ ņawasi sa yêc Anötö aņgô-ņga, ma nem dabuņ daôm whiņ ņac. Nem ņac sa ma

---

* **21:23** Yom naņ lau dinaņ sêmatiņ tidôn, naņ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau naņ sêmatiņ yom dau, naņ sêtimêtê dau ņapep ti sem dabuņ dau tu bu sênem akiņ Anötö, e yom dau ņatêm pacndê. ņac oc sêņgapiņ si kêclauņ dom e têm dau pacndê, dec sêņgaliņ kêclauņ hoņ su ma sêkêņ da ņatô yêc lôm dabuņ. Alic Nam 6:1-21.

nemlhi gêñ bocke nañ sêpônnda bu sêndic dabuñ yom nañ sêmatin têt Anötö, ma sêngalin ñac kêclaun su. Kôm bocdinañ dec lau Jerusalem-nga oc sênyalê bu yom nañ sêngô pi am, nañ ñahu mbasi. Ñac oc sêlic bu am daôm sap yac neñ yomsu dôn ma sa lêt hon ñapep. ²⁵ Ma yom nañ yac tamatin pi lau gameñ apa-nga nañ sêkêt whin Yisu, ma dato sip bapia ma dakêt têt ñac su, nañ dec yac oc dasen su dom. Yac dato têt ñac bu sêneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêt ti da têt anötöi gwam nañ dom, ma dac ma wata ti dac, nañ sêneñ dañ dom bocdinañ. Ma dato bu sêkôm mêtê mockain-nga dom.”

²⁶ Têt galañsê Pol kôc lau hale dinañ sa, goc gic hu têt tu bu êmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö añgô-nga, ma kêkuc lêt sênem dabuñ dau-nga whin ñac. Goc in sôc lôm dabuñ gi bu kêt ñawaê têt dabuñsiga pi bêc bocke ñac si ndoc sênem dabuñ dau-nga oc pacndê, ma ñac tigen-tigen oc sêkêt si da.

Sêkôc Pol dôn

²⁷ Pol ndê bêc 7 bu êmasañ dau ñawasi sa-nga kêpin bu pacndê, ma lau Israel-nga ñatô akêt gameñ Esia-nga sêlic in yêc lôm dabuñ. Goc sêli lau hon ñalôm sa bu sêkôc in dôn. ²⁸ Ñac sêmbwêc, “Mac lau Israel-nga, amen anem yac sa. Alic ñgac dec. In ñgac nañ kédôhôn lau tôm gameñ hon, ma pu yac lau Israel-nga ti yac neñ yomsu, ma pu gameñ dindec whin. Ma gêñ dañ tiyham. In kôc lau Grik ñatô sêsôc lôm dabuñ ñabatêmdö sêmeñ, dec kôm gameñ dabuñ dindec ñadômbwi sa.” ²⁹ Ñac sêsôm yom

dinaŋ ɲahu bu muŋ-ɲga sêlic ɲgac Epesas-ɲga daŋ ɲaê Tropimus, mbo malac Jerusalem whiŋ Pol. Ma ɲac gauc gêm bu mboe Pol kôc iŋ têtj lôm dabuŋ gi. ³⁰ Têtj dinaŋ lau malac-ɲga hoŋ sêli dau sa ɲandô ma sic dau sa sêpitigen yêc lôm dabuŋ ɲabatêmndö. ɲac sêkôc Pol dôŋ ma sêhê iŋ sa awê gi, goc lau sic gameŋ dau ɲagatam ahuc. ³¹ ɲac sêkôm bu sêndic iŋ ndu sêmbo, ma lau siŋ Rom-ɲga si ɲadau ɲgô ɲawaê bu lau malac Jerusalem-ɲga hoŋ sêli dau sa. ³² Goc ɲagahô iŋ kôc lau siŋ-ɲga ti ɲac si lau bata ɲatô, ma sênti sêtêtj lau toŋ dinaŋ si. Ma têtj ndoc lau dau sêlic ɲgac bata ti iŋ ndê lau siŋ-ɲga, naŋ sic Pol tiyham dom.

³³ Goc lau siŋ si ɲadau kôc ndê lau ma sêkôc Pol dôŋ, ma iŋ gic atu bu sêsô iŋ dôŋ ɲa sen lu. Goc iŋ ndac lau bu iŋ asa, ma iŋ kôm sac bocke. ³⁴ Lau yêc toŋ atu ɲalôm sêmbwêc yom tidau-tidau, dec ɲgac dau kêyalê bu iŋ gitôm dom bu tap gêtj dau ɲahu sa. Goc iŋ gic atu bu sêkôc Pol sêtêtj lau siŋ-ɲga si gameŋ sêndi. ³⁵ Têtj ndoc sêhêc asê tuŋbôm ɲa-têc naŋ yêc gameŋ dau ɲasactô, naŋ lau sêkôm mwasac ɲaŋga bu sêndic Pol ndu. Tu dinaŋ-ɲga lau siŋ-ɲga sêhêc iŋ sa lôlôc bu sêkôc iŋ sôc ɲac si gameŋ sêndi. ³⁶ Ma lau toŋ atu naŋ sêtj kuc, naŋ sêmbwêc ɲapaŋ, “Ndic iŋ ndu! Ndic iŋ ndu!”

³⁷ Lau siŋ-ɲga bu sêkôc Pol sôc ɲac si gameŋ ɲalôm ndi, magoc iŋ ndac ɲac si ɲadau bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom daŋ têtj am, me?” Ma ɲgac dau ndac, “Am kêyalê yom Grik, a?” ³⁸ Aô gam gauc bu am ɲgac Isip-ɲga naŋ ndoc

dê giŋga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa yêc gameŋ sawa, ma kêgilí ŋac bu sêndic siŋ têŋ lau Rom-ŋga.” ³⁹ Magoc Pol sôm, “Mba! Aö ŋgac Israel-ŋga daŋ, ma aneŋ malac Tasis yêc gameŋ Silisia-ŋga. In malac ŋambwa dom, malac tiwaê. Kwahic dec aö bu wandac am gitôm bu wasôm yom têŋ lau dindéc, me mba?” ⁴⁰ Lau siŋ-ŋga si ŋadau gôlôc, dec Pol kac dau kwi kalhac têc, ma gic amba têŋ lau bu sênem dau dôŋ. Ma têŋ ndoc gameŋ ŋaŋeŋ sa, naŋ gic hu sôm yom têŋ ŋac ŋa Yom †Hibru.

22

Pol sôm yom têŋ lau Jerusalem-ŋga.

¹ In sôm, “O asidôwai ti damaŋi. Akêŋ danam ma aö waô yom naŋ lau sêŋgôliŋ pi aö.” ² Ŋac sêŋgô in sôm yom têŋ ŋac yêc ŋac dau si awha, naŋ Yom Hibru, dec lau hoŋ sem dau dôŋ ma sêhê danŋa in. Goc in sôm, ³ “Aö ŋgac Israel-ŋga. Dinaŋ kôc aö yêc gameŋ Silisia-ŋga, ma aneŋ malachu Tasis. Magoc aö gatiatu yêc malac atu dindéc, ma kadôhôŋ abaŋi si yomsu hoŋ ŋapep eŋ gambo Gamaliel ŋapu. Aö gayêm dauŋ su ŋandô tu wanem akiŋ Anötö-ŋga tôm kwahic dec mac daôm gauc gêm bu akôm. ⁴ Aö gakêŋ kisa lau naŋ sêŋkuc lêŋ wakuc dindéc, ma gakêŋ lauwhê ma ŋgac sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac atu bu lau sêndic ŋatô ndu. ⁵ Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti lau bata hoŋ sêŋyalê aneŋ gwelenŋ dinaŋ. Ŋac lau dinaŋ sêto bapia puc aö dôŋ-ŋga têŋ lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo malac Damaskas. Têŋ bêc daŋ aö

kasêlêṅ gambo seṅ bu wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau sêkêṅ whiṅ Yisu-ṅga yêc dindê sa sêtêṅ Jerusalem sêmeṅ, bu sêkêṅ ṅandê têṅ ṅac. ⁶ Aô kasêlêṅ e têṅ ac kac lhu gasuṅ sa Damaskas, ma sep tigen ṅawê undambê-ṅga atu daṅ pô aô. ⁷ Dec gapeṅ gasip nom ma gaṅgô awha daṅ sôm yom têṅ aô bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ṅga am kêṅ kisa aô?’ ⁸ Ma aô gandac bu, ‘O ṅadau, am asa?’ Goc awha dau ô yom ma sôm, ‘Aô Yisu Nasaret-ṅga naṅ am kêṅ kisa.’ ⁹ Lau naṅ sêwhiṅ aô naṅ sêlic ṅawê dau ma sêṅgô awha, magoc sêṅyalê yom naṅ Yisu sôm têṅ aô, naṅ dom. ¹⁰ Ma aô gandac, ‘Pômdau, aô wakôm sake?’ Ma iṅ sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas ndi. Ma gêṅ bocke naṅ aô tac whiṅ bu am kôm-ṅga, naṅ aô oc waṅkinṅ lau bu sêwhê sa têṅ am yêc dindê.’

¹¹ “ṅawê dau kôm aô tanôṅ tipec, bocdinaṅ dec lau naṅ sêwhiṅ aô sêhê aô amanṅ, ma sêwê aô gasôc Damaskas ga. ¹² Ma ṅgac daṅ ṅaê Ananias meṅ gêlic aô. Iṅ ṅgac naṅ sa ndê lêṅ hoṅ kêkuc yomsu Israel-ṅga ṅapep, ma lau Israel Damaskas-ṅga hoṅ sêtoc iṅ sa. ¹³ Iṅ kalhac kêpiṅ aô ma sôm, ‘Asidôwa Saul, tanôm ṅawa sa!’ Ma têṅ ndoc dinaṅ eṅ aô tanôṅ ṅayham sa e galic iṅ. ¹⁴ Ma iṅ sôm, ‘Damaṅi si Anôtô kêyalinṅ am sa bu êmyalê iṅ ndê atac whiṅ, ma bu lic ṅgac gitêṅ Yisu dau, ma bu ṅgô yom yêc iṅ dau whasuṅ. ¹⁵ Ma am oc hoc yom ṅandô pi iṅ asê têṅ lau hoṅ, ma sôm yom asê pi gêṅ hoṅ naṅ am gêlic ti ṅgô su. ¹⁶ Ma kwahic dec am hôṅ sake? Tisa ma liṅ busaṅgu tu Yisu ndê ṅaê-ṅga bu êṅgwasinṅ am nem sac hoṅ su.’

17 “Têñ ndoc aö gambu gatêñ Jerusalem gameñ, nañ gateñ mbec gambo lôm dabuñ e gatuñ kaiñ dañ sa. 18 Ma galic Pômdau Yisu sôm yom têñ aö bocdec bu, ‘Ñagahô, hu Jerusalem siñ kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom nañ am hoc asê pi aö, nañ sa dom.’ 19 Dec aö gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, lau dindêc sênnyalê bu muñ-nga aö kasalê lau sêkêñ whiñ am-nga tôm lôm wê-nga hoñ, bu wandic ñac ma wakêñ ñac sêndöc gapocwalô. 20 Ma têñ ndoc nañ lau sêkêc Steven ndê dac siñ tu iñ hoc yom asê pi am-nga, nañ aö galhac ma galic ti atac ñayham. Ma gayob lau nañ sêtuc iñ ña hoc, nañ si ñakwê.’ 21 Goc Pômdau sôm têñ aö, ‘Ndi! Aö oc wanjiñ am sa yêc lau Israel si gameñ, bu têñ lau apa si gameñ ndi.’ ”

22 Lau hoñ sênngô Pol ndê yom ti sem dau dôñ e iñ sôm yom dinañ. Dec sêli awha sa ma sêmbwêc, “Iñ gitôm bu mbo tali-nga dom. Ndic iñ ndu niñga!” 23 Ñac sêmbwêc ti sêkac si ñakwê andô-nga su ma sêmbalip kop pi lólôc gi sêmbô. 24 Dec lau siñ-nga si ñadau kêñ yatu ñac bu sêkôc Pol sôc ñac si gameñ ndi. Iñ sôm bu sêhi iñ ña sö, ma sênసు iñ tu bu sêtap sa bu ñahu bocke dec lau sêmbwêc iñ ñalêñ bocdinañ. 25 Sêsô iñ amba ti gahi dôñ pi a bu sêhi iñ, dec Pol sôm têñ ñgac bata nañ yob lau siñ-nga toñ dañ, nañ bocdec bu, “Bocke? Mac bu ahi ñgac Rom-nga dañ, nañ atap giso dañ sa yêc iñ dom, nañ dec oc añgili Rom si ñagôliñ, me mba?” 26 Ñgac dau ñgô Pol ndê yom, dec têñ lau siñ-nga si ñadau gi ma sôm têñ iñ bu, “Am oc kôm sake, bu ñgac dindê iñ ñgac Rom-nga?” 27 Goc ñgac dau

têḡ Pol gi ma ndac iḡ, “Sôm asê têḡ aö. Am ḡgac Rom-ḡga, me mba?” Ma Pol sôm, “Aêc.” ²⁸ Dec lau siḡ-ḡga si ḡḡadau sôm, “Aö gahu awa atu siḡ dec gamlhi aneḡ bapia bu wati ḡgac Rom-ḡga.” Magoc Pol sôm, “Aö damaḡ iḡ ḡgac Rom-ḡga, ma bocdinaḡ dec aö ḡgac Rom-ḡga gawhiḡ.”

²⁹ Yom dau kôm ḡgac dau sö ḡḡandô, bu iḡ kôc Pol ma sô iḡ dôḡ, magoc kêyalê dom bu iḡ ḡgac Rom-ḡga. Ma lau naḡ bu sêḡsu Pol, naḡ ḡgagahô sêkac dau su yêc iḡ.

Pol kalhac lau bata Israel-ḡga aḡgô-ḡga

³⁰ Lau siḡ-ḡga si ḡḡadau bu tap sa bu ḡahu bocke dec lau Israel-ḡga sêḡgôliḡ yom pi Pol. Bocdinaḡ ḡgalaḡsê bêbêc iḡ kêḡ yatu bu lau dabuḡsiga ti lau bata Sanedrin-ḡga hoḡ sêkac dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siḡ-ḡga si gameḡ, ma kêḡ iḡ kalhac ḡac aḡgô-ḡga.

23

¹ Pol tahê lau Sanedrin-ḡg a hoḡ ma sôm, “O aneḡ asidôwai. Aö neḡ atac pa su pi lêḡ hoḡ naḡ gasa tu wanem akiḡ Anötö-ḡga ḡapaḡ, e meḡ têḡ acsalô lec galhac mac aḡôm-ḡga.” ² Dabuḡsiga ḡamata-ḡga ḡaê Ananias ḡgô yom dinaḡ, dec sôm têḡ lau naḡ sêlhac sêmpinḡ Pol bu sêtap iḡ sôc tôkwa. ³ Goc Pol sôm têḡ iḡ, “Anötö oc ndic am ô! Bocke dec am ndöc tu êmatôc aö êḡkuc yomsu Israel-ḡga, magoc am daôm sôm lau sêtap aö dec kêgîlî yomsu dau? Am gitôm a naḡ ḡadômbwê-ḡga ḡawasi, magoc ḡalôm-ḡga sop weḡ sa.” ⁴ Lau naḡ sêlhac sêmpinḡ Pol sêsôm têḡ iḡ bu, “Bocke dec am sôm yom sac-sac pi

Anötö ndê dabuņsiga ņamata-ņga?” ⁵ Ma Pol ô yom ma sôm, “Asidôwai. Aö kayalê dom bu iņ dabuņsiga ņamata-ņga. Bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘*Sôm yom sac pi ņgac naņ gêm gôliņ nem lau, naņ dom.*’ ”

⁶ Pol kêyalê bu lau Sanedrin-ņga ņatô ņac lau Palêsai, ma ņatô ņac lau Sadiusi. Tu dinaņ-ņga dec iņ mbwêc yom têņ ņac bocdec bu, “Aneņ asidôwai aņgô. Aö damañ iņ Palêsai daņ, ma aö bocdinaņ. Aö gakêņ whiņ bu yac oc datisa akêņ lau batê-ņga. Ma kwahic dec ņac bu sêmatôc aö tu yom dinaņ-ņga.” ⁷ Têņ ndoc iņ sôm yom dinaņ, dec lau Sanedrin-ņga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti lau Palêsai sêseņ dau. ⁸ Sêseņ dau ņahu bu lau Sadiusi sêkêņ whiņ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma sêsôm bu aņela ma ņalau daņ sêmbo dom. Magoc lau Palêsai sêkêņ whiņ gêņ hoņ dinaņ.

⁹ Bocdinaņ lau dau sêli dau sa ņalêņ sac. Ma Palêsai ņatô naņ sêndôhôn yomsu, naņ sêtisa ma sêsôm yom ti ņaņga, “Yac atap giso daņ sa yêc ņgac dindec dom. Mboe aņela me ņalau daņ kêņ yom naņ iņ êlêmê hoc asê têņ lau, naņ têņ iņ.” ¹⁰ Kêpiņ bu siņ hóc asê, dec lau siņ-ņga si ņadau tóc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi lu. Bocdinaņ iņ kêkiņ iņ ndê lau siņ-ņga bu sêsa sêndi ti ņaņga ma sêņgaho Pol su yêc lau dinaņ, ma sêkôc iņ mbu têņ ņac si gameņ ndi tiyham.

¹¹ Têņ ôbwêc Pômdau hoc dau asê têņ Pol ma sôm, “Hêgo daôm dom, puc daôm dôn! Am hoc yom asê pi aö su yêc Jerusalem, ma am oc kôm bocdinaņ yêc malac Rom whiņ.”

Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

¹² Galaŋsê bêbêc lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatin pwac têtj dau bu oc sêneŋ me sênôm gêtj dom e in mbac ndu su. ¹³ Lauŋgac naŋ bu sêkôm gêtj dau naŋ si namba hôc gêlêc 40 su. ¹⁴ Nac sêtêtj dabuŋsiga atu-tu ti lau bata ñatô si, ma sêsôm, “Yac amatin pwac bu aneŋ gêtj dom e andic Pol ndu su naŋ. ¹⁵ Bocdinaŋ yac gauc gêm bu mac awhin lau Sanedrin-nga andac lau sin si ñadau bu hu Pol sin têtj mac, bu andac in pi gêtj ñatô tiyham. Ma yac oc asin ambo seŋ bu têtj ndoc sêwê in sêsa sêmeŋ, naŋ yac andic in ndu.”

¹⁶ Pol lhuwê atuŋgac ñgô gêtj dau ñawaê, dec sôc lau sin-nga si gameŋ têtj Pol gi ma sôm asê têtj in. ¹⁷ Pol ñgô su dec ta ñgac naŋ yob lau sin-nga toŋ daŋ ma sôm têtj in, “Kôc balê dindêc têtj mac nem ñadau ndi. In kôc yom daŋ bu sôm têtj in.” ¹⁸ Goc ñgac sin-nga dinaŋ wê balê dau têtj ñac si ñadau gi ma sôm, “Pol, ñgac naŋ ndôc gapocwalô, naŋ ndac aö bu wakôc balê dindêc têtj am meŋ, bu in kôc yom daŋ bu sôm têtj am.” ¹⁹ Nğac dau kême balê dau sa ma inlu sêsa ahic si, ma in ndac in bu, “Am kôc yom bocke bu sôm têtj aö?” ²⁰ Goc balê dau sôm, “Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndac am bu êmkin Pol ndi l hac lau Sanedrin-nga aŋgô-nga têtj laŋsê, bu ñac tac whin bu sêndac in tu yom ñatô-nga. ²¹ Nğô ñac si yom dom, bu ñac si lau hôc g êlêc 40 sem neneŋ sêhôn in sêmbo seŋ. Lau dau sêsôm tidôn su bu sêneŋ ma sênôm gêtj dom e sêndic in ndu. Nac kwahic dec sêmasaŋ dau sêmbo, sêhôn bu

am lôc têtj ñac si yom.” ²² L au siñ-nga si ñadau ñ gô balê dau ndê yom su, goc kêkinj inj sa gi ma gic yomsu inj bocdec bu, “Sôm têtj lau danj dom bu am mwenj kêñ ñawaê dindec têtj aö.”

Sêkôc Pol têtj malac Sisaria gi

²³ Goc inj ta ndê ñgac lu nanj sêyob lau siñ-nga tonj lu nanj sêtêtj inj sêmenj, ma sôm têtj injlu bu, “Andic lau siñ-nga tôm 200 sa, ma lau siñ sêndôc hosi-nga 70, ma lau siñ kê-m-nga 200 sêwhinj. Asôm bu sêmasanj dau bu sêtêtj malac Sisaria sêndi têtj 9 kilok ôbwêc dindec. ²⁴ Amasanj hosi tu Pol ndôc ñahô-nga, ma ayob inj ñapep e akêñ inj sip gôlinjwaga Rom-nga Filiks amba.” ²⁵ Ma ñgac atu dau to bapia danj bocdec:

²⁶ Aö Klaudias Lisias dec gato têtj am ñgac atu gôlinjwaga Filiks. Acsalô ñayham am.

²⁷ Lau Israel-nga sêkôc ñgac dindec dôñ ma bu sêndic inj ndu. Magoc aö gatap sa bu inj ñgac Rom-nga danj, dec aö ti neñ lau siñ-nga anjgaho inj su yêc ñac amba. ²⁸ Aö bu watap yom nanj sêñgôlinj pi inj, nanj ñahu sa, dec gakêñ inj kalhac lau Israel si lau bata Sanedrin-nga anjgô-nga bu sêñsahê inj. ²⁹ Aö gatap sa bu yom nanj sêñgôlinj pi inj, nanj hêganônj lau Israel-nga si yomsu. Magoc aö gatap yom danj sa gitôm bu yac andic inj ndu me akêñ inj ndôc gapocwalô-nga dom.

³⁰ Malô aö ganjgô ñawaê bu lau ñatô sêkic yom gelec bu sêndic inj ndu. Bocdinanj dec aö kakinj inj têtj am goloc ñagahô, bu am êmatôc inj ndê yom. Ma aö gac a tu lau nanj

sêngôlin yom pi in, bu sêwhê yom dau sa têt am.

³¹ In to yom dau su, goc kêt bapia sip inlu amba, ma inlu sic lau sin-nga sa ma sêkôm tôm in gic atu nac. Têt ôbwêc dau dinaŋ sêkôc Pol whin nac, ma sêsa sêtêt malac Antipatris si. ³² Galansê bêtêc lau sin-nga naŋ sênsêlêt sêmbo nom, naŋ sêlhô sêmbu sêtêt si gameŋ yêc Jerusalem si. Ma lau sin-nga naŋ sêndôc hosi sêhoŋ Pol sa si. ³³ Têt ndoc sêhôt asê Sisaria, naŋ sêkêt Pol ti bapia dau têt gôlinwaga Filiks. ³⁴ Ma in sam bapia dau, goc ndac Pol bu in ngac gameŋ bocke-nga. Ma tap sa bu in ngac gameŋ Silisia-nga. ³⁵ Goc sôm, "Aô oc wanô am nem yom, têt ndoc lau naŋ sêngôlin yom pi am, naŋ sêhôt asê." Goc in kêt yatu in ndê lau bu sêyob Pol yêc andu atu naŋ muŋ-nga Kin Herod kwê sa naŋ.

24

Pol kalhac Filiks aŋgô-nga

¹ Bêc 5 giŋga su, goc dabuŋsiga ŋamata-nga Ananias ti lau bata Israel-nga ŋatô sêsip malac Sisaria si, bu sêkêt yom naŋ sêngôlin pi Pol, têt gôlinwaga Filiks. Ma sêkôc ngac daŋ ŋaê Tetulus whin nac, bu nem nac awha têt Filiks. ²⁻³ Lau sêkôc Pol sôt meŋ, goc Tetulus gic hu sôm ndê yom têt Filiks bocdec bu, "O ngac ŋayham kêlêc Filiks. Am gêm gôlin yac napep, dec yac ambo ŋayham ma ti yom malô ŋasawa baliŋ su. Am ngac tiguauc dec kêmasaŋ lêt wakuc ŋayham ŋatô, naŋ lau gameŋ dindêc-nga kwahic dec sêŋkuc sêmbo. Yac ti mba lau hoŋ naŋ

sêmbo am nem gôliņ ɲapu, naņ bu anem danje am ɲapan. ⁴ Aö bu wanyainj am nem têm dom, ma bu wakôm am lic ɲakam sa dom. Bocdinaņ wandac am bu ɲgô yac mba yom apê lec. ⁵ ɲgac dindec in ɲgac êngilí lau-ɲga, ma gêli lau Israel-ɲga ɲalôm sa tôm gameņ hoņ. In lau toņ naņ sêɲkuc yom so pi ɲgac Nasaret-ɲga dinaņ, naņ si ɲgac ɲamata-ɲga. ⁶⁻⁷ Ma gêņ daņ whiņ. In bu kôm mêtê naņ toc yac mba lôm dabuņ sa bu gameņ dabuņ dom. Tu dinaņ-ɲga dec yac akôc in dôņ.* ⁸ Am daôm bu kip in sa, dec am oc tap sa bu yom hoņ naņ yac aņgôliņ pi in, naņ yomandô.” ⁹ Tetulus sôm in ndê yom dinaņ, goc lau Israel-ɲga hoņ naņ sêwhiņ in, naņ sêpuc in ndê yom dôņ ma sêsôm bu yomandô.

¹⁰ Goc gôliņwaga Filiks tôle amba têt Pol bu sôm ndê yom, dec Pol sôm, “Aö kayalê bu am gêm gôliņ gameņ dindec ma kêmatôle lau si yom tôm yala ɲatô su. Bocdinaņ aö atac ɲayham bu wasôm aneņ yom têt am ma waôle yom naņ sêɲgôliņ pi aö. ¹¹ Am bu ndac lau ɲatô, dec am oc tap sa ɲagahô bu bêc 12 gi su, naņ gapi Jerusalem ga, tu bu watoc Anötô sa-ɲga. ¹² Lau naņ sêɲgôliņ yom pi aö, naņ sêɲyalê su bu aö gakôm mêtê sac daņ dom. Aö gasôm ɲamalac daņ yêc lôm dabuņ dom, ma gali lau ɲalôm

---

* **24:6-7** Yêc bapia akwa ɲandô naņ ɲabatiņ 6b ma ndi têt 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ɲatô sêto ɲabatiņ 6b-8a tiņambu-ɲga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôle in êɲkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau siņ-ɲga si ɲadau Lisias ti ndê lau siņ-ɲga daêsam sêmeņ sêɲgaho in su yêc yac aman. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau naņ sêɲgôliņ yom pi in, naņ sêmeņ sêsôm asê têt am.

sa yêc lau Israel si lôm wê-nga me yêc malac Jerusalem ñalôm dom. ¹³ Bocdinañ yom nañ sêngôlin pi aö, nañ ñac gitôm dom bu oc sêtôc asê bu yomandô. ¹⁴ Magoc yom ñandô tigen dec wasôm asê têt am bocdec bu. Aö gam akiñ damañi si Anötö kakuc lêt wakuc tôm lau sêkêt whin Yisu-nga sêñkuc. Lau dinañ sêlic lêt dau bu lêt so. Magoc aö gakêt whin yom hon nañ kêtuc Moses ndê yomsu ti yom hon nañ lau propet sêto muñ su. ¹⁵ Ma gakêt batan bu Anötö oc uñ lau gitêt ma lau sac hon sa akêt lau batê-nga tôm ñac lau dindê sêkêt whin. ¹⁶ Ñalêt dinañ dec aö kasahê bu wasa neñ lêt hon solop eñ tu bu walhac ti neñ atac pa su yêc Anötö ti ñamalac añgô-nga. ¹⁷ Aö gahu Jerusalem siñ yala neñ su, ma kwahic dec gambu gatêt Jerusalem ga, bu wanem aneñ lau Israel-nga si lau ñalôm sawa sa, ma bu wakêt da têt Anötö. ¹⁸ Aö kakuc lau Israel-nga si lêt sêmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö añgô-nga muñ su, goc gasôc lôm dabuñ ga bu wakêt neñ da. Ma têt ndoc dinañ lau Israel-nga ñatô akêt gameñ Esia-nga sêlic aö. Aö gac lau toñ atu sa dom, ma gali lau ñalôm sa bu sêkôm kisa dom. ¹⁹ Ñac lau Esia-nga dau sic hu sêngôlin yom pi aö, ma bocdinañ ñac bu gauc nem bu aö gakôm giso, dec ñac dau sêmeñ ma sêsôm asê têt am. ²⁰ Bu mba, goc sôm têt lau Israel-nga nañ kwahic sêmbo dec, bu sêtôc asê têt am, giso bocke nañ lau Israel si lau bata Sanedrin-nga sêtap sa yêc aö. ²¹ Mboe ñac sêlic aö sac ma sêkêt aö galhac am añôm-nga bu êmatôc aö, pi yom tigen nañ aö gambwêc

têñ ñac bocdec bu, ‘Aö gakêñ whiñ bu yac oc datisa akêñ lau batê-ñga.’ ”

²² Filiks ñgô ti kêyalê yom daêsam su pi lau sêkêñ whiñ Yisu-ñga si lêñ wakuc. Bocdinañ dec iñ gic bata yom, ma sôm têñ lau Israel-ñga nañ sêmen akêñ Jerusalem, “Têñ ndoc lau siñ-ñga si ñadau Lisias men akêñ Jerusalem, nañ aö oc wasôm aneñ gauc asê pi mac nem yom.” ²³ Goc iñ gic atu ñgac nañ yob lau siñ-ñga ton dañ, bu sêyob Pol ñapep, magoc sêsô iñ dön dom. Ma iñ sôm têñ iñ bu kên ñasawa têñ Pol ndê lau nañ bu sêndic iñ kêsi ti sênem iñ sa, ma lhac ñac ahuc dom.

Sêyob Pol sêmbo Sisaria

²⁴ Bêc ñatô giñga su, dec Filiks lu nawhê Drusila, nañ awhê Israel-ñga dañ, sêñgalêm Pol bu sêngô iñ whê yom sa pi lau sêkêñ whiñ Yisu Kilisi-ñga si lêñ. ²⁵ Pol gêm yomgalôm whiñ iñlu ma sôm yom ñasawa hic baliñ, pi lêñ nañ lau sêti lau gitêñ, ma sêtimêtê dau ñapep, ma pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-ñga nañ oc men sa. Yom dau kôm Filiks töc dau sa, dec sôm, “Nañ gitôm, am lhö mbu ndi. Têñ ndoc aö bu walic ñasawa ñayham dañ, nañ wakêñ yom am tiyham.” ²⁶ Ma tiñambu iñ kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm whiñ iñ tidim daêsam, bu iñ kên bata bu Pol oc kên awa têñ iñ, bu nemlhi dau su yêc gapocwalô.

²⁷ Filiks bu kôm lau Israel-ñga sêlic iñ ñayham, dec kên Pol ndöc gapocwalô ñapan. Yala lu giñga su, goc Pokias Festus ti gôliñwaga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus anjô-nga

¹ Têñ ndoc Festus hôc asê bu nem gôlinj gamen dinan, nan inj mbo malac Sisaria tôm bêc tö en, goc pi Jerusalem gi. ² Ma yêc dindê dabunjsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêpitigen, ma yom nan sêngôlinj pi Pol su, nan sêhoc asê têtñ Festus. ³ Nac sêndac bu inj bu lic nac nayham, dec kêñ Pol mbu pi Jerusalem ndi. Nac sêndac gêñ dau, nahu bu nac sêmatinj yom tidôn su gelec, bu sêkêñ lau natô sêsinj sêmbo señ bu sêndic Pol ndu. ⁴ Magoc Festus ô yom ma sôm, “Pol dê sêyob sêmbo Sisaria, ma malô goc aô daun oc wambu watên malac dinanj wandi. ⁵ Mac asôm bu inj kôm giso, dec akên nem lau bata natô sêwhinj aô, bu sêsôm mac nem yom pi inj asê têtñ aô yêc dindê.”

⁶ Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma têtñ najalanjê inj gi ndôc inj ndê pôn êmatôc yom-nga, ma gic atu bu sêkôc Pol meñ lhac inj anjô-nga. ⁷ Têtñ ndoc Pol hôc asê, nan lau Israel-nga nan sêmenj akên malac Jerusalem, nan sêlhac sêngihi inj ahuc, ma sêsôm bu inj kôm giso atu. Sêngôlinj yom daêsam pi inj, magoc gitôm dom bu sêtôc nandô asê. ⁸ Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, “Aô gakôm giso danj pi lôm dabunj dom, ma kagili lau Israel si yomsu, me Sisa ndê najôlinj danj dom.”

⁹ Festus tac whinj bu lau Israel-nga sêlic inj nayham, dec ndac Pol, “Am gêlic nayham bu pwi Jerusalem ndi, ma aô wajsahê nac si yom pi am yêc dindê, me mba?” ¹⁰ Ma Pol sôm, “Mba. Aô

ngac Rom-nga, ma am ndöc nem pôn êmatôc yom-nga g êm Sisa anğô. Bocdinañ êmatôc yom nañ sêngôlin pi aö yêc dindêc mañ. Am kêyalê tidôn su bu aö gakôm giso dañ têt lau Israel-nga dom. ¹¹ Aö bu wakôm giso dañ nañ gic waê bu wambac ndu, nañ dec ndic aö ndu. Magoc yom nañ lau Israel-nga dindêc sêngôlin pi aö, nañ bu ñandô mba, dec solop dom bu am kêñ aö wasip ñac amba. Sisa dau goc êmatôc aneñ yom yêc malac Rom!”

¹² Têt dinañ Festus gêm yomgalôm whiñ lau atu-tu nañ sêmbo in ndê gôlin ñapu, goc sôm têt Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem yom. Bocdinañ dec am oc têt Sisa ndi.”

Festus lu Kiñ Agripa sem yomgalôm pi Pol

¹³ Bêc ñatô giñga su, goc Kiñ Agripa* lu lhuwê Berenis sêhôt asê Sisaria bu sêti ñaclen Festus. ¹⁴ Inlu sêmbo sêwhiñ in bêc daêsam su, goc Festus gic miñ pi Pol ma sôm t êñ Kiñ Agripa, “Ngac dañ mbo dec, nañ Filiks kêñ ndöc gapocwalô ñapan e meñ têt kwahic dec. ¹⁵ Têt ndoc aö gapi Jerusalem ga, nañ dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêngôlin yom pi in, ma sêndac aö bu walôt bu in mbac ndu. ¹⁶ Aö gawhê sa têt ñac bu yac lau Rom-nga neñ mêtê bocdec bu. Dandic ñamalac dañ ndu dom e dakêñ ñasawa têt in bu lhac lau nañ sêngôlin yom pi in, nañ anğô-nga, ma in ô ñac si yom su nañ. ¹⁷ Têt ndoc ñac si lau ñatô sêsip akêñ

* **25:13** Kiñ Agripa gêm gôlin gameñ dañ yêc bugicton Galili-nga ñamakê, ma ndöc malac Sisaria Pilipai. In †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atungac.

Jerusalem sêwhiņ aö, naņ gahôn bêc daêsam dom. Aö gahôc asê, ma galaņsê bêbêc aö gac atu aneņ lau bu sêkôc ñgac dau sôc meņ lhac aneņ pôn wamatôc yom-ņga ña-ndö-ņga. ¹⁸ Lau dau sêtisa bu sêņgôliņ yom pi iņ, ma aö gauc gêm bu ñac oc sêtôc iņ ndê giso ñandô daņ asê. Magoc mba! ¹⁹ Ñac sêsôm yom pi ñac dau si mêtê sênem akiņ si anötö-ņga, naņ ñac gauc gêm bu Pol kêkuc dom. Ma sêlic iņ sac pi ñgac batê daņ ñaê Yisu, naņ Pol sôm bu tisa akêņ lau batê-ņga ma mbo tali tiyham. ²⁰ Aö gapônđa dauņ tu lêņ wamatôc yom kaiņ dinaņ-ņga. Bocdinaņ aö gasôm têņ Pol bu iņ bu tac whiņ bu pi Jerusalem ndi, dec yac oc amatôc iņ ndê yom yêc dindê. ²¹ Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc iņ ndê yom, dec aö gac atu bu aneņ lau sêyob iņ e waņkiņ iņ têņ Sisa ndi.” ²² Goc Agripa sôm têņ Festus, “Aö dauņ atac whiņ bu waņgô ñamalac dau ndê yom.” Ma Festus sôm, “Bocdinaņ, laņsê naņ am ñgô iņ ndê yom.”

Pol kalhac Agripa aņgô-ņga

²³ Têņ galaņsê Agripa lu Berenis sêsôc si gôlôn kiņ-ņga sa, goc sêsôc andu sêņgô yom-ņga ñalôm si sêndôc. Ma lau bata siņ-ņga ti lau bata malac-ņga hoņ sêwhiņ iņlu. Goc Festus kêņ yatu bu sêkôc Pol sôc meņ. ²⁴ Ma iņ sôm, “Kiņ Agripa ti mac lau hoņ naņ ambo dindec. Alic iņ ñgac dec. Lau Israel-ņga hoņ sêteņ aö yêc Jerusalem ma yêc malac Sisaria dindec, bu walôc bu iņ mbac ndu. ²⁵ Magoc aö gatap iņ ndê giso daņ sa, naņ gitôm bu dandic iņ ndu-ņga dom. Ma iņ dau ndac bu Sisa êmatôc iņ ndê yom, madec aö

bu wan̄kiñ in̄ t̄eñ Rom ndi. ²⁶ Ma kwahic dec aõ bu wato bapia dañ t̄eñ Sisa, magoc aõ kayalê yom ñandô dañ bu wato pi ñgac dindec-ña dom. Tu dinañ-ña Kiñ Agripa, aõ gakêñ in̄ kalhac am ti mac lau hoñ añôm-ña, bu dakip yom hoñ sa, ma datap yom ñandô dañ sa, nañ t̄ôm bu wato t̄eñ Sisa. ²⁷ Yac bu tañkiñ ñamalac g apocwalô-ña dañ t̄eñ Sisa, magoc dawhê in̄ ndê giso ñahu sa whiñ dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa t̄eñ Agripa

¹ T̄eñ dinañ Kiñ Agripa s̄ôm t̄eñ Pol, “Aõ wakêñ ñasawa bu am s̄ôm yom tu daôm-ña.” Goc Pol hôc amba sa t̄eñ lau, ma gic hu s̄ôm in̄ ndê yom bocdec bu, ² “Kiñ Agripa, kwahic dec aõ bu waô yom hoñ nañ lau Israel-ña s̄eñgôlin̄ pi aõ. Ma aõ atac ñayham bu wasôm asê walhac am añôm-ña. ³ Gêñ atu dañ whiñ bocdec bu, lau Israel-ña si mêtê ti yom nañ s̄êwhê dau kôc pi, nañ am kêyalê tidôñ su. Bocdinañ aõ wandac am bu kêñ ñasawa hic baliñ t̄eñ aõ bu wasôm neñ yom hoñ asê. ⁴ Lau Israel-ña hoñ s̄eñyalê aneñ l̄eñ t̄eñ ndoc gambo balê-ña yêc daun̄ neñ gameñ, ma l̄eñ nañ gasa t̄eñ ndoc gambo Jerusalem, nañ bocdinañ. ⁵ Lau Palêsai ñac lau nañ sem akin̄ Anötö ñañga s̄êh̄oc ḡêlêc lau Israel-ña ñatô su. Ma oc t̄ôm bu lau dinañ nañ s̄eñyalê aõ t̄êm baliñ su, nañ s̄êwhê sa bu aõ kakuc lau Palêsai si l̄eñ dinañ. Magoc s̄êsôm asê dom. ⁶ Aõ gakêñ batan̄ ḡeñ nañ Anötö gic bata t̄eñ damani, ma tu dinañ-ña kwahic dec s̄êkêñ aõ galhac am añôm-ña.

⁷ Yac lau Israel-nga mba toŋ 12 sem akiŋ Anötö acsalô ti ôbwêc, ma sêkêŋ bata bu sêlic gêŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ ŋandô sa. O kiŋ, aô wasôm têtŋ am bu lau Israel-nga sêkêŋ kisa aô tu gêŋ dinaŋ-nga eŋ. ⁸ Yac akêŋ batan bu Anötö oc uŋ lau batê sa tiyham, ma bocke dec mac lau ŋatô asô ti gauc gêm bu gêŋ dau oc tôm dom bu ŋandô sa?

⁹ “Muŋ-nga lê aô dauŋ gauc gêm tidôŋ ma galic ŋayham bu wakôm gêŋ daêsam tu wakêŋ kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Nasaret-nga. ¹⁰ Ma gêŋ dau dinaŋ dec gakôm yêc Jerusalem. Dabuŋsiga atu-tu sêlic ŋayham ma sêlôc têtŋ aô bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ-nga daêsam dôŋ, ma wakêŋ ŋac sêndöc gapocwalô. Ma têtŋ ndoc sic ŋac si lau ŋatô ndu, naŋ aô galhac gawhiŋ ŋac ma galic ŋayham. ¹¹ Tôm têtŋ daêsam aô galom-galom lôm wê-nga hoŋ ma kasalê lau sêkêŋ whiŋ Yisu-nga bu wakêŋ ŋagêyô têtŋ ŋac. Aô gauc gêm bu wakêŋ ŋandê têtŋ ŋac e sêsôm yom sac sambuc.* Aô atac tec ŋac ŋandô, bocdinaŋ kasêlêŋ gatêŋ lau gameŋ apa-nga si malac atu-tu bu wakêŋ kisa têtŋ Yisu ndê lau.

¹²⁻¹³ “O kiŋ, têtŋ bêc dan dabuŋ-si ga atu-tu sêŋyaliŋ aô sa ma sêŋkiŋ aô bu wasip malac Damaskas wandi. Aô kasêlêŋ gambo seŋ, ma têtŋ

---

* **26:11** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ŋahu bu iŋ bu kêtŋ ŋandê têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga e sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêpu Yisu. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lau sêkêŋ whiŋ-nga bu sêlhac ŋaŋga ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-nga oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ŋac ndu. Alic yom ŋatô yêc Mat 26:63-66.

ac kalhac lhu ñawê atu dan sip akên undambê ma pô aö ti lau nan sêwhiñ aö. ¹⁴ Yac hon apen asip nom, ma aö gangô awha dan sôm yom têt aö yêc Yom Hibu bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-nga am kêt kisa aö? Am gitôm bôc nan gêli dau sa têt ñadau ndê gôliñ dec tap ñandê sa.’ ¹⁵ Têt ndoc dinañ aö gandac, ‘O ñadau, am asa?’ Ma iñ ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu, nan am kêt kisa. ¹⁶ Kwahic dec tisa. Aö gahoc dauñ asê têt am, ma kayaliñ am sa bu nem akiñ aö. Ma gêt nan am kêyalê pi aö, ti gêt nan watôc têt am, nan am oc hoc asê têt lau. ¹⁷ Aö wanğaho am su yêc lau Israel-nga amba, ma yêc lau nan lau Israel dom, nan si amba whiñ. Kwahic dec wanğiñ am têt lau gameñ apa-nga dinañ ndi. ¹⁸ Am oc kôm ñac tandô po asê e sêkac dau kwi ma sêhu sen ñasec-nga ma Sadañ ndê gôliñ siñ, ma sêsa sen ñawê-nga ma sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu. Ma lau nan sêkac si ñalôm kwi, nan dec Anötö oc suc ñac si sac kwi, ma kêt ñac sêwêkaiñ gameñ sêndöc tali ñapan-nga sêwhiñ lau nan sêti lau dabuñ tu ñac si sêkêt whiñ aö-nga.’

¹⁹ “O kiñ Agripa. Aö galic Yisu hoc dau asê akên undambê, ma aö gangô iñ ndê yom dec gasôc ñapu. ²⁰ Aö gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ñapu, ma sêkôm mêtê gitêt bu sêtôc asê bu ñac sem dau kwi ñandô. Aö gac hu yêc malac Damaskas, ma maló goc gam mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga hon e gatêt lau apa si gameñ whiñ. ²¹ Tu dinañ-nga dec lau Israel-nga sêkôc aö dön yêc lôm dabuñ, ma bu sêndic aö ndu. ²² Magoc Anötö yob aö

ņapep e meņ tēņ acsalô dindec aö galhac am aņôm-ņga. Ma kwahic dec aö wasôm asê tēņ lau hoņ, lau tiwaê ma lau waêmba sêwhiņ, bu yom hoņ naņ aö gahoc asê pi Yisu, naņ ņadaņ so yom naņ Moses ma lau propet sêhoc asê gwanan su pi gēņ naņ oc hóc asê, naņ dom. ²³ Ȥac sêsôm bu Mesaya oc hóc ņandê e mbac ndu, ma tiņambu iņ oc ti ņgac ņamata-ņga bu tisa akēņ lau batê-ņga, ma hoc yom asê pi Anötö ndê lēņ nem lau si sêmbo tali-ņga tēņ iņ ndê lau Israel-ņga, ma tēņ lau naņ lau Israel dom, naņ sêwhiņ. Yom dau oc tôm ņawê bu pô gameņ ņasec-ņga.”

²⁴ Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus mbwêc iņ awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem yom iņ yom solop dom. Yom daêsam naņ sêndôhôn tēņ am, naņ kôm am nem gauc kēņsôņ.” ²⁵ Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ņgac atu Festus, aö neņ gauc kēņsôņ dom. Aneņ yom iņ yom solop ma yom ņandô. ²⁶ Gēņ hoņ dindec hóc asê yêc lhu, ma bocdinaņ dec kiņ Agripa gitôm dom bu nem gauc gēņ dau. Yomandô! Iņ kêyalê gēņ hoņ dindec su, ma bocdinaņ aö gasôm neņ yom asê tēņ iņ yêc awê. ²⁷ Kiņ Agripa, am kēņ whiņ lau propet si yom pi Mesaya, me mba? Aö gauc gêm bu am oc kēņ whiņ su.” ²⁸ Dec Agripa sôm tēņ Pol, “Am gauc gêm bu ņasawa apê lec am oc kac aneņ ņalôm kwi bu wakēņ whiņ Yisu, a?” ²⁹ Ma Pol ô yom ma sôm, “Aö bu wasôm yom ņasawa apê me ņasawa baliņ, aö oc atac whiņ gēņ tigeņ. Aö wateņ mbec pi am ti mac lau hoņ naņ aņgô aneņ yom dindec, bu Anötö kôm mac hoņ andi atôm aö ma akēņ whiņ Yisu, magoc bu kôm mac atôm

aô tu gandöc gapocwalô-nga lec dom.”

³⁰ Pol sôm in ndê yom meŋ têtj dinaŋ, goc Kin Agripa tisa, ma gölinwaga Festus ti Berenis ma lau hoŋ naŋ sêndöc sêwhin in, naŋ sêtisa bocdinaŋ. ³¹ Naŋc sêhu andu dau sinj, ma sem yomgalôm têtj dau ma sêsôm, “Ngac dindec kôm giso daŋ naŋ tôm bu sêndic in ndu me sêkêŋ in ndöc gapocwalô-nga lec dom.” ³² Ma Agripa sôm têtj Festus, “Oc tôm bu yac dahu ngac dindec sinj lhö ndi, tigeŋ in dau ndac bu Sisa êmatôc in ndê yom.”

27

Pol têtj malac Rom gi

¹ Ma tiŋambu sêsôm tidôn bu sêkêŋ Pol ti lau gapocwalô-nga ŋatô sêpi waŋ daŋ, ma sêŋkinj ŋac sêtêtj malac Rom naŋ yêc gameŋ Itali-nga sêndi. Sêkêŋ ŋac sêsip ngac sinj-nga daŋ amba, naŋ ndê ŋaê Julias, naŋ ti ngac bata sinj-nga naŋ yob Sisa ndê lau sinj-nga toŋ daŋ. ² Dec ŋac sêpi waŋ si, ma alu ngac daŋ ŋaê Aristakus akêŋ malac Tesalonika yêc gameŋ Masedonia-nga api awhin, ma yac asa a. Waŋ dau meŋ akêŋ malac Adramitiam ma gic waê bu êŋsêlêŋ sôc malac ŋatô naŋ sêyêc gameŋ Esia-nga. ³ Naŋalansê waŋ dau sôc baö yêc malac Saidon. Julias tawalô Pol dec kêŋ in sip baö gi bu ndic in ndê silip kêsî tu bu sêpuc in dôŋ ŋa gêŋ ŋatô-nga. ⁴ Tiŋambu yac api waŋ dau ma asa a tiyham. Yac bu ahôc gêlêc nduc Saipras, tigeŋ mbu ŋadinda puc waŋ dôŋ, dec yac aŋgihi aho yêc nduc ŋadômbwê-nga. ⁵ Goc waŋ dau kêsêlêŋ mbo gwêc sawa,

ma gi e ahôc gêlêc gameŋ Silisia-ŋga ma gameŋ Pampilia-ŋga su, ma gacgeŋ a asôc malac Maira yêc gameŋ Lisia-ŋga. ⁶ Ma yêc dindê ŋgac bata siŋ-ŋga dau tap waŋ daŋ sa, naŋ meŋ akêŋ Aleksandria ma bu têŋ Itali ndi. Dec iŋ kêŋ yac a alom. ⁷ Magoc waŋ dau kêti ŋagahô dom. Yac ambo gwêc ŋasawa bêc daêsam, e a ampiŋ malac Naidas. Mbu ŋadinda puc yac dôŋ ŋapaŋ, bocdinaŋ dec akac waŋ kwi aŋôŋ gêm nduc Krit ŋa-awê-ŋga, ma anti a e ampiŋ malac daŋ ŋaê Salmone. ⁸ Waŋ kêsêlêŋ ti ŋawapac e ahôc asê sôc naŋ sêsam bu Salaŋ Ŋayham, naŋ yêc kêpiŋ malac Lasea. ⁹ Bêc daêsam giŋga su ma lau Israel si om atu naŋ sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ, naŋ pacndê su, dec yac aŋyalê bu oc asip têm sac tu dalac waŋ-ŋga ŋalôm. Bocdinaŋ Pol kêŋ puc lau waŋ-ŋga ma sôm, ¹⁰ “Mac lau, aô kayalê su bu oc dasip ŋasac ŋalôm e waŋ ti wapa hoŋ oc sêniŋga, ma mboe yac daun dawhiŋ.” ¹¹ Magoc ŋgac bata siŋ-ŋga dau kêŋ daŋga Pol ndê yom dom. Iŋ sôc ŋgac nem gôliŋ waŋ-ŋga ti waŋ ŋadau si yom ŋapu. ¹² Sôc dinaŋ gitôm dom bu waŋ poc ŋayham têŋ ndoc uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau waŋ-ŋga daêsam sêsôm yom pitigeŋ bu sêsa tiyham ma sêŋsahê bu sêlac sêtêŋ malac Pioniks sêndi, ma waŋ poc dindê e têm ŋayham meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ sôc naŋ yêc malac dinaŋ iŋ sôc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têŋ têm uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

¹³ Yac ahôŋ e bêc daŋ mbu lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap

têm ñayham sa bu sêlom malac Pioniks. Nac sêhê anğa sa ma sêlac sêñkuc baö Krit-nga si. ¹⁴ Njasawa baliñ dom ma mbu sac dañ puc ñanğa akêñ baö-nga mbu sa têtñ gwêc sawa-nga. ¹⁵ Wañ dau sip mbu dinda ñalôm e tòm dom bu yac alac anğuc baö-nga. Bocdinañ yac am wañ kwi kêsêlêñ kêkuc mbu. ¹⁶ Mbu soc yac e nduc sauñ dañ ñaê Kauda pôc mbu ahuc ñagec. Yac bu ahê wañ ña-gômbwa pi lólôc meñ, magoc akôm wapac-wapac bu mbu puc ñadinda sac andô. ¹⁷ Lau sêhê gômbwa sa pi lólôc meñ su, goc sêkic po pi wañ atu ñampê bu suc dom. Nac sêtôc dau bu mbu oc soc yac ñapañ e wañ ndi lôc pi ganğac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma sêkêñ anğa gwêc-nga sip gi bu teñ wañ dôtñ ênti timalô, ma sêkêñ wañ dau tam mbo. ¹⁸ Têtñ bêc tilu-nga mbu ti gwêc gic pi wañ sac andô, dec lau wañ-nga sêtôc dau atu ma sic hu sêmbaliñ wapa ñatô siñ sip gwêc. ¹⁹ Bêc titô-nga sêhêc wañ ñalac ti po ma wapa wañ-nga ñatô sa ma sêmbaliñ siñ sip gwêc gi. ²⁰ Tigen mbu dau timalô dom e bêc daêsam yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoñ mba gauc tigen bu oc andiñañ.

²¹ Lau wañ-nga señ gêtñ dañ dom tòm bêc daêsam su, goc Pol tisa ma sôm, “Mac lau, aö gakêñ puc mac muñ su, bu ahu nduc Krit siñ dom, magoc mac asôc aneñ yom ñapu dom. Mac bu anğô aneñ yom dau, dec gitôm dom bu atap ñawapac dindec sa, ma gêtñ dañ oc niñga dom. ²² Magoc kwahic dec wasôm têtñ mac bu nem ñalôm pêñ dôtñ, bu mac nem dañ oc niñga dom.

Waŋ tigen dec oc niŋga. ²³ Aö Anötö ndê ngac daŋ, ma gam akiŋ iŋ napaŋ. Alhabêc ôbwêc iŋ kêkiŋ ndê aŋela daŋ meŋ kalhac whiŋ aö. ²⁴ Ma sôm têŋ aö, ‘Pol, am töc daôm dom. Am oc lhac Sisa aŋgô-ŋga bu iŋ êmatôc nem yom. Ma tu am-ŋga, Anötö oc kêŋ lau hoŋ naŋ sêmbo waŋ sêwhiŋ am, naŋ sêmbo tali.’ ²⁵ Bocdinaŋ mac lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö gakêŋ whiŋ Anötö bu yom dau oc ŋandô sa, tôm iŋ ndê aŋela sôm têŋ aö. ²⁶ Waŋ oc ndi lôc pi nduc daŋ, tigen yac oc dandiŋaŋ dom.”

Waŋ gôlôc pi nduc

²⁷ Mbu tam yac napaŋ ambo Gwêc Adria-ŋga. Têŋ bêc ti-14-ŋga ma timaniŋhu goc lau waŋ-ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baö. ²⁸ Sem dôhôn gwêc ŋagapoŋ ma sêtap sa b u ŋagapoŋ gitôm 37 mita. Ŋasawa sauŋ sem dôhôn tiyham ma sêtap sa bu ŋagapoŋ gitôm 27 mita. ²⁹ Ŋac sêtôc bu waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-ŋga, ma sêkêŋ bata bu laŋsê ŋagahô. ³⁰ Lau sêyob waŋ-ŋga gauc gêm bu sêhu waŋ ti lau ŋatô siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ gômbwa sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ aŋga ŋatô sip yêc waŋ ŋampê-ŋga. ³¹ Magoc Pol sôm têŋ ngac bata ti ndê lau siŋ-ŋga bu, “Lau dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ, dec mac oc andiŋam.” ³² Tu dinaŋ-ŋga lau siŋ-ŋga sêtim wac kic yêc g ômbwa, ma sêkêŋ peŋ sip gwêc gi.

³³ Têŋ bêbêc ganduc Pol sôm têŋ lau bu sênen gêŋ. Iŋ sôm, “Bêc 14 giŋga su lec mac ayob waŋ napaŋ e mac aŋ gêŋ daŋ dom. ³⁴ Kwahic dec aö wasôm têŋ mac bu gêŋ daŋ oc kôm mac ŋayom

dom, mac hon oc ambo tamli. Bocdinaŋ dec aneŋ gêŋ bu puc mac dôn.” ³⁵ In sôm yom dinaŋ su, goc kôc bolom ma gêm danŋe Anötö yêc ŋac hon aŋgô-ŋga, goc pô kôc ma gêŋ. ³⁶ Dec lau hon si ŋalôm timalô ma seŋ gêŋ sêwhiŋ. ³⁷ Yac lau naŋ ambo waŋ, naŋ mba namba gitôm 276. ³⁸ Lau hon seŋ gêŋ hóc ŋac dôn, goc sêmbaliŋ bolom batac sip gwêc gi bu kôm waŋ tilo.

³⁹ Têŋ ndoc gameŋ ŋawê sa naŋ sêlic baö, tigeŋ sem gauc gameŋ dau. Sêlic sôc ti gaŋgac apa ŋayham, dec gauc gêm bu sêkêŋ waŋ ndi pi baö yêc dindê. ⁴⁰ Ŋac sêtim aŋga ŋawac kic sip gwêc giŋga, ma sêŋgapwêc wac naŋ sô gôliŋ dôn, naŋ su. Goc sêsö lac waŋ ŋatôkwa-ŋga sa, bu mbu peŋ lac ma kôc yac api baö andi. ⁴¹ Magoc waŋ dau kêti gi gôlôc pi gaŋgac ŋabaö dan yêc gwêc lôm e gacgeŋ ŋaŋga sa. Ma gwêc dinda gic pi waŋ ŋambu-ŋga e kac popoc. ⁴² Têŋ ndoc dinaŋ lau siŋ-ŋga sêkic yom bu sêndic lau gapocwalô-ŋga hon ndu, bu sêsip gwêc ma sêlhö sêndi dom. ⁴³ Magoc ŋac si ŋgac bata bu nem Pol sa, dec kalhac ŋac ahuc bu sêkôm si yom ŋandô sa d om. In kêŋ yatu bu lau naŋ sêŋkôc tidôn naŋ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuŋ sêsôc baö sêndi. ⁴⁴ Ma in kêŋ yatu bu lau ŋatô sêsac apa waŋ-ŋga ŋatô naŋ gwêc gic popoc. Ma ŋalêŋ dinaŋ dec lau hon sêhóc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

¹ Yac hoŋ api baö ti lic sambuc, ma malô atap sa bu nduc dau ŋaê sêsam bu Malta. ² Ma lau nduc-ŋga sêkôc yac hoŋ sa ma sêyob ti sêmwasin yac ŋalêŋ ŋayham. Têŋ ndoc dinaŋ u gic ma gameŋ ŋalhuc atu, bocdinaŋ sêkôm ya golom bu yac aheŋ dauŋ. ³ Pol tap a basô ti gap bu kêŋ pi ya ndi, magoc mboc sac daŋ yêc gap ŋalôm, ma têŋ ndoc kêsahê ya ŋandê, dec sa bu lhö ndi ma seŋ Pol sip amba. ⁴ Lau malachu sêlic mboc dau keseneŋ Pol amba dôŋ gacgeŋ kêgalêŋ, dec sêsôm têŋ dau bu, “Ŋgac dê mboe in ŋgac gic ŋamalac ndu-ŋga, dec in wêkain ŋagêyô atu. Gitôm bu gwêc kô in ndu su, magoc kwahic dec in oc wê sa dom.” ⁵ Tigeŋ Pol kêbalip mboc dau sip ya gi, ma gêŋ daŋ kôm in dom. ⁶ Lau dau sêkêŋ bata bu in amba oc suŋ me ŋagahô in oc hudau sip ndi mbac ndu. Magoc sêhôn ŋasawa baliŋ e sêlic gêŋ daŋ hôc asê in dom. Bocdinaŋ dec ŋac gauc gêm bu mboe in oc anötö daŋ.

⁷ Ŋgac daŋ ŋaê Publias gêm gôliŋ nduc dinaŋ, ma in wêkain ndê gameŋ daŋ yêc kêpiŋ baö naŋ waŋ popoc kalhac. In kôc yac sa a andöc in ndê andu, ma yob yac ŋapep gitôm bêc tö. ⁸ Têŋ ndoc dinaŋ Publias damba gêmbac yêc, ŋamlic ŋamahom ti kêc dau. Pol sôc gi gêlic in, ma teŋ mbec ti kêŋ amba sac in, ma kôm in ŋayham sa. ⁹ Ma têŋ ndoc lau nduc-ŋga sêlic gêŋ dinaŋ, naŋ sêhoŋ si lau gêmbac hoŋ sêtêŋ Pol sêmeŋ, ma in kôm ŋac ŋayham sa tiyham. ¹⁰ Ma ŋac sêtoc yac sa ŋalêŋ ŋayham daêsam. Ma têŋ ndoc yac bu api waŋ ma alhö andi, naŋ sêkêŋ gêŋ hoŋ bu puc yac dôŋ ambo gwêc ŋasawa-ŋga têŋ yac.

Pol hóc asê Rom

¹¹ Yac ambo nduc dau tòm ayô tö su, goc api lau malac Aleksandria-nga si wañ dañ. Wañ dau poc nduc dinañ têt ndoc uhô-nga ma hôn tèm nayham, ma yêc ñatôkwa-nga sêlêñ ñac si anötö gwam lu si anğô, dañ sêsam ñaê Kasto, ma dañ ñaê Polaks. Yac ahu gameñ dau siñ, ¹² ma alac e ahôc asê malac Sairakyus ma ambo dinañ tòm bêc tö. ¹³ Goc ahu malac dau siñ ma alac tiyham e a asôc malac Regiam. Têt galansê mbu nayham dañ peñ lac ñapep, dec kêñ yac alac bêc tiger a asôc söc yêc malac Puteoli, ma asip baö a. ¹⁴ Yêc dinañ yac atap lau sêkêñ whiñ Yisu-nga ñatô sa, ma sêkôc yac sa a ambo awhiñ ñac gitôm bêc 7. Ma tiñambu yac anşêlêñ bu atêñ malac Rom andi.

¹⁵ Lau sêkêñ whiñ-nga yêc malac Rom sêngô ñawaê bu yac anşêlêñ ambo señ, dec sêsa sêmeñ bu sêkôc yac sa. Ñatô sêtap yac sa yêc Apias ndê gameñ sêtidulu gêñ-nga, ma ñatô sêtap yac sa yêc gameñ nañ sêsam bu Andu Ñaclêñ-nga Tö. Têt ndoc Pol gêlic lau sêkêñ whiñ-nga dinañ, nañ iñ atac pa su ma gêm danje Anötö. ¹⁶ Yac hon anşêlêñ a, e ahôc asê Rom su, goc sêkêñ ñasawa têt Pol bu ndöc andu dañ, ma sêkêñ ñac siñ-nga dañ yob iñ.

Pol gêm mêtê mbo Rom

¹⁷ Bêc tö giñga su, goc Pol kêgalêm lau bata Israel-nga nañ sêndöc Rom, nañ sa sêpitigeñ, ma sôm têt ñac, “Aneñ asidôwai Israel-nga, aö gakôm gêñ so dañ têt yac neñ lau Israel-nga dom. Ma gakôm gêñ dañ nañ so abañi si gêbôm,

nañ dom. Magoc sêkôc aô dôñ yêc Jerusalem ma sêkêñ aô gasip gôlinwaga Rom-nga ti inñ ndê lau sin-nga amba. ¹⁸ Ma lau Rom-nga dau sêñsahê aô e sêtap sa bu aô gakôm gêñ giso dañ nañ tòm bu sêndic aô ndu-nga, nañ dom. Dec ñac bu sêhu aô sin walhō wandi. ¹⁹ Magoc lau Israel-nga sêtec, ma sêli awha sa e aneñ lêñ dañ mbasi, dec aô gandac bu Sisa ngô aneñ yom. Tigeñ aô gakôm tu galic ñac sac-nga dom, me tu bu wanğôlin yom pi ñac-nga dom. ²⁰ Acsalô lec aô kagalêm mac sa ameneñ, bu anğô aneñ yom pi gêñ hoñ dinañ. Mac alic bu sêsô aô dôñ ña sen dindec, magoc aô gakôm gêñ sac dañ dom. Gêñ tigeñ gakôm, nañ gakêñ bataneñ gêñ nañ lau Israel dau sêkêñ bata.”

²¹ Lau Israel-nga dinañ sêngô Pol ndê yom ma sêsôm, “Lau nañ sêndôc gameñ Judia-nga nañ sêto bapia dañ têñ yac, nañ hêganôñ am dom. Ma asidôwai Israel-nga akêñ gameñ dinañ, nañ sêtêñ yac sêmeñ, nañ sêsôm yom sac dañ pi am dom. ²² Magoc yac anyalê bu yêc gameñ hoñ lau sêpu lêñ nañ lau sêkêñ whin Yisu-nga sêñkuc. Bocdinañ yac bu anğô am nem gauc ti yom pi lêñ dau.” ²³ Goc sêkêñ bêc dañ bu sêkac sa sêwhin Pol tiyham.

Ma têñ bêc dau ñac sêkac sa sêmbô andu nañ Pol yêc nañ, ma lau Israel-nga hic daêsam sêmeñ sêwhin, dec ti toñ atu. Têñ bêbêc ñapan e telha Pol sôm yom têñ ñac. Inñ têt Anötô ndê gôlin ñahu asê têñ ñac. Ma inñ whê Moses ti lau propet si yom sa bu kôm ñac sênyalê bu Yisu inñ Mesaya dau. ²⁴ Lau ñatô sêngô inñ ndê yom ma

sêkên whiņ, magoc ŋatô sêkên whiņ dom. ²⁵ Nac sêsen dau pi iņ ndê yom, ma bocdinaņ Pol sôm ndê yom ŋambu-ņga têņ ŋac, ma tiņambu sêlhô têtêņ. Ma yom ŋambu-ņga naņ iņ sôm têņ ŋac naņ sôm bocdec bu, “Yom dindêc naņ Nalau Dabuņ sôm têņ mac apami, naņ yom ŋandô ma hêganônņ mac solop. Propet Aisaya hoc yom dau asê bocdec bu:

²⁶ Am têņ lau dindê ndi ma sôm têņ ŋac, ‘Mac aņgô aneņ yom ŋapaņ, magoc aņyalê ŋahu dom. Mac alic gêņ naņ aô gakôm, naņ ŋapaņ, tigeņ mac nem gauc sa dom.’

²⁷ Bu lau dau si ŋalôm ŋadandi sa. Nac si daņgasuņ hóc ahuc, ma sêpóc si tandô ahuc. Bu bocdinaņ dom, dec oc tôm tandô sêlic, daņgasuņ sêņgô, ma sêņyalê aô tidônņ yêc ŋac si ŋalôm e sênem dau kwi ma wakôm ŋac ŋayham sa.” *[Ais 6:9-10]*

²⁸ Goc Pol sôm, “Bocdinaņ aņyalê bu Anötö kêkiņ ŋawaê ŋayham pi iņ ndê lêņ nem lau si-ņga naņ mac atec, naņ têņ lau gameņ apa-ņga. Ma ŋac lau dau oc sêņgô ti sêkóc sa.” [²⁹ Iņ sôm su goc lau Israel-ņga sêlhô si, ma sêsen dau pi iņ ndê yom.]

³⁰ Tiņambu Pol mbo malac Rom gitôm yala lu. Ma tôm ŋasawa dinaņ, iņ gêmlihi ŋamalac daņ ndê andu daņ tu ndöc-ņga, ma iņ kóc lau daêsam sa yêc andu dau, naņ sêmeņ bu sêndic iņ kêsi. ³¹ Iņ gêm mêtê pi Anötö ndê gôliņ ma kédôhônņ lau pi Pômdau Yisu Kilisi. Iņ kôm gêņ dau ti atac pa su, ma lau daņ sêlhac iņ ahuc dom.

Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc
Bugawac: Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc New
Testament

copyright © 2013 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bugawac

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1dcc5a6c-3c1e-54e8-aa77-af18a3782048